

ՀՀ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ՇԱՆ «ՀԻՂՐՈՏԴԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԵՎ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊՈԱԿ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՀՀ շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի
արդյունքների վերաբերյալ

2025թ.

3-րդ եռամսյակ

Կլիմա

Օդերկութաբանություն

Մթնոլորտային օդ

Մակերևութային ջրեր

Ստորերկրյա ջրեր

Հողեր

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ.....	2
Աղյուսակների ցանկ.....	3
Գծապատկերների ցանկ.....	3
Նկարների ցանկ.....	7
Հապավումներ.....	7
ՆԱԽԱԲԱՆ.....	8
1. ԿԼԻՄԱ.....	11
Կլիմայական ինդեքսներ.....	12
Երաշտ.....	14
Արեգակնային ճառագայթում.....	16
Քամու բաշխումը.....	16
Օդի հարաբերական խոնավություն.....	17
Մթնոլորտային ճնշումը.....	17
2. ՕԴԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.....	20
Հուլիս.....	20
Օգոստոս.....	23
Սեպտեմբեր.....	27
3. ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴ.....	30
Երևան.....	31
Գյումրի.....	34
Վանաձոր.....	35
Ալավերդի.....	38
Հրազդան.....	41
Արարատ.....	44
Կապան.....	44
Քաջարան.....	46
Չարենցավան.....	47
Ծաղկաձոր.....	48
Եվրոպայի մեծ տարածությունների վրա անդրսահմանային աղտոտիչների տարածման դիտարկումների և գնահատման համատեղ ծրագիր».....	50
4. ԶՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐ.....	51
Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք.....	52
Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	55
Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	59
Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	64
Սևանա լիճ.....	67
Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք.....	80
Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք.....	84
Ջրամբարներ.....	86
5. ՀՈՂԱՅԻՆ ԾԱԾԿՈՒՅԹ.....	88
Հավելված 1. Դիտակետերի տեղադրության ցանկ.....	90
Հավելված 2. Ցուցանիշների ցանկ.....	106
Հավելված 3. Նորմերի և սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների ցանկ.....	108

Աղյուսակների ցանկ

Աղյուսակ 1. Երաշտային պայմանները ամռանը.....	15
Աղյուսակ 2. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2025թ. Հուլիս.....	22
Աղյուսակ 3. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2025թ. Օգոստոս.....	25
Աղյուսակ 4. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2025թ. Սեպտեմբեր.....	29
Աղյուսակ 5. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ֆիզիկաքիմիական ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.	49
Աղյուսակ 6. Ամբերդի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.	50
Աղյուսակ 7. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	52
Աղյուսակ 8. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.	55
Աղյուսակ 9. Հրազդանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	59
Աղյուսակ 10. Սևանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.	64
Աղյուսակ 11. Սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը 2025թ. 3-րդ եռամսյակում.....	68
Աղյուսակ 12. Սևանա լճի ջրի որակը 3-րդ եռամսյակում.	74
Աղյուսակ 13. Արարատյան ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.	80
Աղյուսակ 14. Հարավային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.	84
Աղյուսակ 15. Ջրամբարների ջրալցվածությունը 2025թ. 3-րդ եռամսյակում	86

Գծապատկերների ցանկ

Գծապատկեր 1. Օդի ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից ամռան սեզոնին՝ 1935-2025թթ.	11
Գծապատկեր 2. Մթնոլորտային տեղումների շեղումները նորմայից ամռան սեզոնին՝ 1935-2025թթ.	12
Գծապատկեր 3. Su25 ինդեքսի արժեքները 2025 թվականի ամռանը.....	12
Գծապատկեր 4. Տեղումներ, հուլիս 2025թ.(նորմա՝ 1991-2020թթ.).....	21
Գծապատկեր 5. Տեղումներ, օգոստոս 2025թ. (նորմա՝ 1991-2020թթ.).....	24
Գծապատկեր 6. Տեղումներ, սեպտեմբեր 2025թ.	28
Գծապատկեր 7. Մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.	30
Գծապատկեր 8. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու օրական կոնցենտրացիաները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	31
Գծապատկեր 9. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիաները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	32
Գծապատկեր 10. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիաները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	32
Գծապատկեր 11. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում գետնամերձ օզոնի օրական կոնցենտրացիաները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	32

Գծապատկեր 12. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու օրական կոնցենտրացիան, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	34
Գծապատկեր 13. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու օրական կոնցենտրացիանները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	35
Գծապատկեր 14. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիանները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	35
Գծապատկեր 15. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիանները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	36
Գծապատկեր 16. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու օրական կոնցենտրացիանները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	38
Գծապատկեր 17. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիանները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	38
Գծապատկեր 18. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիանները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	39
Գծապատկեր 19. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու օրական կոնցենտրացիանները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	41
Գծապատկեր 20. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիանները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	41
Գծապատկեր 21. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիանները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	42
Գծապատկեր 22. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու օրական կոնցենտրացիանները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	44
Գծապատկեր 23. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիանները, 2024-2025թթ.....	44
Գծապատկեր 24. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիանները, 2024-2025թթ.....	45
Գծապատկեր 25. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիանները, 2024-2025թթ.....	46
Գծապատկեր 26. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիանները, 2024-2025թթ.....	46
Գծապատկեր 27. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիանները, 2024-2025թթ.....	47
Գծապատկեր 28. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիանները, 2024-2025թթ.....	47
Գծապատկեր 29. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու օրական կոնցենտրացիանները, 2024-2025թթ.....	48
Գծապատկեր 30. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիանները, 2024-2025թթ.....	48
Գծապատկեր 31. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիանները, հուլիս-սեպտեմբեր, 2025թ.....	49

Գծապատկեր 32. Ամբերդի տարածաշրջանային կայանում ամոնիակի միջին ամսական կոնցենտրացիան.....	50
Գծապատկեր 33. Փամբակ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.	53
Գծապատկեր 34. Ախթալա գետում պղնձի կոնցենտրացիաները, 2024-2025 թթ.....	53
Գծապատկեր 35. Ախթալա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաները, 2024-2025 թթ.....	54
Գծապատկեր 36. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	54
Գծապատկեր 37. մեծամոր գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	56
Գծապատկեր 38. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	57
Գծապատկեր 39. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.	57
Գծապատկեր 40. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի միջին ամսական մակարդակների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	57
Գծապատկեր 41. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերում ջրի միջին ամսական մակարդակների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	58
Գծապատկեր 42. ախուրյանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորներում ջրի միջին ամսական մակարդակների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	58
Գծապատկեր 43. Քասախ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները. հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	60
Գծապատկեր 44. Հրազդան գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	60
Գծապատկեր 45. Հրազդան գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	61
Գծապատկեր 46. Հրազդանի ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	62
Գծապատկեր 47. Հրազդանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.	62
Գծապատկեր 48. Հրազդանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի միջին ամսական մակարդակների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	62
Գծապատկեր 49. Հրազդանի ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերում ջրի միջին ամսական մակարդակների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	63
Գծապատկեր 50. Հրազդանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորներում ջրի միջին ամսական մակարդակների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	63
Գծապատկեր 51. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.	65
Գծապատկեր 52. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.	65

Գծապատկեր 53. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.	65
Գծապատկեր 54. Սևանի ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	66
Գծապատկեր 55. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	67
Գծապատկեր 56. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.	67
Գծապատկեր 57. Մեծ Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	72
Գծապատկեր 58. Փոքր Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	72
Գծապատկեր 59. Մեծ Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	73
Գծապատկեր 60. Փոքր Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	73
Գծապատկեր 61. Արփա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները...	81
Գծապատկեր 62. Արարարտյան ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	82
Գծապատկեր 63. Արարարտյան ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.	82
Գծապատկեր 64. Արարարտյան ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերում ջրի միջին ամսական մակարդակների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	83
Գծապատկեր 65. Հարավային ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.....	85
Գծապատկեր 66. Երևանյան լճում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները, 2024-2025 թթ.....	86
Գծապատկեր 67. Երևանյան լճում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները, 2024-2025 թթ.....	87
Գծապատկեր 68. Սոթքի փակված պոչամբարում ՍԹԿ-ից 5 և ավելի անգամ գերազանցումները	89

Նկարների ցանկ

Նկար 1. Միջին ամսական ջերմաստիճանները և դրանց շեղումները նորմայից հուլիսին (նորմա՝ 1991-2020թթ.).....	20
Նկար 2. Տեղումների քանակը և շեղումը բազմամյա միջինից հուլիսին (նորմա՝ 1991-2020թթ.).....	21
Նկար 3. Միջին ամսական ջերմաստիճանները և նրանց շեղումները նորմայից օգոստոսին (նորմա՝ 1991-2020թթ.).....	23
Նկար 4. Տեղումների քանակը և շեղումը բազմամյա միջինից օգոստոսին (նորմա՝ 1991-2020թթ.).....	24
Նկար 5. Միջին ամսական ջերմաստիճանները և նրանց շեղումները նորմայից սեպտեմբերին (նորմա՝ 1991-2020թթ.).....	27
Նկար 6. Տեղումների քանակը և շեղումը բազմամյա միջինից սեպտեմբերին (նորմա՝ 1991-2020թթ.).....	28

Հասպատումներ

ՍԹԿ	սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա
ՋԿՏ	ջրավազանային կառավարման տարածք
ԸԱԱ	ընդհանուր անօրգանական ազոտ
ԸԼԱ	ընդհանուր լուծված աղեր
ԿՉՆ	կախության չոր նյութեր
ԹԿՊ	թթվածնի հնգօրյա կենսաբանական պահանջարկ
ԹԲՊ	թթվածնի քիմիական պահանջարկ
մ	մետր
մմ	միլիմետր
մ/վ	մետր վայրկյանում
մկգ/մ³	միկրոգրամ մեկ խորանարդ մետրում
մգ/լ	միլիգրամ մեկ լիտրում
մկՍմ/սմ	միկրոսիմենս մեկ սանիմետրում
հՊա	հեկտապասկալ

ՆԱԽԱԲԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի («Հայհիդրոմետ» ՊՈԱԿ) 2025 թվականի 2-րդ եռամսյակի տեղեկագրում ներկայացված են սեզոնային կլիմայական նկարագրության, եղանակային երևույթների, մթնոլորտային օդի որակի, մթնոլորտային տեղումների որակի և քանակի, մակերևութային և ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի որակի և քանակի մոնիթորինգի, ինչպես նաև հողային ծածկույթի ուսումնասիրությունների վերաբերյալ տեղեկատվություն:

«Հայհիդրոմետ» ՊՈԱԿ-ի աշխատանքային ծրագրերը կազմվում են կանոնադրության համաձայն և ղեկավարվելով հետևյալ հիմնական իրավական ակտերով.

❖ ՀՀ կառավարության 2021 թվականի նոյեմբերի 18-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2021-2026 թվականների գործունեության միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N1902-Լ որոշում,

❖ ՀՀ կառավարության 2024 թվականի մայիսի 30-ի ««Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության կողմից 2024-2026 թվականների ընթացքում կատարման ենթակա պետական նշանակության հիդրոոդերևութաբանական աշխատանքների ծրագիրը հաստատելու մասին» N826-Լ որոշում,

❖ ՀՀ կառավարության 2024 թվականի սեպտեմբերի 26-ի «Սևանա լճի էկոհամակարգի վերականգնման, պահպանման, վերարտադրման, բնականոն զարգացման և օգտագործման միջոցառումների 2025 թվականի տարեկան ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1545-Ն որոշում,

❖ ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարի 2021 թվականի հունիսի 15-ի «Հայաստանի Հանրապետության մակերևութային և ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետերի ցանկը հաստատելու և Շրջակա միջավայրի նախարարի 2020 թվականի ապրիլի 21-ի N 121-Լ հրամանն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N1584-Ն հրաման:

Օդերևութաբանական դիտարկումներ կատարվում են հանրապետության տարածքի 50 օդերևութաբանական կայանում, որոնցից 45-ը տեղադրված են ակնադիտական օդերևութաբանական կայանների տարածքում: 50 կայանում իրականացվում են ավտոմատ դիտարկումներ: Դիտարկումներն իրականացվում են Համաշխարհային օդերևութաբանական կազմակերպության կողմից սահմանված կարգով և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Կատարվում են դիտարկումներ օդերևութաբանական բոլոր տարրերի նկատմամբ, ինչպիսիք են՝ օդի և հողի ջերմաստիճանը, մթնոլորտային ճնշումը, քամու ուղղությունը և արագությունը, օդի խոնավությունը, տեղումների քանակը, ամպամածության ձևը և քանակը, հորիզոնական տեսանելիությունը, մթնոլորտային երևույթները և այլ: Նորմաները հաշվարկված են բազմամյա դիտարկումների հիման վրա:

Մթնոլորտային օդի աղտոտվածության դիտարկումներն իրականացվում են 15 հիմնական անշարժ՝ ակտիվ նմուշառման դիտակայանում, որտեղ դիտարկումներն իրականացվում են ամենօրյա կտրվածքով և 192 շաբաթական՝ պասիվ նմուշառման դիտակետում, որտեղ իրականացվում են շաբաթական դիտարկումներ: Անշարժ դիտակայաններում կատարվում է հիմնական աղտոտող նյութերի՝ ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի, փոշու, փոշու մեջ պարունակող մետաղների և գետնամերձ օզոնի (որպես երկրորդային աղտոտիչ) մոնիթորինգ, իսկ շաբաթական դիտակետերում՝ ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի մոնիթորինգ: Օդի որակի գնահատումը կատարվում է

սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների կիրառմամբ համաձայն ՀՀ կառավարության 2006թ. փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշման:

ՄԱԿ-ի ԵՏՀ «Մեծ տարածությունների վրա օդի անդրսահմանային աղտոտման մասին» կոնվենցիայի «Եվրոպայում մեծ տարածությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման մոնիթորինգի և գնահատման» (EMEP) ծրագրի շրջանակներում ՀՀ-ում գործում է մթնոլորտային օդի անդրսահմանային աղտոտվածության մոնիթորինգի առաջին մակարդակի տարածաշրջանային դիտակայան (Ամբերդի դիտակայան):

Մակերևութային ջրերի քանակական մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված է 91 դիտակետ (այդ թվում 80 գետային, 2 ջրանցքի, 5 ջրամբարային և 4 Սևանա լճի) Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի (Հյուսիսային, Ախուրյան, Հրազդան, Սևան, Արարատյան, Հարավային) գետերի, ջրանցքների, ջրամբարների և Սևանա լճի վրա: 91 դիտակետում իրականացվում են ջրի և օդի ջերմաստիճանի, ջրի մակարդակի, սառցային երևույթների ամենօրյա դիտարկումներ: 80 գետային և 2 ջրանցքի դիտակետերում իրականացվում են ջրի ելքի չափումներ (տարեկան 25-35 անգամ): Հիդրոլոգիական դիտակետերից 9-ում տեղադրված են ջրի մակարդակի ավտոմատ մակարդակաչափեր (ռադարային կամ ինքնագրային):

Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված է ՀՀ 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի գետերի, ջրամբարների, Արփա-Սևան, Որոտան-Կեչուտ ջրատարի և Սևանա լճի 151 դիտակետ¹: Ջրի որակը բնութագրվում է ֆիզիկաքիմիական ավելի քան 45 ցուցանիշով (հիմնական անիոններ և կատիոններ, կենսածին նյութեր, ծանր մետաղներ), տարեկան 5-12 անգամ հաճախականությամբ: Ջրի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման:

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված են ՀՀ 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի 114 ստորերկրյա ջրաղբյուր: Ջրաղբյուրներում կատարվում են ջրի ծախսի, մակարդակի/ճնշման և ջերմաստիճանի դիտարկումներ՝ ամսական 6 անգամ հաճախականությամբ: Տարեկան 2 անգամ կատարվում է նաև ստորերկրյա ջրերի որակի մոնիթորինգ 54 ջրաղբյուրում, որոնցից յուրաքանչյուրում որոշվում է շուրջ 40 ցուցանիշ (հիմնական անիոններ և կատիոններ, մետաղներ, աղային ռեժիմի տարրեր): Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002թ. դեկտեմբերի 25-ի N876-Ն հրամանի:

¹Մակերևութային և ստորերկրյա ջրերի որակի և քանակի մոնիթորինգի դիտակետերի ցանկը հաստատվել է համաձայն ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարի 2021թ. հունիսի 15-ի N212-Լ հրամանի:

Հիդրոթերմոլոգիայի, մթնոլորտային օդի որակի, մակերևութային և ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտացանց

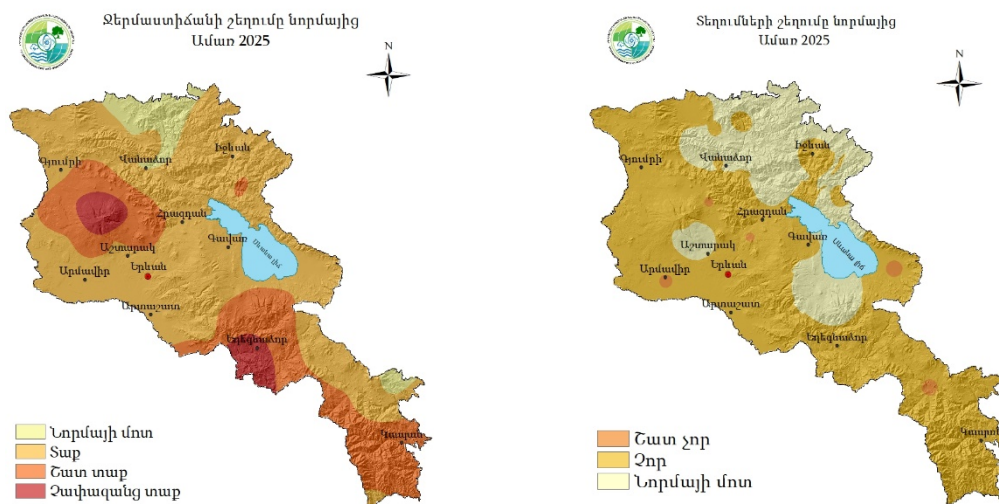

1. ԿԼԻՄԱ

2025 թվականի ամռան միջին սեզոնային ջերմաստիճանը՝ 17.6°C , նորմայից (1991-2020թթ.) բարձր էր 0.9°C -ով: Այն տասներորդ տաք ամառն էր դիտարկումների ողջ պատմության ընթացքում՝ սկսած 1935 թվականից:

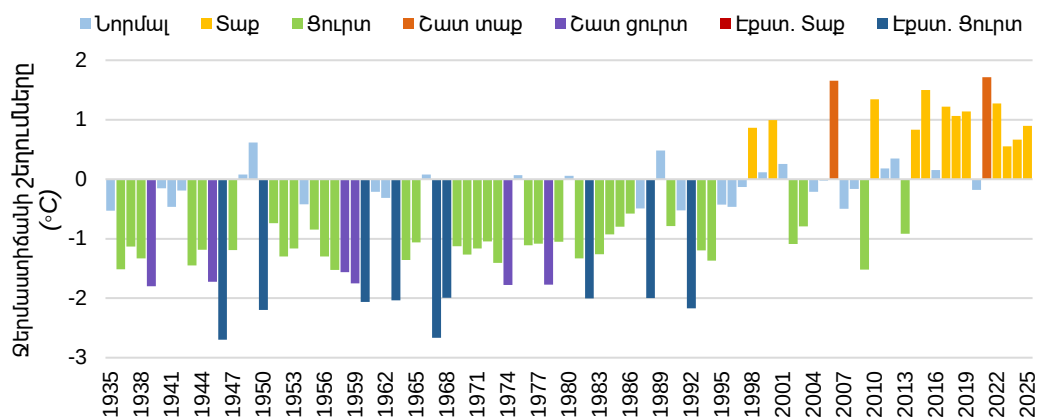
Ամռանը տաք էին հուլիս և օգոստոս ամիսները, երբ միջին ամսական ջերմաստիճանը բարձր էր նորմայից համապատասխանաբար 0.9°C և 1.9°C -ով, իսկ հունիսին ջերմաստիճանը նորմայի սահմաններում էր:

Ամռան տեղումների քանակը՝ 90.3մմ, ցածր էր նորմայից և կազմել է նորմայի 64.2%: Ամռան երեք ամիսներին էլ տեղումները ցածր էին իրենց ամսական նորմաներից, սակայն հատկապես չորային էր օգոստոս ամիսը, երբ ամսական տեղումները կազմեցին նորմայի ընդամենը 19 %-ը:

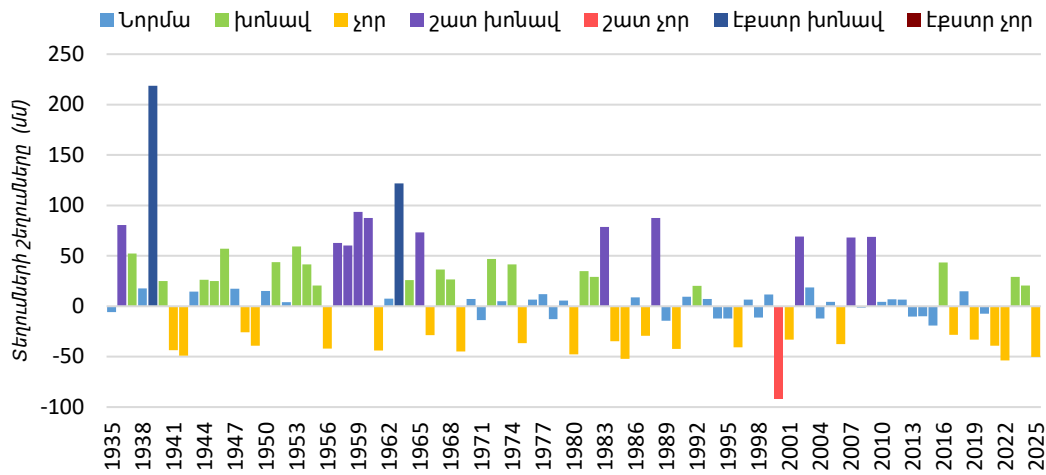

Օդի ջերմաստիճանի շեղումը նորմայից

Մթնոլորտային տեղումների շեղումը նորմայից

Գծապատկեր 1. Օդի ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից ամռան սեզոնին՝ 1935-2025թթ.

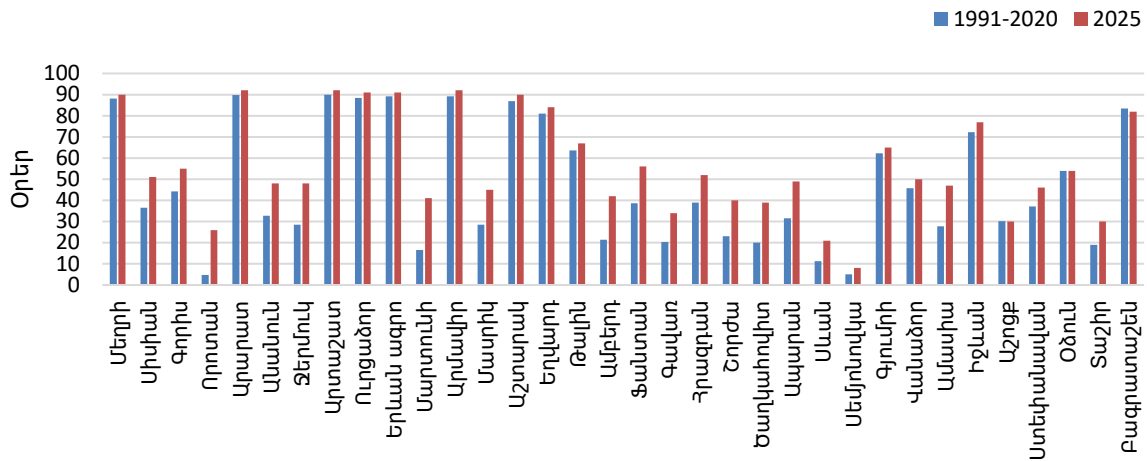

Գծապատկեր 2. Մթնոլորտային տեղումների շեղումները նորմայից ամռան սեզոնին՝ 1935-2025թթ.

Կլիմայի փոփոխության գնահատականները ցույց են տալիս, որ Հայաստանում 1935-2025թթ. ժամանակահատվածում ամռան սեզոնի միջին ջերմաստիճանը բարձրացել է 2.1°C-ով, իսկ տեղումները նվազել են մոտ 47մմ-ով:

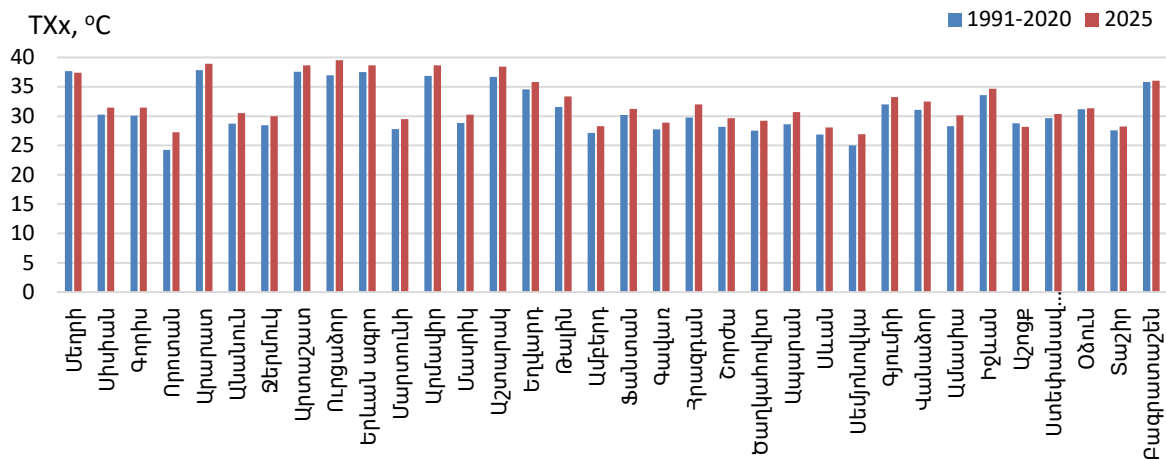
Կլիմայական ինդեքսներ

Գնահատվել է ամառային օրերի թիվը (SU25 ինդեքս), երբ առավելագույն ջերմաստիճանը 25 °C -ից բարձր է: 2025 թվականի ամռան սեզոնին SU25 ինդեքսը բարձր է եղել նորմայից: Որոշ կայաններում շեղումները եղել են զգալի: Առավելագույն դրական շեղումները դիտվել են Մարտունիում՝ 25 օր, Ամբերդում և Որոտանի լեռնանցքում՝ 21 օր:

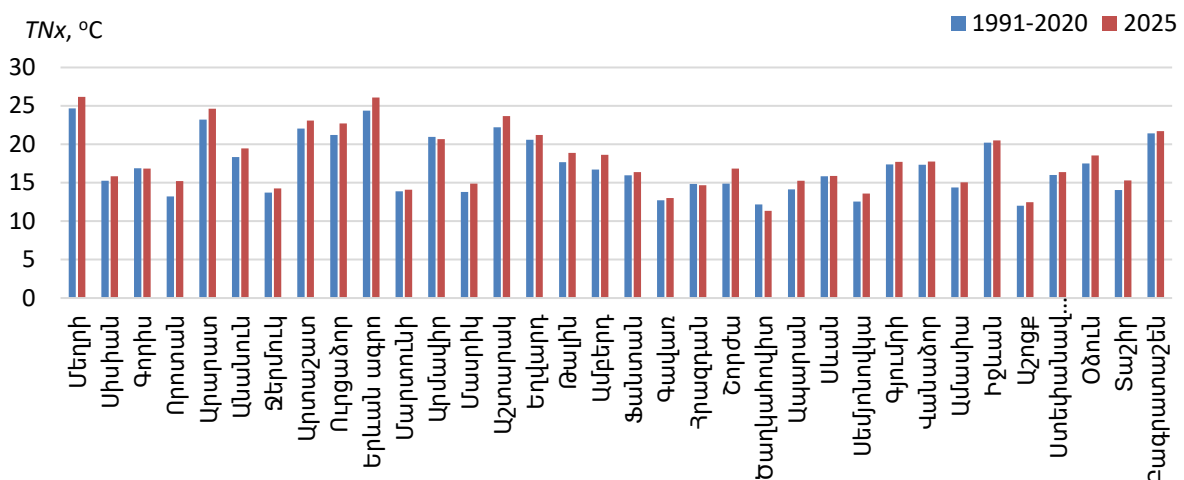
Գծապատկեր 3. SU25 ինդեքսի արժեքները 2025 թվականի ամռանը

Օդի առավելագույն ջերմաստիճանները (TXx) 2025 թվականի ամռան սեզոնին բարձր են եղել նորմայից՝ միջինում 1.3 °C-ով: Առավելագույն դրական շեղումներ դիտվել են Որոտանում՝ 3.0 °C, Ուրցաձորում՝ 2.6 °C, Հրազդանում՝ 2.3°C:

Գծապատկեր 4. Օրական առավելագույն ջերմաստիճանների (TXx) արժեքները 2025թ. ամռանը

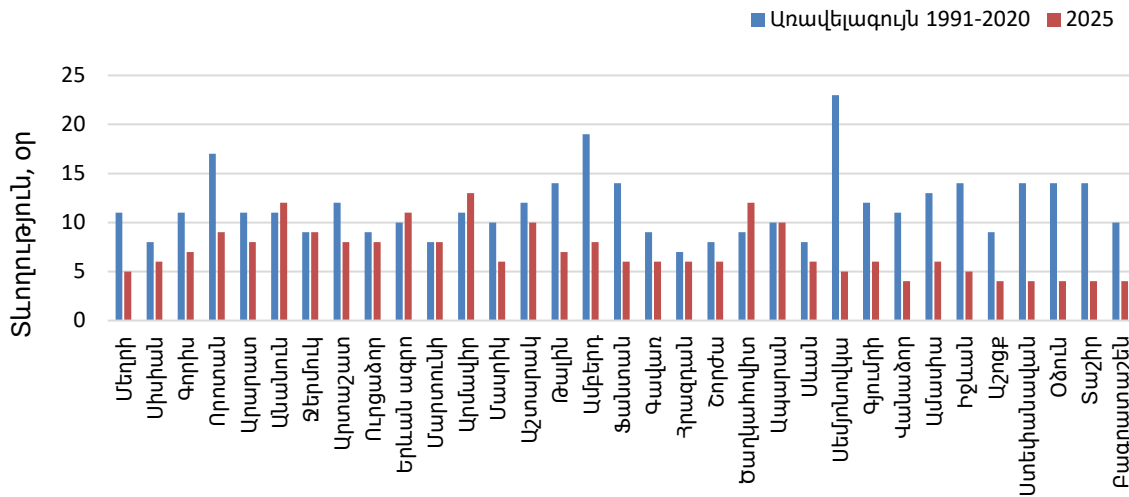
Օդի նվազագույն ջերմաստիճանների ավելագույն արժեքները (TNx) 2025 թվականի ամռան սեզոնին եղել են նորմային մոտ՝ դրական շեղումներով: Առավելագույն դրական շեղումները դիտվել են Որոտանի լեռնանցքում և Շորժայում՝ 2.0°C, Ամբերդում՝ 1.9°C:

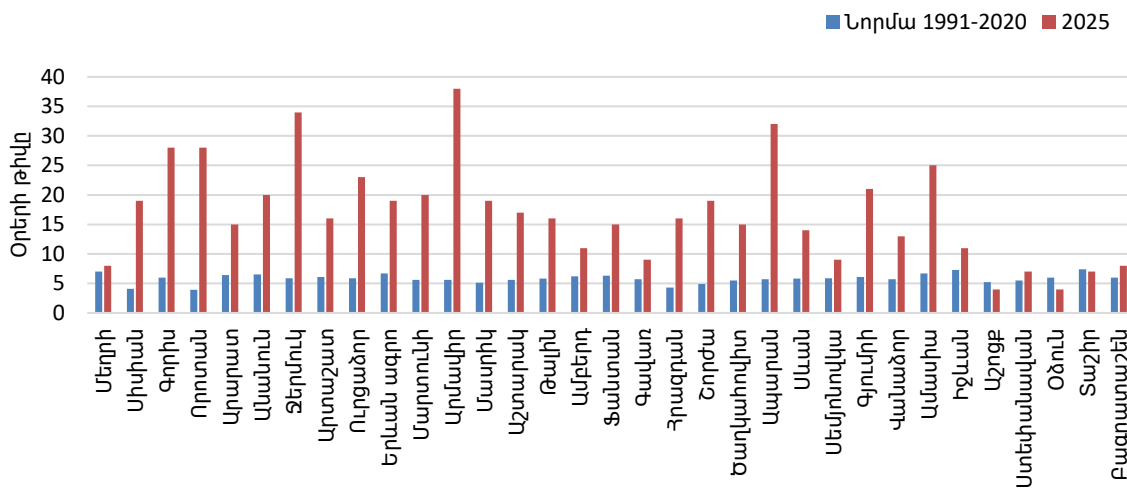
Գծապատկեր 5. Օրական նվազագույն ջերմաստիճանի առավելագույն արժեքները (TNx) 2025 թվականի ամռանը

Ջերմային ալիքներ

Ըստ առավելագույն ջերմաստիճանի դիտարկումների տվյալների՝ 2025 թվականի ամռանը տաք ալիք դիտվել է հունիսի 11-14-ը, հուլիսի 12-ից օգոստոսի 8-ը կայանների մեծ մասում՝ որոշակի ընդհատումներով, օգոստոսի 18-31-ը՝ որոշ կայաններում: Ջերմային ալիքի ամենաերկար տևողությունը կազմել է 13 օր՝ Արմավիրում, 12 օր՝ Անանուն լեռնանցքում և Ծաղկափոխում: Ջերմային ալիքով օրերի թիվը զգալիորեն ավել է եղել նորմայից՝ միջինը 10-12 օրով:

Գծապատկեր 6. Ամենաերկար ջերմային ալիքի տևողությունը 2025 թվականի ամռանը

Գծապատկեր 7. Ջերմային ալիքով օրերի թիվը 2025 թվականի ամռանը

Երաշտ

2025 թվականի հունիս-օգոստոս ամիսներին օդերևութաբանական երաշտի ինտենսիվության մոնիթորինգ իրականացվել է 41 օդերևութաբանական կայանների դիտարկումների տվյալների հիման վրա: Երաշտային պայմանների գնահատումը իրականացվել է 5 կարգերով՝ 1-շատ ուժեղ, 2-ուժեղ, 3-միջին, 4-թույլ և 5-երաշտի բացակայություն, համաձայն ՀՀ կառավարության 2023 թվականի հունիսի 8-ի 925-Ն որոշման մեթոդաբանության:

Աղյուսակ 1. Երաշտային պայմանները ամռանը

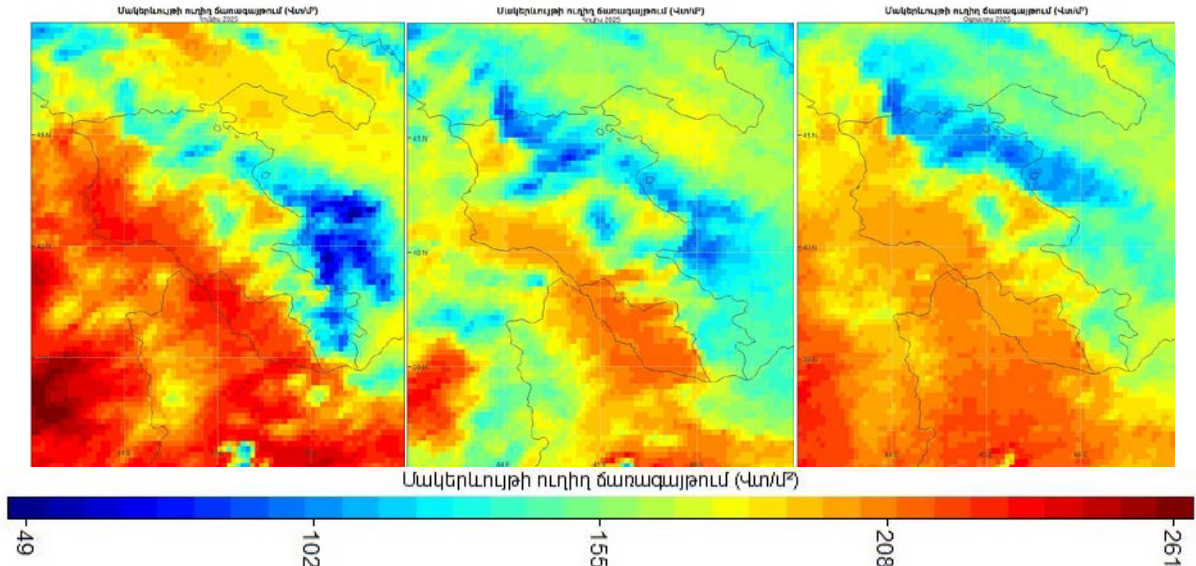
N	Մարզ	Գայան	01.06- 10.06	11.06- 20.06	21.06- 30.06	01.07- 10.07	11.07- 20.07	21.07- 31.07	01.08- 10.08	11.08- 20.08	21.08 - 31.08
1	Շիրակ	Գյումրի	5	5	5	5	5	5	2	1	1
		Ամասիա	5	5	5	5	5	5	3	1	1
		Արթիկ	5	2	4	5	5	3	2	1	1
		Աշոց	5	5	5	5	5	5	3	1	1
2	Լոռի	Օձուն	5	5	5	5	5	5	2	1	1
		Տաշիր	-	-	-	5	5	5	5	4	1
		Վանաձոր	5	5	5	5	5	5	2	1	1
		Ստեփանավան	5	5	5	5	5	5	3	2	1
		Պուշկինի լ-ք	5	5	5	5	5	5	4	2	2
3	Տավուշ	Բագրատաշեն	5	5	5	5	3	2	1	1	1
		Իջևան	5	5	5	5	3	3	1	1	1
4	Գեղարքունիք	Սևան	5	5	5	5	5	5	2	1	1
		Սեւյունովկա	5	5	5	5	5	5	2	2	1
		Գավառ	5	5	5	5	5	5	1	1	1
		Շորժա	5	5	3	5	5	5	1	1	1
		Մարտունի	5	5	5	5	5	5	3	5	2
		Ճամբարակ	5	5	5	5	5	5	1	1	1
		Մասրիկ	5	3	3	5	4	4	1	1	1
5	Կոտայք	Հրազդան	5	5	5	5	3	3	1	1	1
		Եղվարդ	4	2	1	1	1	1	1	1	1
		Ֆանտան	5	2	1	3	3	2	1	1	1
6	Արագածոտն	Թալին	5	3	3	5	5	3	1	1	1
		Ապարան	5	5	5	5	5	3	1	2	2
		Աշտարակ	3	1	1	2	2	2	1	1	1
		Ամբերդ	5	4	3	5	5	5	1	1	1
		Ծաղկաձոր	5	5	5	5	5	5	3	2	1
		Արագած Բ-լ	5	5	5	5	5	5	5	3	2
7	Վայոց ձոր	Արենի	2	1	1	2	2	1	1	1	1
		Որոտանի լ/ք	-	-	-	3	3	3	2	2	1
		Ջերմուկ	5	5	5	2	2	3	2	2	1
8	Սյունիք	Միսիան	4	3	3	1	1	1	1	1	1
		Գորիս	5	5	5	4	2	1	1	3	3
		Կապան	4	4	4	2	1	1	1	2	2
		Մեղրի	2	1	1	1	1	1	1	1	1
9	Արարատ	Արարատ	-	-	-	1	1	1	1	1	1
		Ուրցաձոր	3	1	1	1	1	1	1	1	1
		Անանուն լ/ք	5	3	3	3	2	2	1	1	1
		Արտաշատ	3	1	1	1	1	1	1	1	1
10	Արմավիր	Արմավիր	3	1	1	1	1	1	1	1	1
		Մերձավան	2	1	1	2	2	2	1	2	1
11	Երևան	Երևան-աերո	2	1	1	1	1	1	1	1	1

Ինչպես երևում է Աղյուսակ 1-ից, երաշտային պայմանները ձևավորվել են հունիսի առաջին տասնօրյակից միայն Սյունիքի, Արարատյան դաշտի և Վայոց ձորի ցածրադիր շրջաններում, որը պայմանավորված է այս շրջանների չոր և տաք կլիմայական պայմաններով: Օգոստոսին Հանրապետության շրջանների զգալի մասում ձևավորվել են երաշտային պայմաններ՝ պայմանավորված նորմայից բարձր ջերմաստիճաններով և տեղումների սակավությամբ:

Արեգակնային ճառագայթում

Հունիսին գրանցվել են արեգակնային ուղիղ ճառագայթման ամենաբարձր արժեքները՝ մինչև 240 Վտ/մ²: Ամռան երեք ամիսներին էլ առավելագույն արժեքներով աչքի է ընկել Արարատյան դաշտը, իսկ հյուսիս- արևելյան և հարավ-արևելյան շրջաններում արեգակնային ճառագայթման արժեքները աստիճանաբար նվազում են՝ հուլիս ամսին հասնելով նվազագույնի (80-90 Վտ/մ²):

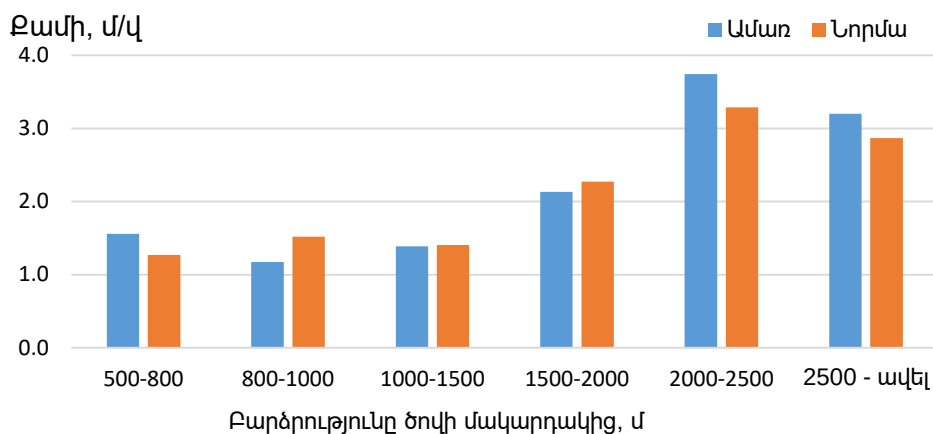
Արեգակնային ուղիղ ճառագայթում (Վտ/մ²)

Կարճալիք ճառագայթման արժեքները (Վտ/մ²) ըստ արբանյակային դիտարկումների 2025 թվականի հունիս, հուլիս և օգոստոս ամիսներին (ձախից աջ հերթականությամբ)

Քամու բաշխումը

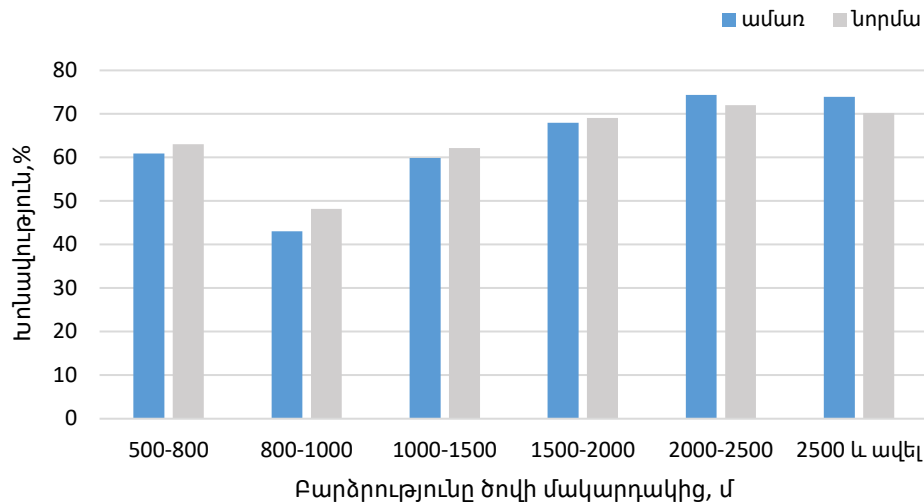
Ամռան սեզոնին քամու միջին արագությունը հովտային շրջաններում՝ 500-800մ բարձրություններում, գրանցվել է 1.6մ/վ, իսկ 800-1000 մ բարձրություններում՝ 1.2մ/վ: Ամենամեծ արագությամբ քամի արձանագրվել է 2000-2500մ բարձրություններում՝ 3.7մ/վ, ինչը նորմայից ավել է 0.5 մ/վ-ով, իսկ 2500մ-ավել բարձրալեռնային գոտում քամու միջին արագությունը կազմել է 3.2մ/վ:

Գծապատկեր 8. Քամու արագությունը 2025 թվականի ամռանը

Օդի հարաբերական խոնավություն

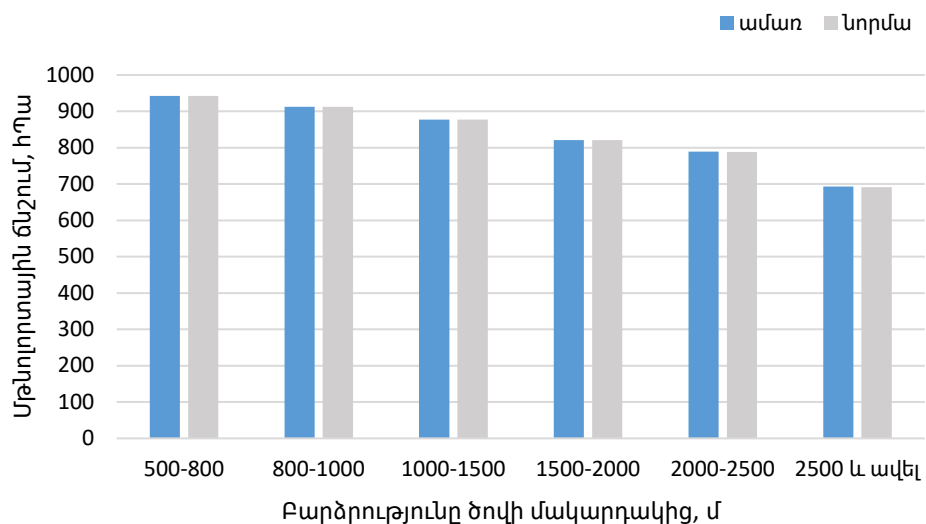
2025 թվականի ամռանը հարաբերական խոնավությունը բոլոր բարձրություններում՝ բացառությամբ իսկ 1500-2000 մ գոտու, եղել է նորմայից ցածր:

Գծապատկեր 9. Օդի հարաբերական խոնավությունը 2025 թվականի ամռանը

Մթնոլորտային ճնշումը

2025 թվականի ամռանը մթնոլորտային ճնշումը բոլոր բարձրություններում եղել է նորմայից բարձր:

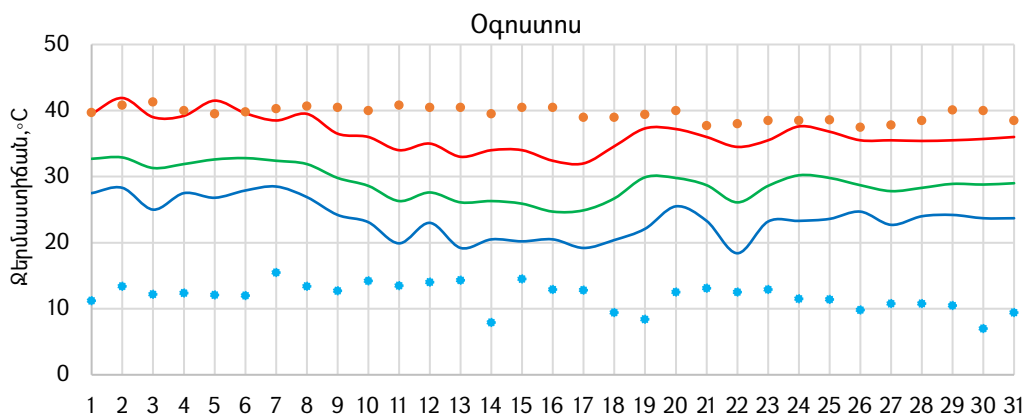
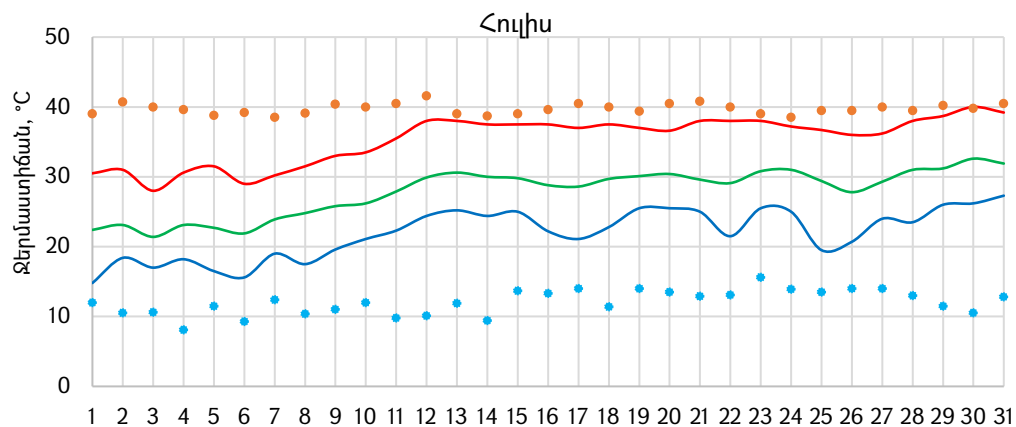
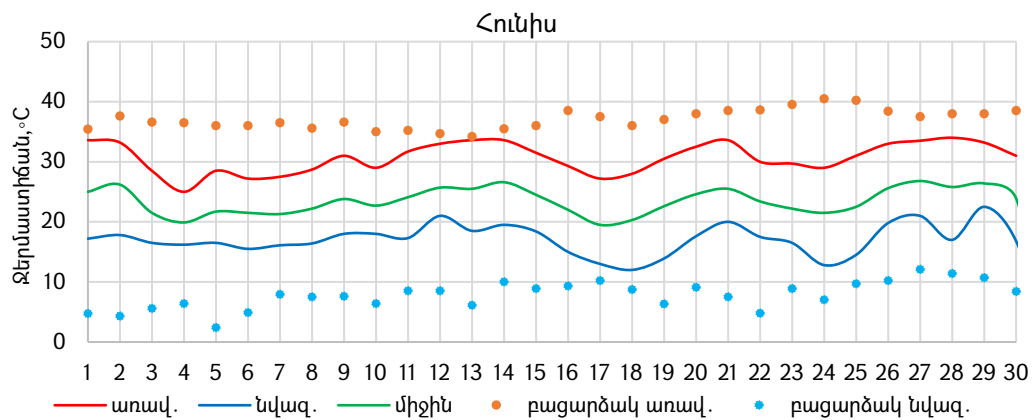
Գծապատկեր 10. Մթնոլորտային ճնշումը 2025 թվականի ամռանը

Երևան

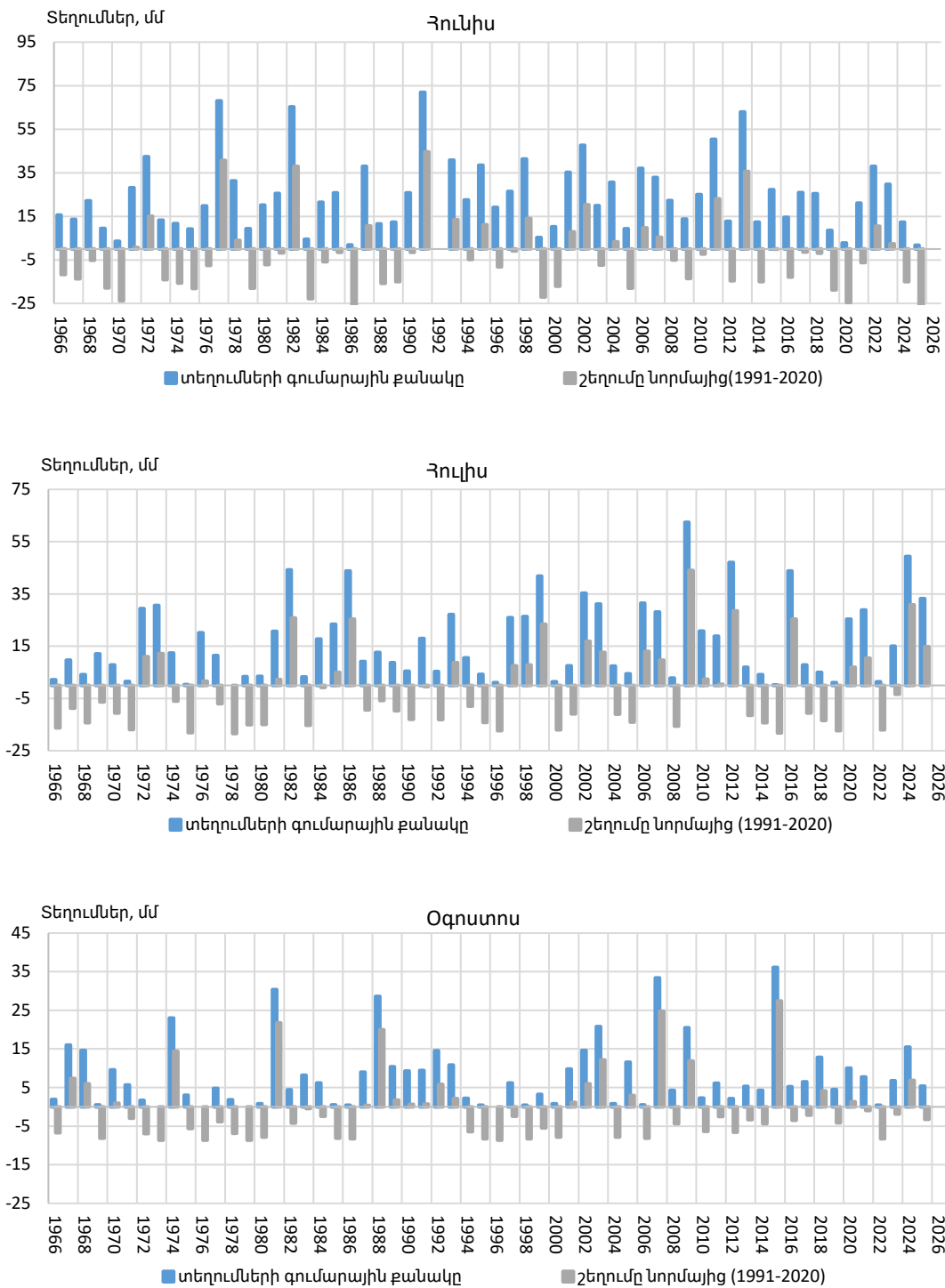
Հունիս ամսվա միջին ջերմաստիճանը Երևանում կազմել է 23.5 °C, որը նորմայից բարձր է 0.7 °C-ով: Տեղումների քանակը կազմել է 1.7 մմ, որը կազմում է հունիս ամսվա նորմայի 6 %-ը :

Հուլիս ամսվա միջին ջերմաստիճանը կազմել է 27.9 °C, որը նորմայից բարձր է 1.5 աստիճանով: Տեղումների քանակը կազմել է 33.2 մմ, որը կազմում է հուլիս ամսվա նորմայի 180 %-ը:

Օգոստոս ամսվա միջին ջերմաստիճանը կազմել է 29.0 °C, որը նորմայից բարձր է 2 .5°C-ով: Օգոստոսի 2-ին և 5-ին օրական առավելագույն ջերմաստիճանները Երևանում հասան համապատասխանաբար 41.9 °C և 41.5°C-ի և գերազանցեցին տվյալ օրերին երբևիցե դիտված առավելագույն ջերմաստիճանները: Ամսական տեղումների քանակը կազմել է 5.4 մմ, որը կազմում է օգոստոս ամսվա նորմայի 62%-ը:

Գծապատկեր 11. Օրական առավելագույն, նվազագույն և միջին ջերմաստիճանները Երևանում 2025 թվականի ամռանը

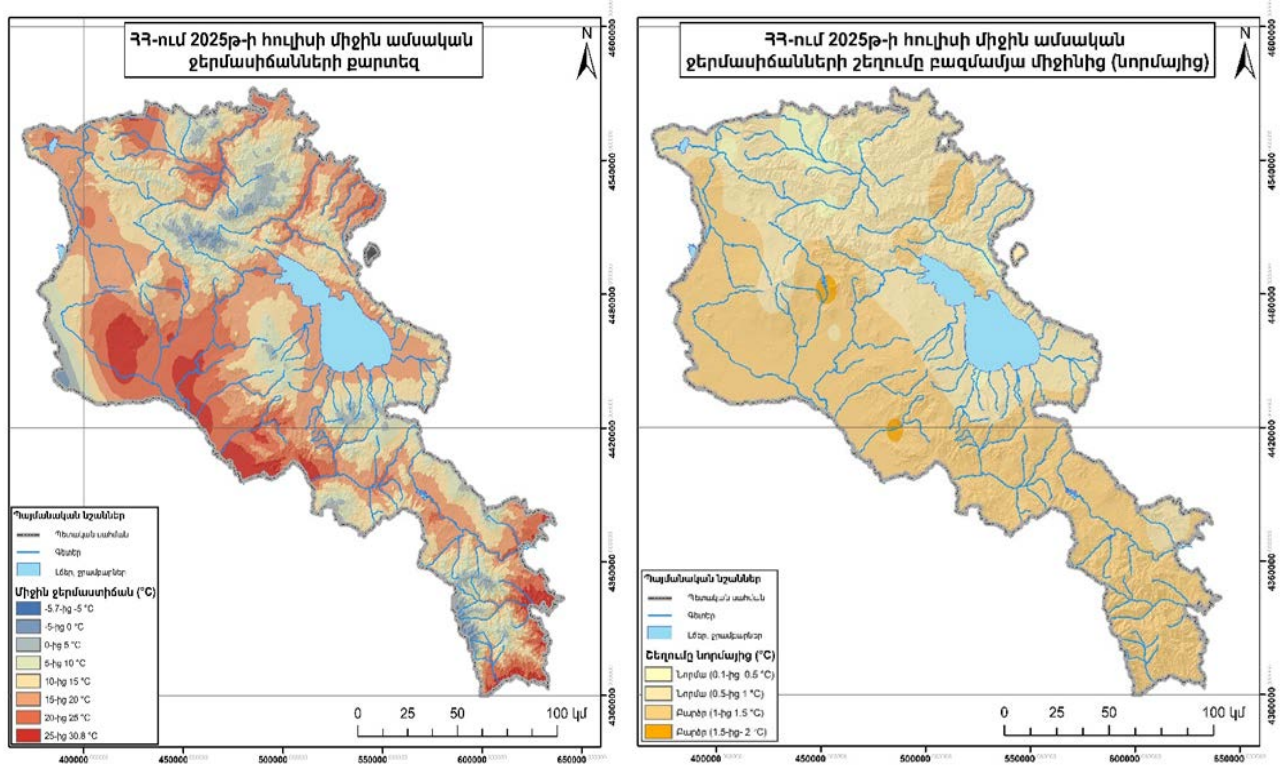

Գծապատկեր 12. Ամսական տեղումների քանակը և դրանց շեղումները նորմայից ամռանը Երևանում 1966-2025 թթ. ժամանակահատվածում

2. ՕՂԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Հուլիս

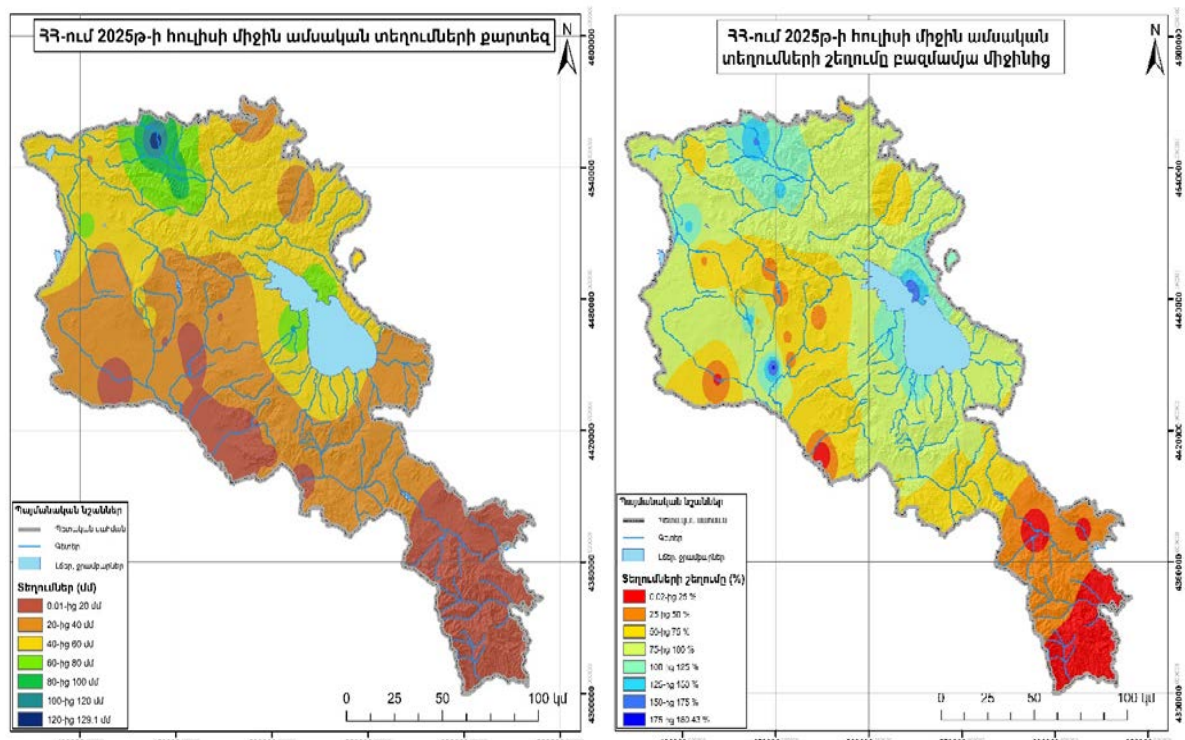
2025թ. հուլիսին օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայից բարձր 0.5-1.5 աստիճանով:

Նկար 1. Միջին ամսական ջերմաստիճանները և դրանց շեղումները նորմայից հուլիսին (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Հուլիս ամսվա միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանն առաջին տասնօրյակում եղել է նորմայից ցածր 1-3 աստիճանով, երկրորդ և երրորդ տասնօրյակներում՝ բարձր 1-3 աստիճանով:

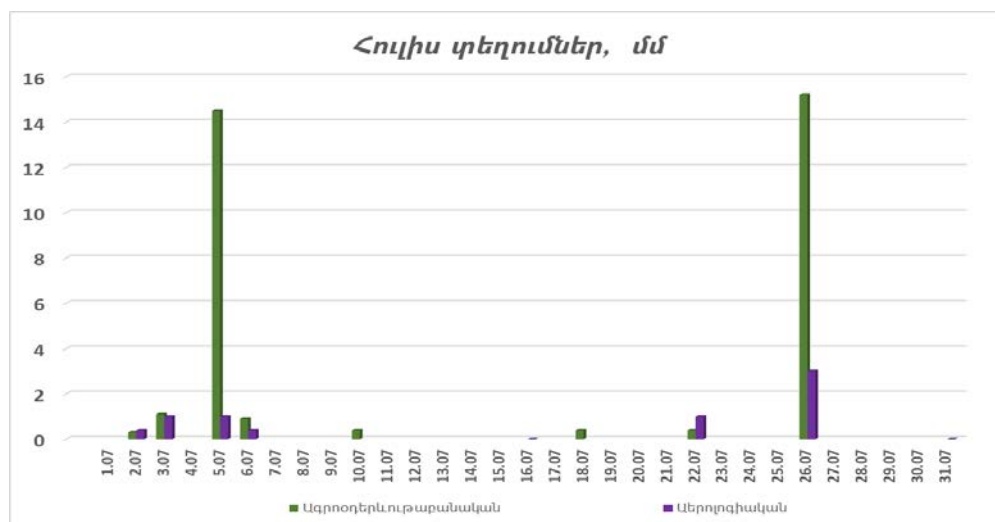
Ամսական տեղումների քանակը հուլիսին Տավուշում կազմել է նորմայի 54-72%, Լոռիում՝ 95-151%, Սյունիքի նախալեռնային շրջաններում՝ 15-24%, հովտային շրջաններում՝ 12-13%, Գեղարքունիքում՝ 82-174%, Շիրակում՝ 48-129%, Վայոց ձորում՝ 75-86%, Կոտայքի լեռնային շրջաններում՝ 40-63%, նախալեռնային շրջաններում՝ 43-44%, Արագածոտնի լեռնային շրջաններում՝ 34-153%, նախալեռնային շրջաններում՝ 83-98%, Արմավիրում՝ 19-20%, Արարատում՝ 4-71%, Երևան քաղաքում՝ 35-180%:

Նկար 2. Տեղումների քանակը և շեղումը բազմամյա միջինից հուլիսին (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Հուլիսի 1-2-ին, 7-12-ին, 14-22-ին, 25-ին, 28-31-ին առանձին շրջաններում, հուլիսի 3-6-ին, 26-ին շրջանների զգալի մասում դիտվել են անձրև և ամպրոպ, առանձին հատվածներում նաև կարկուտ:

Հուլիսի 13-ին, 23-24-ին և 27-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:

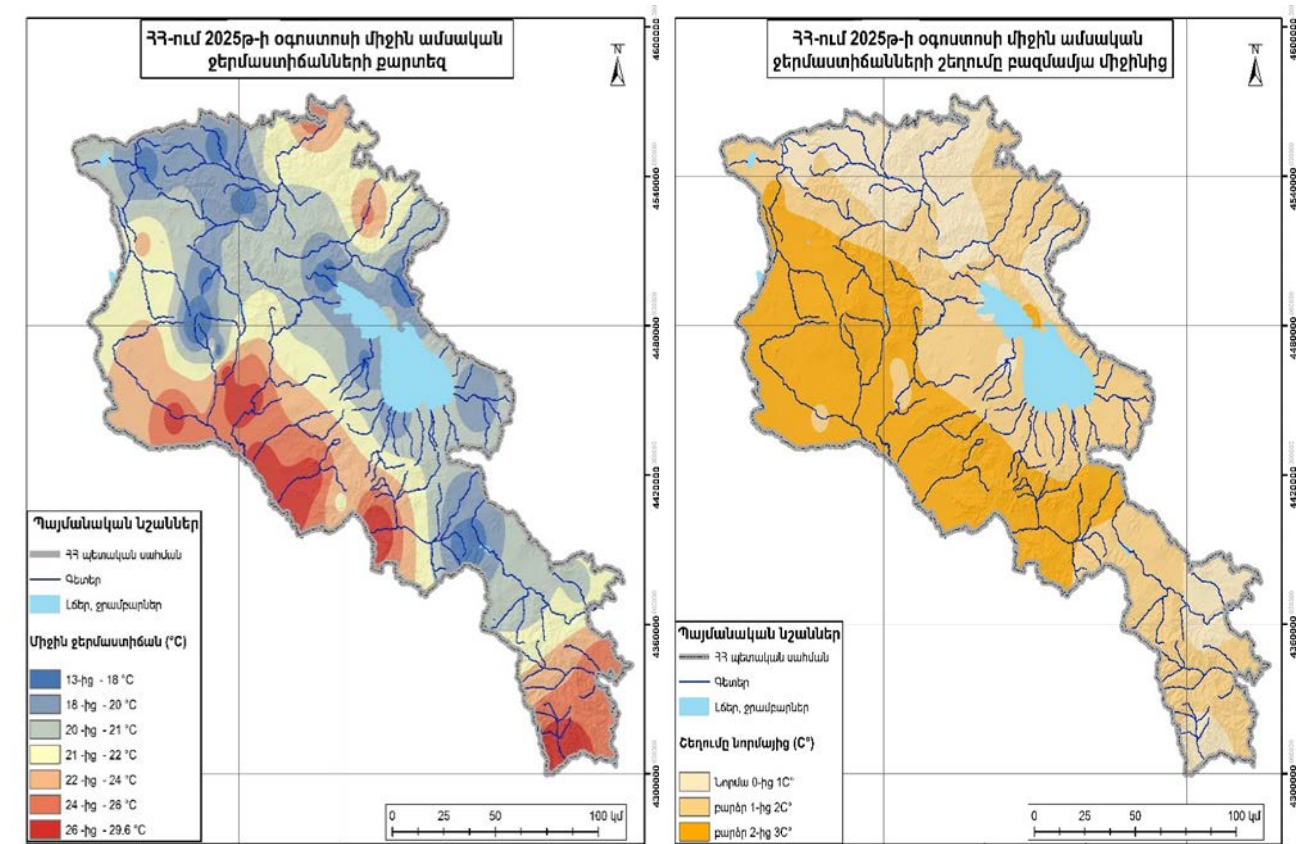
Գծապատկեր 4. Տեղումներ, հուլիս 2025թ. (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Աղյուսակ 2. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2025թ. հունիս

Մարզ / օդերևութաբանական կայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանումը	Բնութագիրը	Չափանիշը/ Չափորոշիչը	Փաստացի
Երևան / Աերոլոգիական	30	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +39^{\circ}\text{C}$	$+39^{\circ}\text{C}$
Երևան / Ագրոօդերևութաբանական	30	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +40^{\circ}\text{C}$	$+40^{\circ}\text{C}$
Արագածոտն / Աշտարակ	30 31	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +39^{\circ}\text{C}$	$+40.3^{\circ}\text{C}$ $+39.1^{\circ}\text{C}$
Արագածոտն / Թալին	30	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +35^{\circ}\text{C}$	$+36.2^{\circ}\text{C}$
Արագածոտն / Ամբերդ	30	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +30^{\circ}\text{C}$	$+30.3^{\circ}\text{C}$
Արարատ / Արարատ	30	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +40^{\circ}\text{C}$	$+40.1^{\circ}\text{C}$
Արարատ / Արտաշատ	30	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +40^{\circ}\text{C}$	$+40.6^{\circ}\text{C}$
Արարատ / Ուրցաձոր	30	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +39^{\circ}\text{C}$	$+41.5^{\circ}\text{C}$
Արմավիր / Արմավիր	30	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +40^{\circ}\text{C}$	$+40.5^{\circ}\text{C}$
Գեղարքունիք / Ճամբարակ	31	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +31^{\circ}\text{C}$	$+31.1^{\circ}\text{C}$
Կոտայք / Հրազդան	28 29 30	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +33^{\circ}\text{C}$	$+33^{\circ}\text{C}$ $+33^{\circ}\text{C}$ $+34^{\circ}\text{C}$
Կոտայք / Եղվարդ	30	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +37^{\circ}\text{C}$	$+37.6^{\circ}\text{C}$
Կոտայք / Ֆանտան	30	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +33^{\circ}\text{C}$	$+33.6^{\circ}\text{C}$
Վայոց ձոր / Արենի	21 29 30 31	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +40^{\circ}\text{C}$	$+40.3^{\circ}\text{C}$ $+40.1^{\circ}\text{C}$ $+41.5^{\circ}\text{C}$ $+40.9^{\circ}\text{C}$
Լոռի / Վանաձոր	30	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +34^{\circ}\text{C}$	$+34.2^{\circ}\text{C}$
Լոռի / Օձուն	15	Ուժեղ քամի	Արագություն	$\geq 25\text{մ/վ}$	25մ/վ
Սյունիք / Գորիս	31	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +33^{\circ}\text{C}$	$+33.5^{\circ}\text{C}$
Սյունիք / Միսիան	31	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +33^{\circ}\text{C}$	$+33^{\circ}\text{C}$
Տավուշ / Իջևան	30	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +37^{\circ}\text{C}$	$+37^{\circ}\text{C}$
Շիրակ / Ամասիա	30	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +33^{\circ}\text{C}$	$+33.6^{\circ}\text{C}$
Շիրակ / Արթիկ	28 29 30	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +34^{\circ}\text{C}$	$+34^{\circ}\text{C}$ $+34^{\circ}\text{C}$ $+34.8^{\circ}\text{C}$
Շիրակ / Գյումրի	30	Սաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +36^{\circ}\text{C}$	$+36.4^{\circ}\text{C}$

Օգոստոս

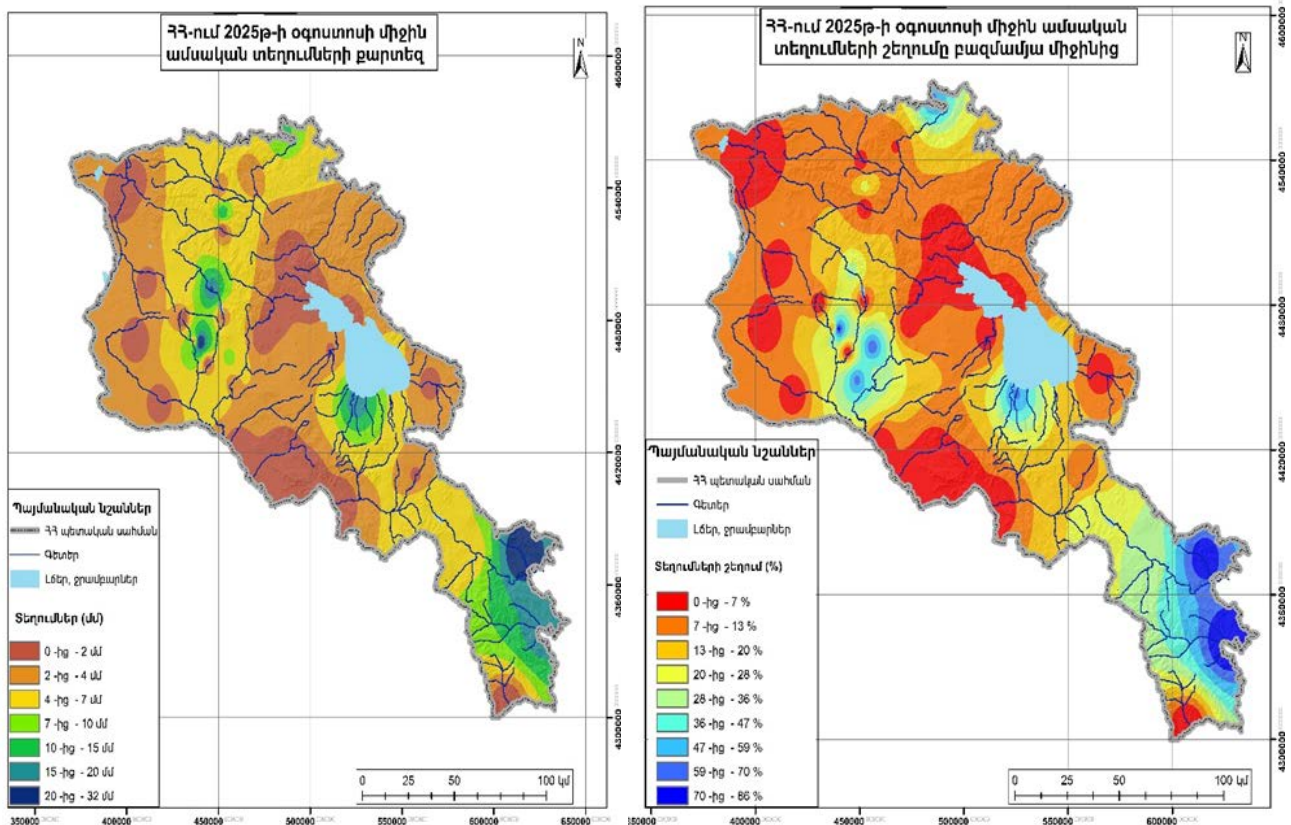
2025թ. օգոստոսին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայից բարձր 1-2 աստիճանով:

Նկար 3. Միջին ամսական ջերմաստիճանները և նրանց շեղումները նորմայից օգոստոսին (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Օգոստոս ամսվա միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանն առաջին տասնօրյակում եղել է նորմայից բարձր 2-4 աստիճանով, երկրորդ տասնօրյակում եղել է նորմայի սահմաններում, երրորդ տասնօրյակում՝ բարձր 2-3 աստիճանով:

Ամսական տեղումների քանակը օգոստոսին Տավուշում կազմել է նորմայի 11-60%, Լոռիում՝ 1-10%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 31-78%, հովտային շրջաններում՝ 1-86% (Մեղրիում տեղումներ չեն դիտվել), Գեղարքունիքում՝ 1-61%, Շիրակում՝ 1-8%, Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում՝ 6-7%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 1-78%, նախալեռնային շրջաններում՝ 67-68%, Արագածոտնում՝ լեռնային շրջաններում՝ 11-32%, նախալեռնային շրջաններում՝ 1-2%, Արմավիրում և Արարատում՝ 0%, Երևան քաղաքում՝ 35-63%:

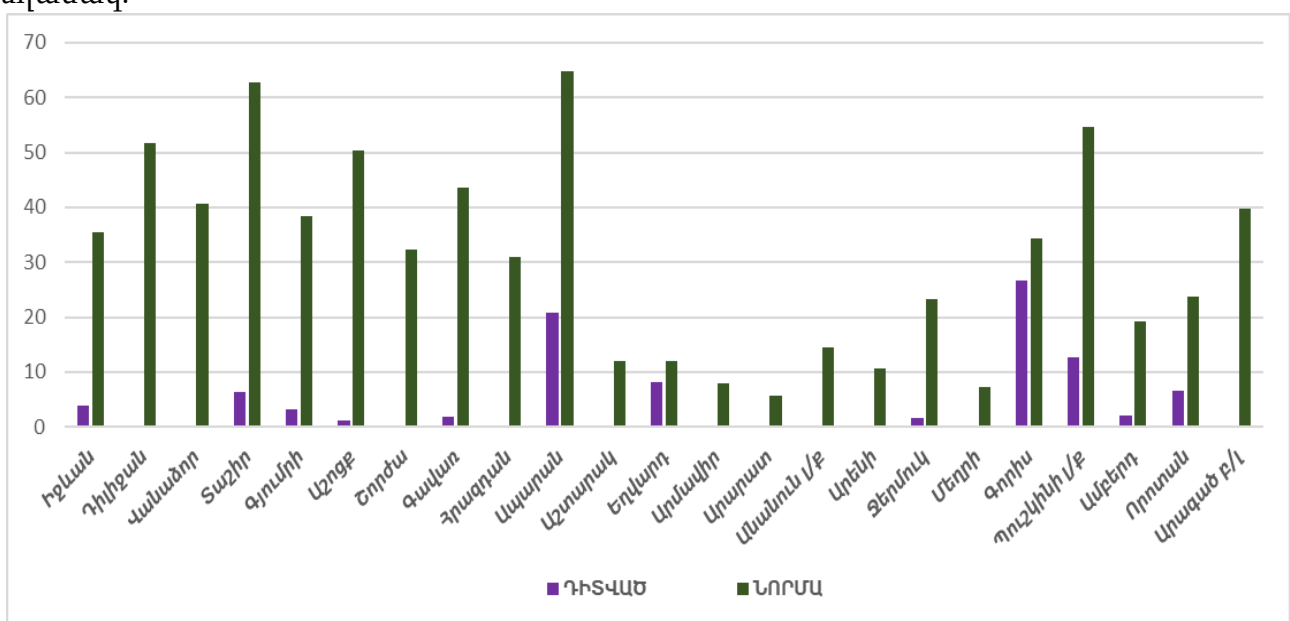

Նկար 4. Տեղումների քանակը և շեղումը բազմամյա միջինից օգոստոսին (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Օգոստոսի 1-4-ին, 6-8-ին, 11, 13, 16-ին առանձին շրջաններում, օգոստոսի 12-ին շրջանների զգալի մասում դիտվել է անձրև և ամպրոպ, առանձին հատվածներում նաև կարկուտ:

Օգոստոսի 5-ին, 9-10-ին, 14-15-ին և 17-31-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:

Արարատում, Արմավիրում, Վայոց ձորի նախալեռնային շրջաններում ողջ ամսվա ընթացքում, 3-րդ տասնօրյակում ողջ հանրապետությունում դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:

Գծապատկեր 5. Տեղումներ, օգոստոս 2025թ. (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

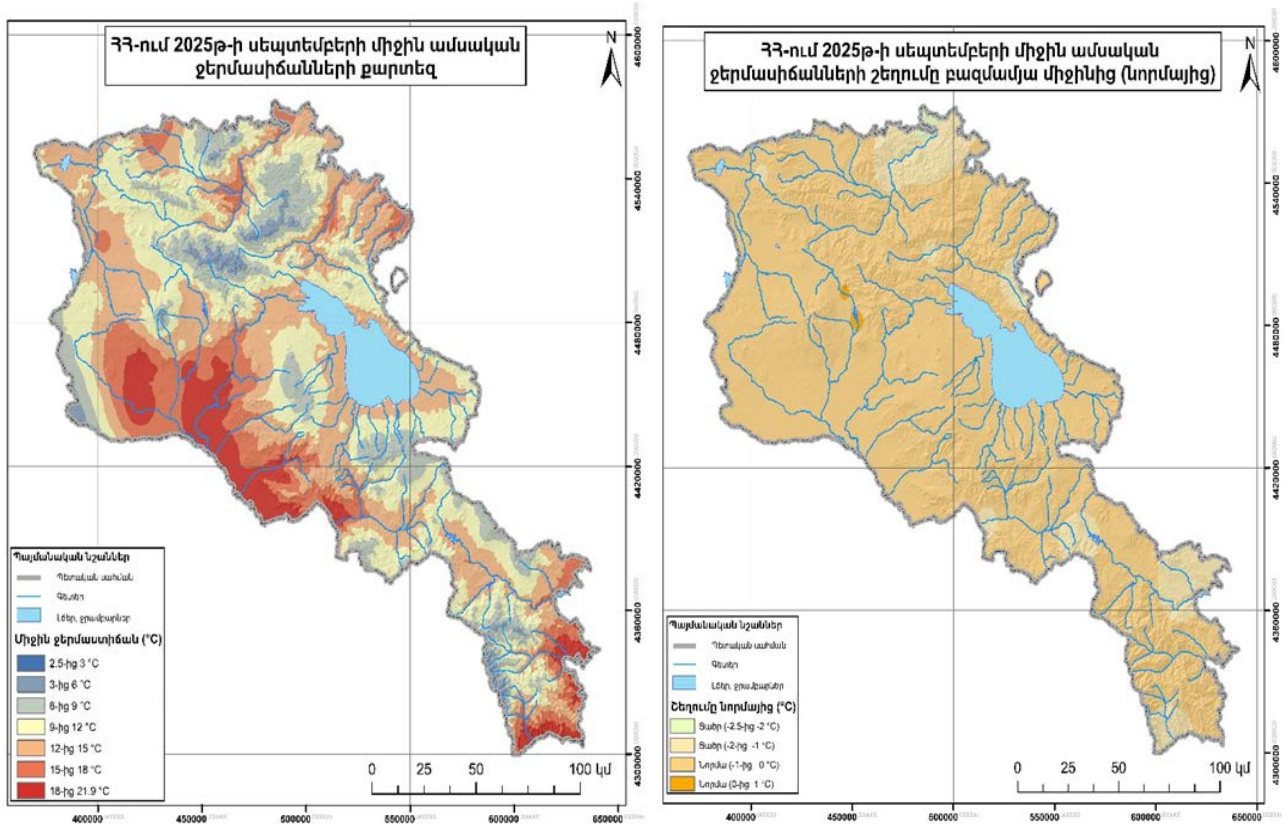
Աղյուսակ 3. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2025թ. օգոստոս

Մարզ / օդերևութաբանական կայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանումը	Բնութագիրը	Չափանիշը/ Չափորոշիչը	Փաստացի
Երևան / Աերոլոգիական	01	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +39^{\circ}\text{C}$	$+39^{\circ}\text{C}$
	02				$+41^{\circ}\text{C}$
	04				$+39^{\circ}\text{C}$
	05				$+41^{\circ}\text{C}$
	06				$+39^{\circ}\text{C}$
	08				$+39^{\circ}\text{C}$
Երևան / Ագրոօդերևութաբանական	02	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +40^{\circ}\text{C}$	$+41.9^{\circ}\text{C}$
	05				$+41.5^{\circ}\text{C}$
Արագածոտն / Աշտարակ	01	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +39^{\circ}\text{C}$	$+39^{\circ}\text{C}$
	02				$+40^{\circ}\text{C}$
	03				$+40^{\circ}\text{C}$
	04				$+40^{\circ}\text{C}$
	05				$+41^{\circ}\text{C}$
	06				$+40^{\circ}\text{C}$
	07				$+39^{\circ}\text{C}$
	08				$+40^{\circ}\text{C}$
Արագածոտն / Ապարան	02	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +35^{\circ}\text{C}$	$+33.5^{\circ}\text{C}$
	03				$+33^{\circ}\text{C}$
	04				$+33^{\circ}\text{C}$
	05				$+33.5^{\circ}\text{C}$
	06				$+33.4^{\circ}\text{C}$
	07				$+34^{\circ}\text{C}$
Արագածոտն / Թալին	02	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +30^{\circ}\text{C}$	$+35.2^{\circ}\text{C}$
	03				$+35.2^{\circ}\text{C}$
	05				$+35.5^{\circ}\text{C}$
	06				$+35^{\circ}\text{C}$
	07				$+35.2^{\circ}\text{C}$
Արարատ / Արարատ	02	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +40^{\circ}\text{C}$	$+41.2^{\circ}\text{C}$
	04				$+40.1^{\circ}\text{C}$
	05				$+40.4^{\circ}\text{C}$
	06				$+40.2^{\circ}\text{C}$
	08				$+40.8^{\circ}\text{C}$
Արարատ / Արտաշատ	02	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +40^{\circ}\text{C}$	$+40.9^{\circ}\text{C}$
	05				$+40.7^{\circ}\text{C}$
Արարատ / Ուրցաձոր	01	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +39^{\circ}\text{C}$	$+40.5^{\circ}\text{C}$
	02				$+41.2^{\circ}\text{C}$
	03				$+40^{\circ}\text{C}$
	04				$+41^{\circ}\text{C}$
	05				$+41.3^{\circ}\text{C}$
	06				$+40.3^{\circ}\text{C}$
	08				$+40^{\circ}\text{C}$
	24				$+39.7^{\circ}\text{C}$
Արմավիր / Արմավիր	02	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +40^{\circ}\text{C}$	$+40.2^{\circ}\text{C}$
	03				$+40.1^{\circ}\text{C}$
	05				$+40.4^{\circ}\text{C}$
	06				$+40^{\circ}\text{C}$
	08				$+40.1^{\circ}\text{C}$

Մարզ / օդերևութաբանական կայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանումը	Բնութագիրը	Չափանիշը/ Չափորոշիչը	Փաստացի
Վայոց ձոր / Արենի	01	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +40^{\circ}\text{C}$	$+41.1^{\circ}\text{C}$
	02				$+42.6^{\circ}\text{C}$
	03				$+40.8^{\circ}\text{C}$
	04				$+41.8^{\circ}\text{C}$
	05				$+42.2^{\circ}\text{C}$
	06				$+41.4^{\circ}\text{C}$
	07				$+41.7^{\circ}\text{C}$
	08				$+41.5^{\circ}\text{C}$
Վայոց ձոր / Ջերմուկ	03	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +31^{\circ}\text{C}$	$+33.0^{\circ}\text{C}$
Կոտայք / Եղվարդ	01	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +37^{\circ}\text{C}$	$+37.2^{\circ}\text{C}$
	02				$+37.1^{\circ}\text{C}$
	03				$+37^{\circ}\text{C}$
	04				$+37.4^{\circ}\text{C}$
	05				$+38.1^{\circ}\text{C}$
	06				$+37.3^{\circ}\text{C}$
	07				$+37.8^{\circ}\text{C}$
	08				$+37^{\circ}\text{C}$
Կոտայք / Հրազդան	19	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +33^{\circ}\text{C}$	$+33^{\circ}\text{C}$
Կոտայք / Ֆանտան	07	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +33^{\circ}\text{C}$	$+33.3^{\circ}\text{C}$
Շիրակ / Արթիկ	01	Մաստիկ շոգ	Ջերմաստիճան	$\geq +34^{\circ}\text{C}$	$+35^{\circ}\text{C}$
	04				$+34.5^{\circ}\text{C}$
	05				$+34.7^{\circ}\text{C}$
	06				$+34^{\circ}\text{C}$
	07				$+34^{\circ}\text{C}$
	24				$+34^{\circ}\text{C}$

Մեպտեմբեր

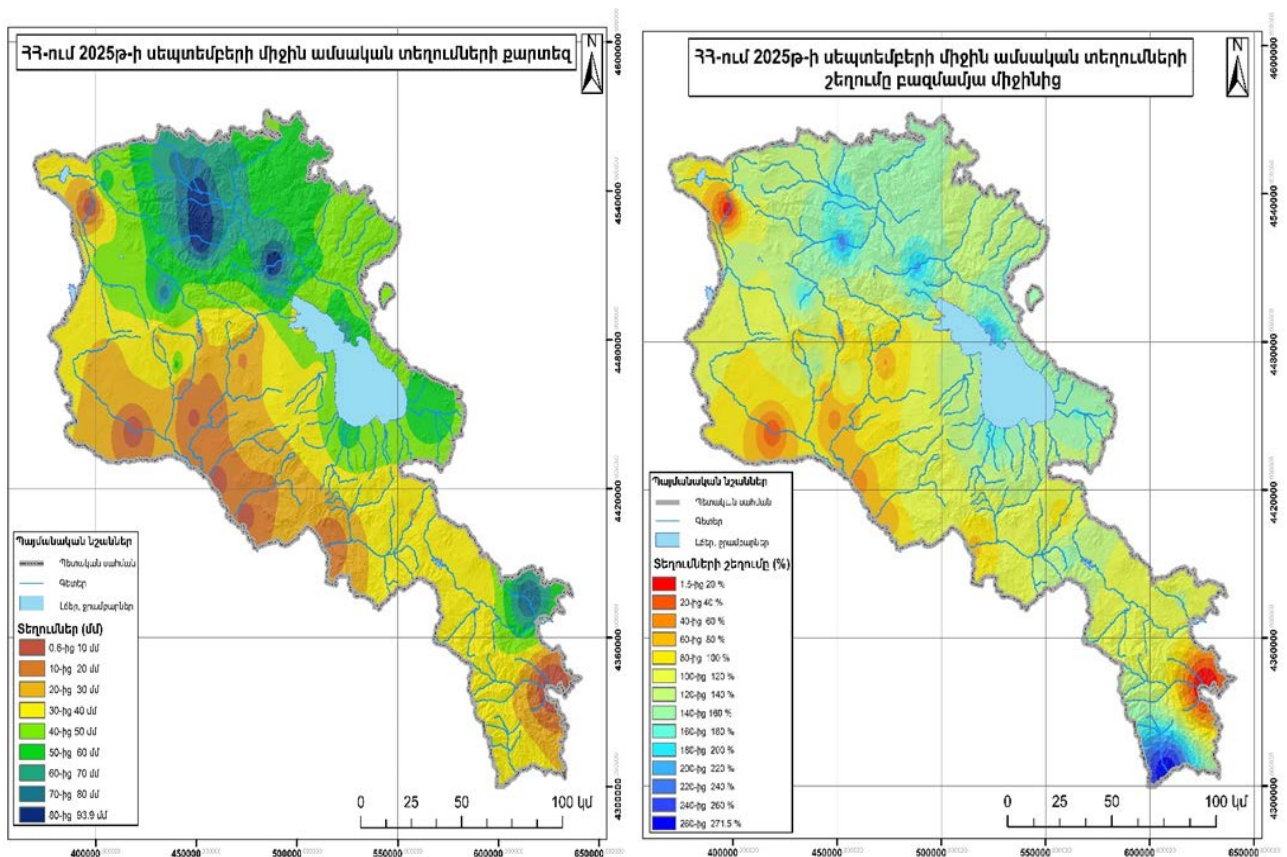
2025թ. սեպտեմբերին օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայի սահմաններում՝ մի փոքր բացասական շեղումներով:

Նկար 5. Միջին ամսական ջերմաստիճանները և նրանց շեղումները նորմայից սեպտեմբերին (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Մեպտեմբեր ամսվա միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանն առաջին տասնօրյակում եղել է նորմայից բարձր 2-3 աստիճանով, երկրորդ և երրորդ տասնօրյակներում եղել է նորմայից ցածր 1-3 աստիճանով:

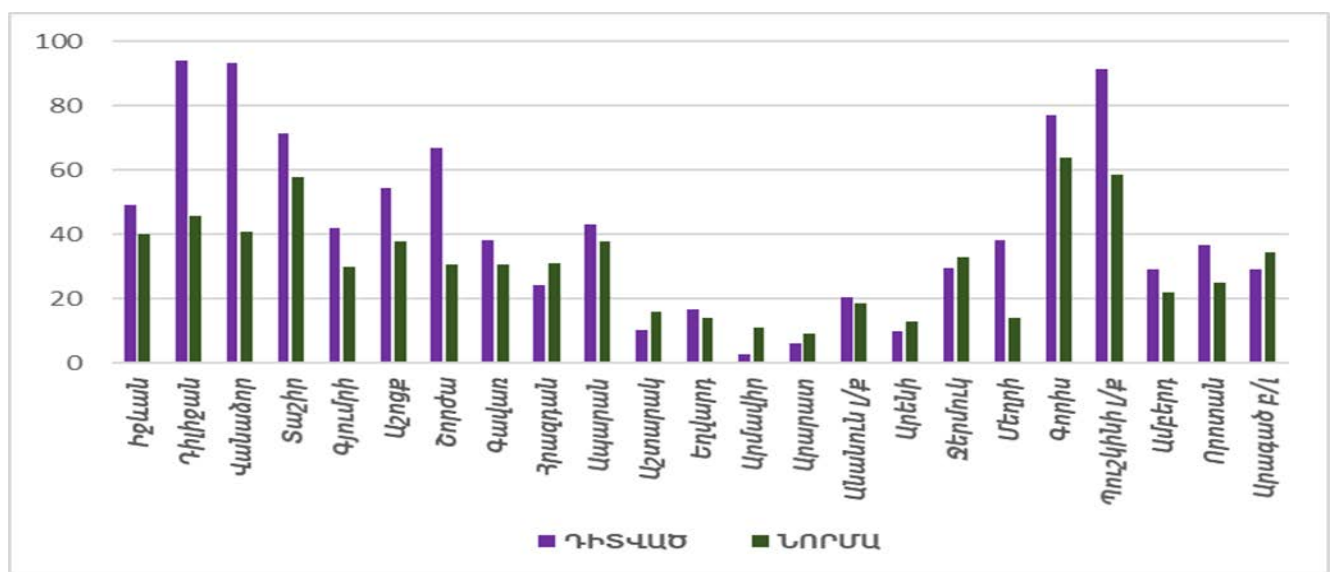
Ամսական տեղումների քանակը սեպտեմբերին Տավուշում կազմել է նորմայի 122-206%, Լոռիում՝ 123-229%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 110-121%, հովտային շրջաններում՝ 2-272%, Գեղարքունիքում՝ 90-219%, Շիրակում՝ 111-143%, Վայոց ձորում՝ 76-90%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 59-150%, նախալեռնային շրջաններում՝ 119-120%, Արագածոտնում՝ լեռնային շրջաններում՝ 114-182%, նախալեռնային շրջաններում՝ 64-95%, Արմավիրում՝ 23-24%, Արարատում՝ 50-117%, Երևան քաղաքում՝ 46-71%:

Նկար 6. Տեղումների քանակը և շեղումը բազմամյա միջինից (նորմա՝ 1991-2020թթ.) սեպտեմբերին

Սեպտեմբերի 3-4-ին, 6-8-ին, 10-ին, 12-18-ին, 20-22-ին, 27-30-ին առանձին շրջաններում, սեպտեմբերի 5-ին, 11-ին և 19-ին շրջանների զգալի մասում դիտվել է անձրև և ամպրոպ, առանձին հատվածներում նաև կարկուտ:

Սեպտեմբերի 1-2-ին, 9-ին և 23-26-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:

Գծապատկեր 6. Տեղումներ, սեպտեմբեր 2025թ.

Աղյուսակ 4. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2025թ. սեպտեմբեր

Մարզ / օդերևութաբանական կայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանումը	Բնութագիրը	Չափանիշը/ Չափորոշիչը	Փաստացի
Գեղարքունիք / Շորժա	11	Կարկուտ	Տրամագիծ	≥ 10 մմ	17մմ
Լոռի / Պուշկին	11	Կարկուտ	Տրամագիծ	≥ 10 մմ	11մմ
Գեղարքունիք / Մեմոնովկա	15	Ուժեղ մառախուղ	Տեսանելիություն	≤ 50 մ	50մ

3. ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕՂ

Մթնոլորտային օդի աղտոտումը կարող է լինել բնական և մարդածին: Աղտոտման պատճառներ կարող են հանդիսանալ՝

- վառելիքի այրումը (էլեկտրաէներգիայի արտադրություն, տրանսպորտ, արդյունաբերություն և տնային տնտեսություններ),
- արդյունաբերական արտանետումները, լուծիչների օգտագործումը,
- գյուղատնտեսությունը,
- թափոնների բաց այրումը,
- բնական աղբյուրների, ներառյալ հրաբխային ժայթքումների, լեռնային փոշու տարածումը, բույսերից ցնդող օրգանական միացությունների արտանետումները և այլն:

Մարդու գործունեության հետևանքով մթնոլորտային օդ կարող են արտանետվել տարատեսակ գազեր և տարբեր չափերի մասնիկներ, որոնք իրենց մեջ պարունակում են ծանր մետաղներ:

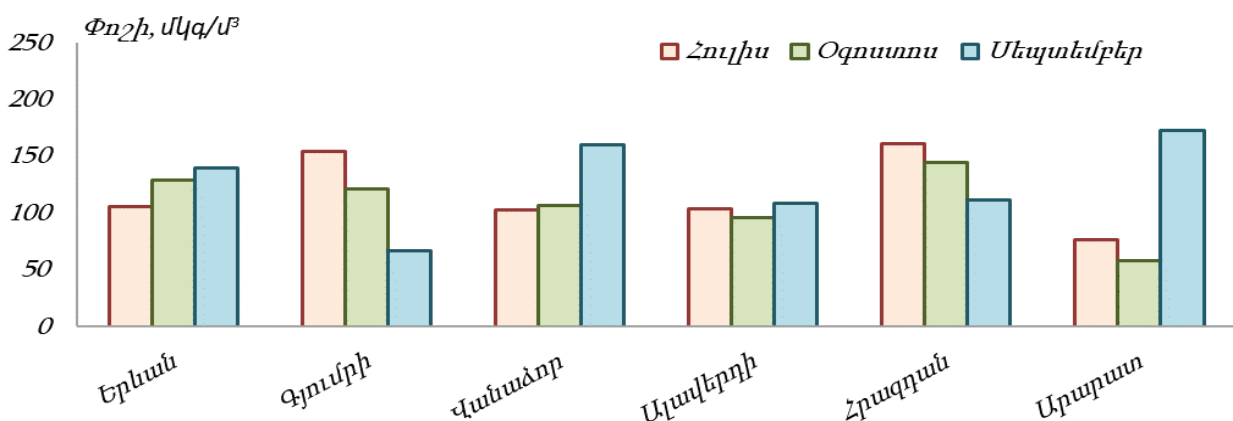
Փոշով աղտոտվածությունը կարող է առաջանալ արդյունաբերական գործընթացների, տրանսպորտային միջոցների, շինարարության և այլ ոլորտների գործունեության հետևանքով:

Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի առաջացման գլխավոր աղբյուրն ավտոտրանսպորտն է:

Ծծմբի երկօքսիդը մթնոլորտային օդում առաջանում է ծծումբ պարունակող վառելիքների այրման, ինչպես նաև արդյունաբերական գործընթացների ժամանակ:

Մթնոլորտն աղտոտող նյութերի պարունակությունները որոշելու համար 2025թ. 3-րդ եռամսյակում մթնոլորտային օդի դիտարկումներ կատարվել են Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Ալավերդի, Հրազդան, Արարատ, Ծաղկաձոր, Չարենցավան, Կապան և Քաջարան քաղաքներում: Ընդհանուր առմամբ վերը թվարկված բնակավայրերում գործում է 15 անշարժ՝ ակտիվ նմուշառման դիտակայան և 192 շարժական՝ պասիվ նմուշառման դիտակետ: Քաղաքների մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաները ներկայացված են տարածական բաշխման քարտեզների տեսքով և հասանելի են www.meteomonitoring.am կայքում:

2025թ. 3-րդ եռամսյակի ընթացքում քաղաքներում ըստ բաղադրության չտարբերակված փոշու օրական կոնցենտրացիաները որոշ օրերին գերազանցել են համապատասխան ՄԹԿ-ն: Մթնոլորտային օդում փոշու առավելագույն միջին ամսական կոնցենտրացիան գերազանցել է հուլիս ամսին՝ Գյումրիում և Հրազդանում, օգոստոսին՝ Հրազդանում, իսկ սեպտեմբերին՝ Վանաձորում և Արարատում:

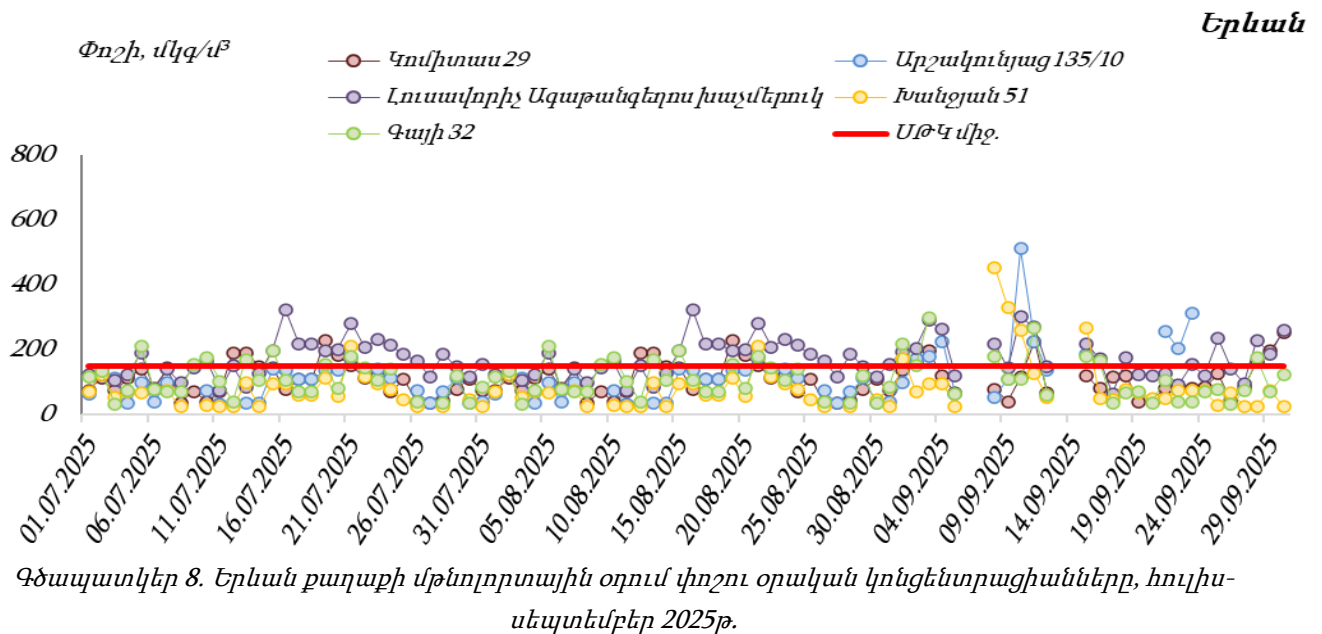
Գծապատկեր 7. Մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Երևան

Երևան քաղաքում կատարվում են փոշու*, ծծմբի երկօքսիդի**, ազոտի երկօքսիդի, և գետնամերձ օզոնի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 5 անշարժ դիտակայան և 45 շարժական դիտակետ:

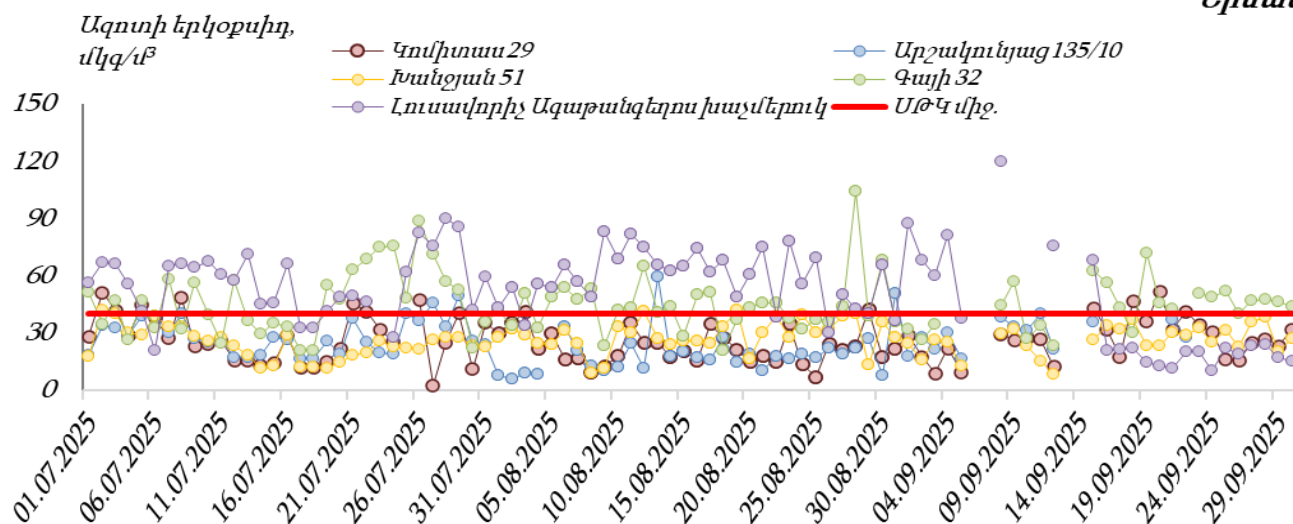
Մայրաքաղաքի տարբեր հատվածներում, տարբեր օրերին դիտվել են մթնոլորտային օդում փոշու և ազոտի երկօքսիդի պարունակությունների գերազանցումներ համապատասխան ՍԹԿ-ներից: 2025թ. 3-րդ եռամսյակի ընթացքում փոշու օրական կոնցենտրացիան գերազանցել է ՍԹԿ-ն 1.1-3.4 անգամ (61 օր), իսկ ազոտի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիան 1.1-3.0 անգամ (81 օր): Փոշու առավելագույն կոնցենտրացիան (512 մկգ/մ^3) դիտվել է սեպտեմբերի 10-ին՝ Շենգավիթ համայնքում, ազոտի երկօքսիդի առավելագույն կոնցենտրացիան (120 մկգ/մ^3)՝ սեպտեմբերի 8-ին՝ Կենտրոն համայնքում:

Ծծմբի երկօքսիդի և գետնամերձ օզոնի օրական և միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

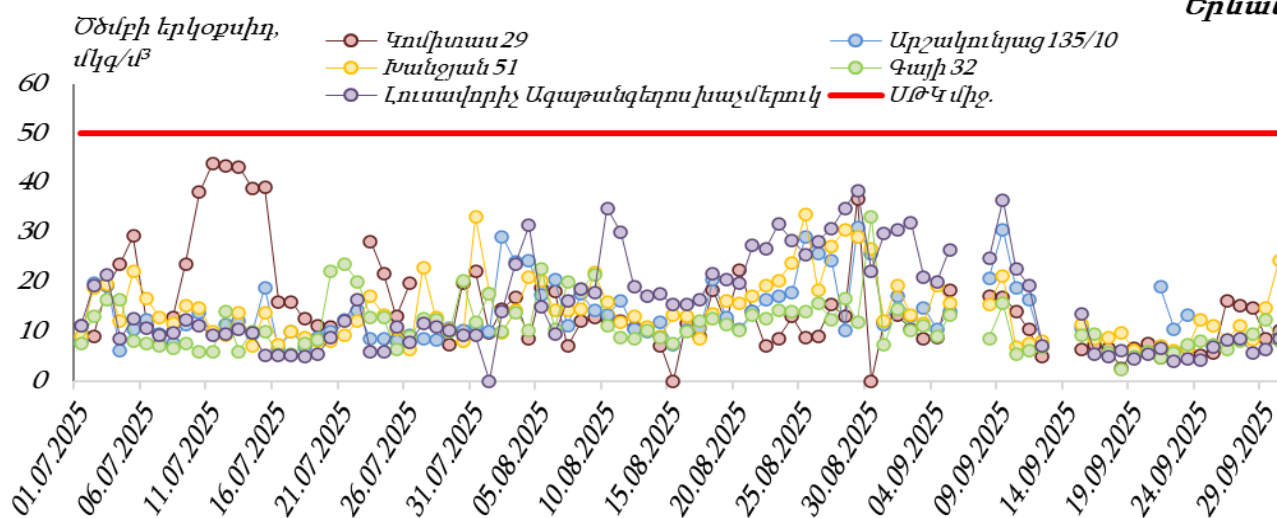

*կախված մասնիկներ

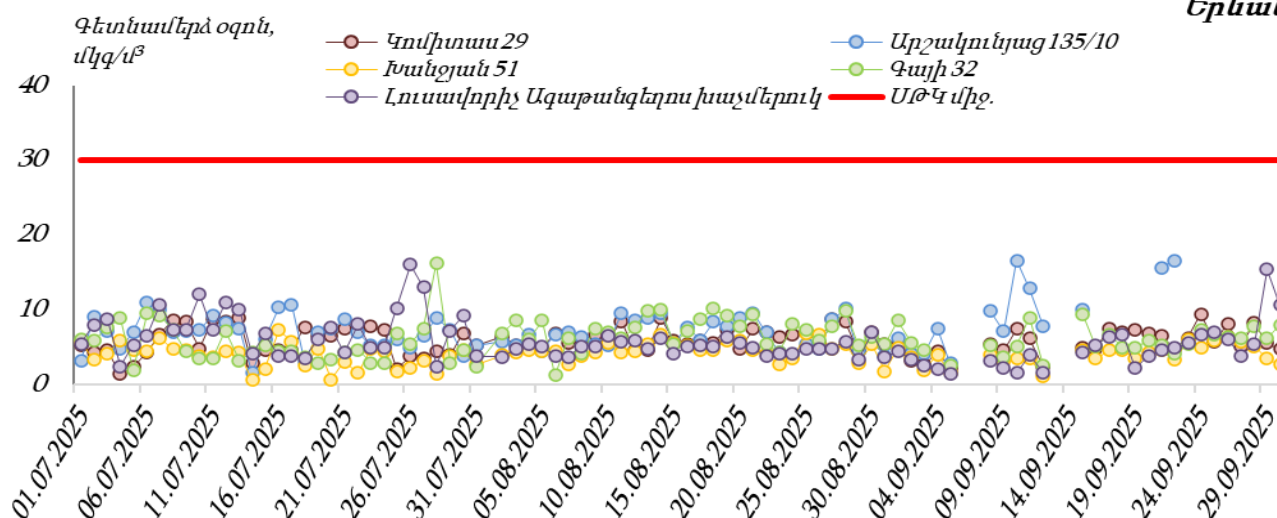
**անհիդրիդ ծծմբային

Գծապատկեր 9. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիանները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

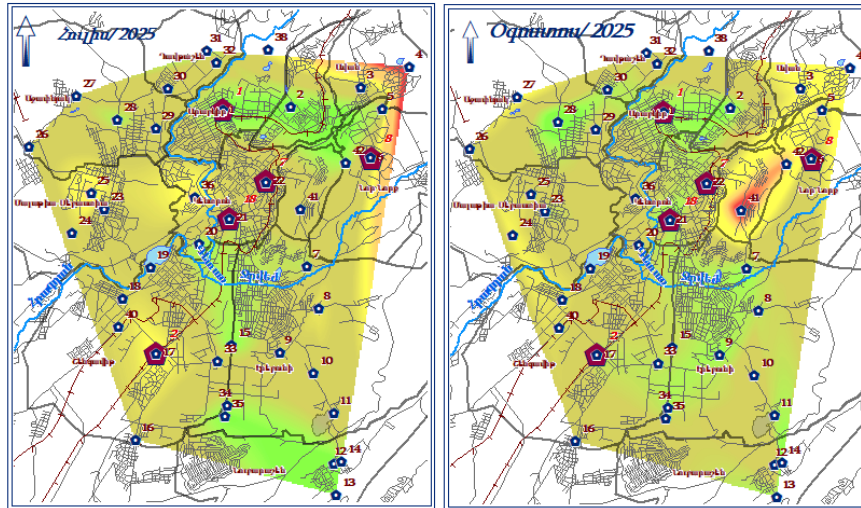

Գծապատկեր 10. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիանները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

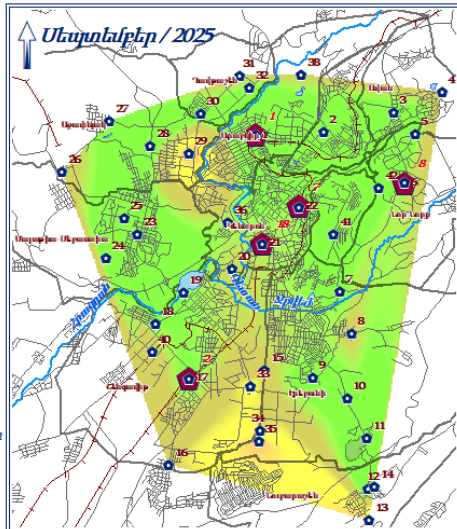
Գծապատկեր 11. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում գետնամերձ օզոնի օրական կոնցենտրացիանները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

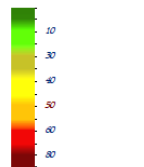

Պարմաուկան նշաններ

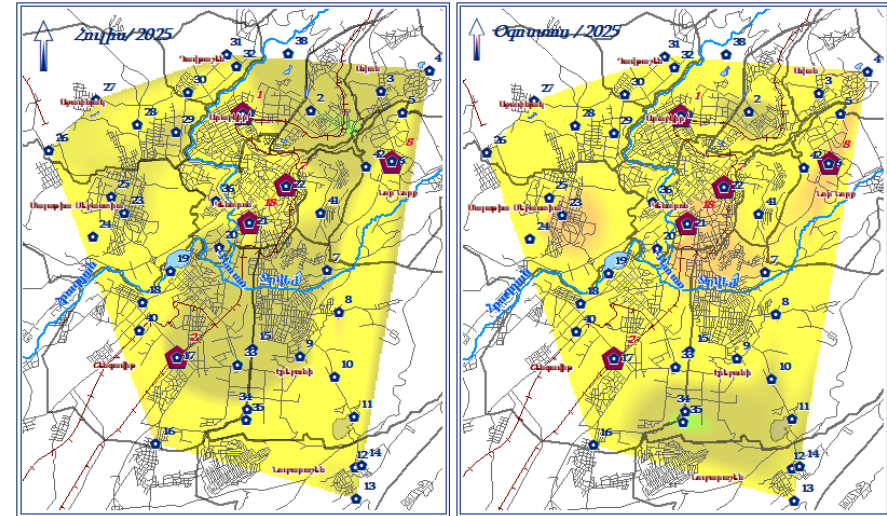
- ★ Պասիվ նմուշառման դիտակ էտեր
- ◆ Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Զանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Երևանի վարչական շրջաններ
- Նուբարաշենի աղբավայր

Մթնոլորտային երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը (մգ/մ³)

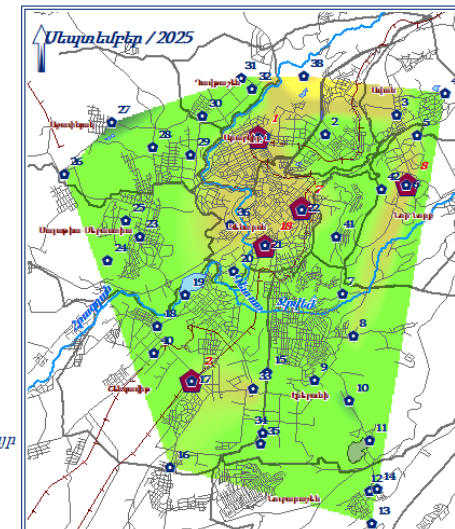

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

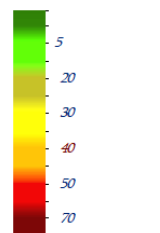

Պարմաուկան նշաններ

- ★ Պասիվ նմուշառման դիտակ էտեր
- ◆ Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Զանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Երևանի վարչական շրջաններ
- Նուբարաշենի աղբավայր

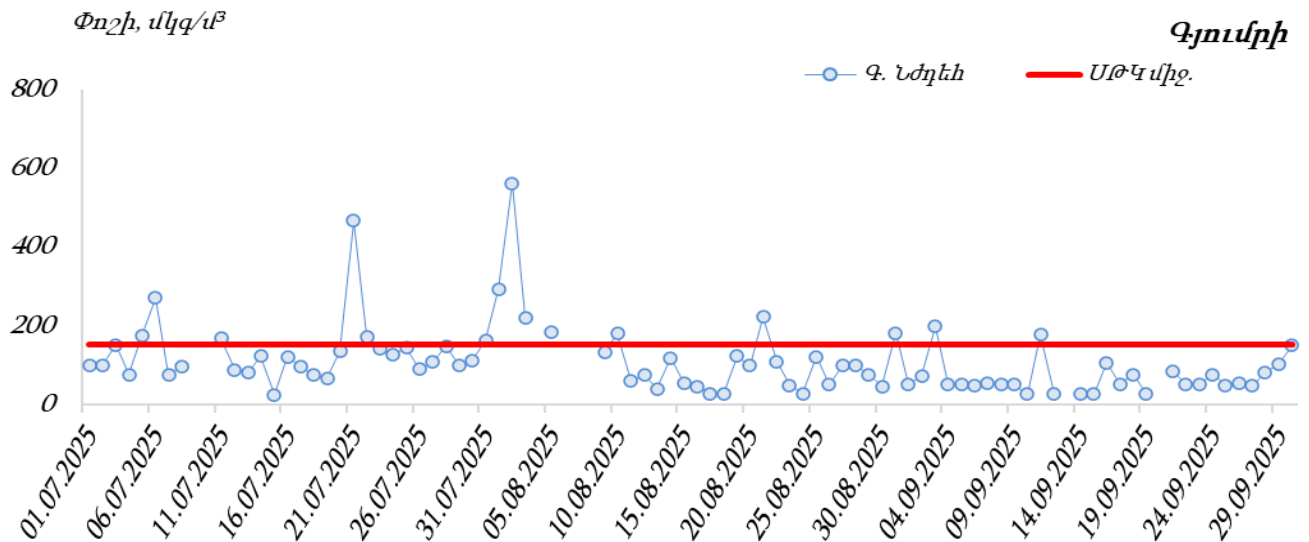
Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը (մգ/մ³)

Գյումրի

Գյումրի քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է մեկ անշարժ դիտակայան և 24 շաբաթական դիտակետ:

2025թ. 3-րդ եռամսյակի ընթացքում փոշու օրական կոնցենտրացիան գերազանցել է համապատասխան ՄԹԿ-ն 1.1-3.7 անգամ (22 օր): Փոշու առավելագույն կոնցենտրացիան (561 մկգ/մ^3) դիտվել է օգոստոսի 2-ին:

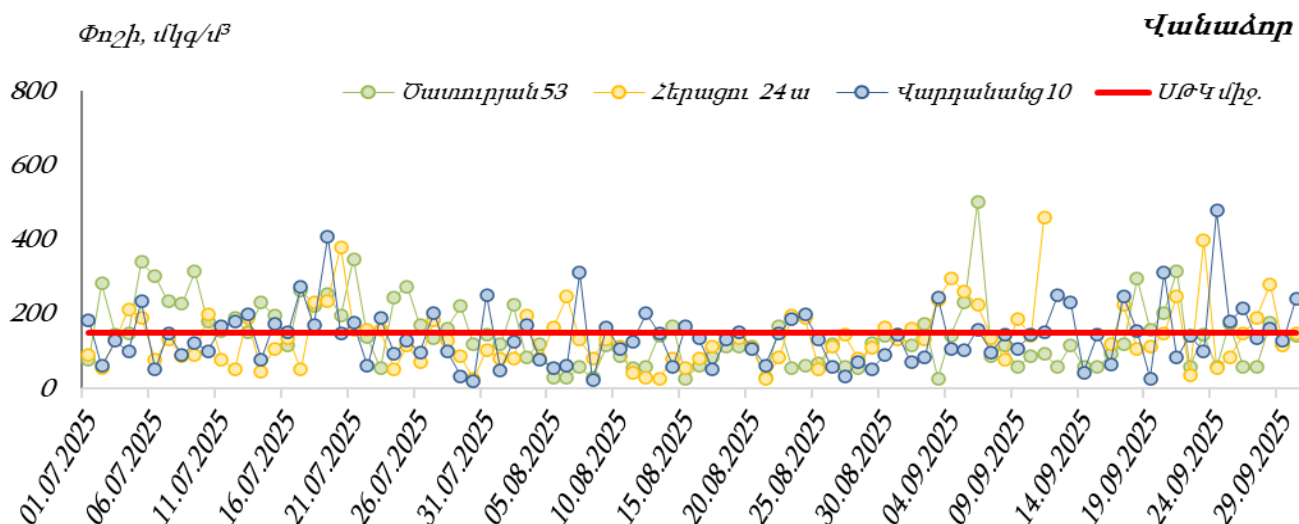

Գծապատկեր 12. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու օրական կոնցենտրացիան, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ

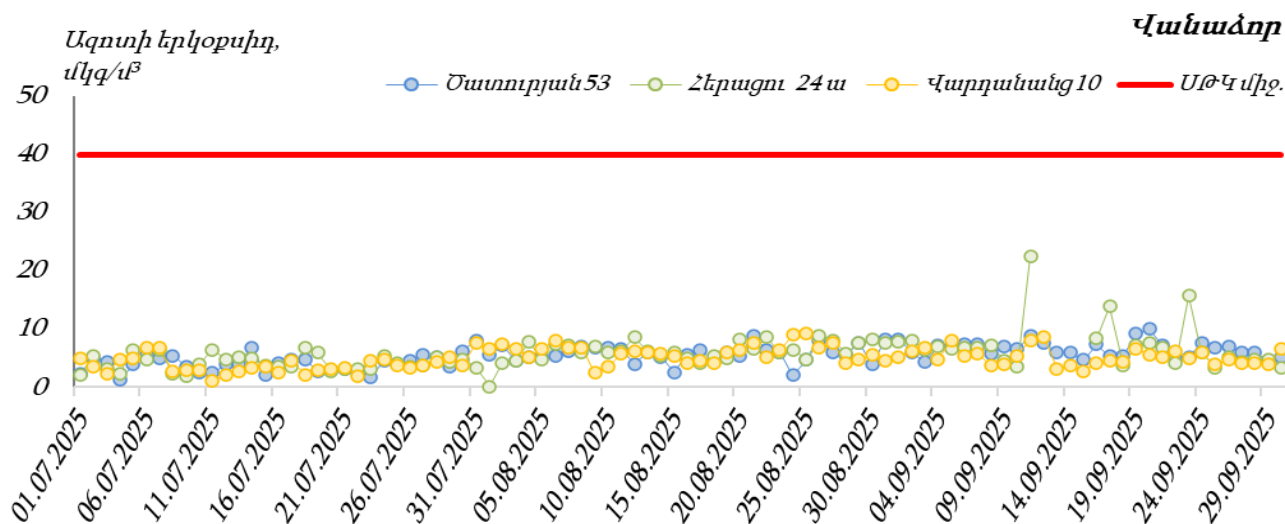
Վանաձոր

Վանաձոր քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են երեք անշարժ դիտակայան և 24 շարժական դիտակետ:

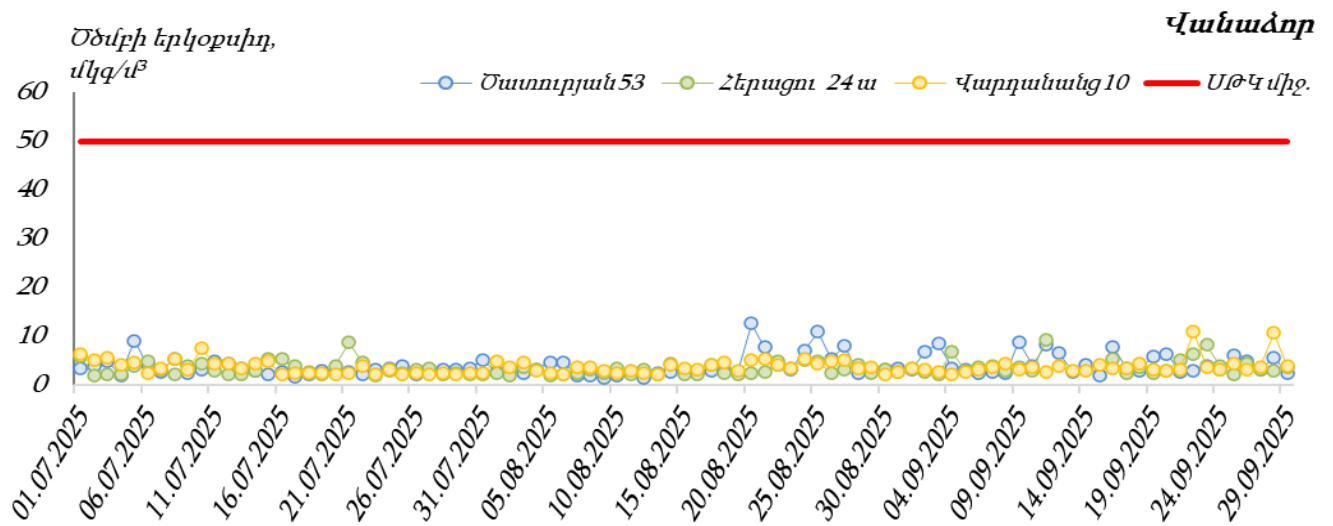
2025թ. 3-րդ եռամսյակի ընթացքում քաղաքի փոշու օրական կոնցենտրացիան գերազանցել է համապատասխան ՍԹԿ-ն 1.1-4.0 անգամ (51 օր): Փոշու առավելագույն կոնցենտրացիան (606 մկգ/մ^3) դիտվել է հուլիսի 19-ին՝ Դիմաց թաղամասում: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների օրական և միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 13. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու օրական կոնցենտրացիաները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

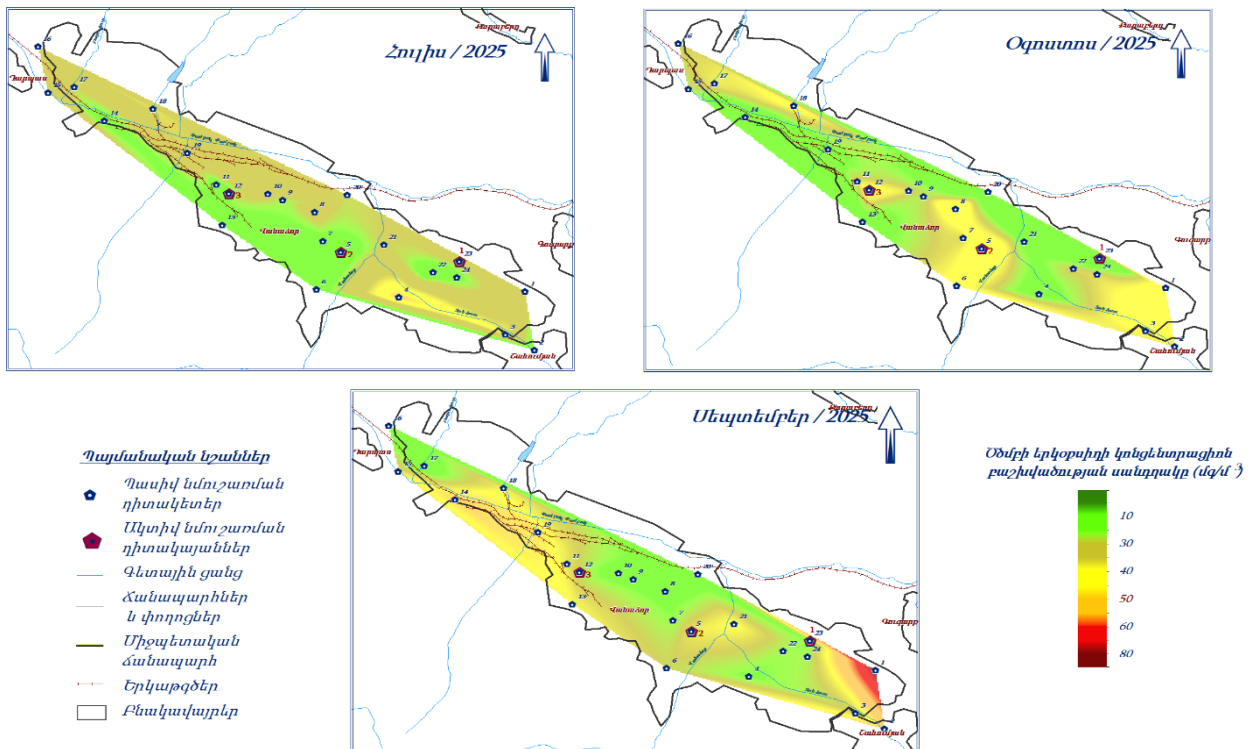

Գծապատկեր 14. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիաները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

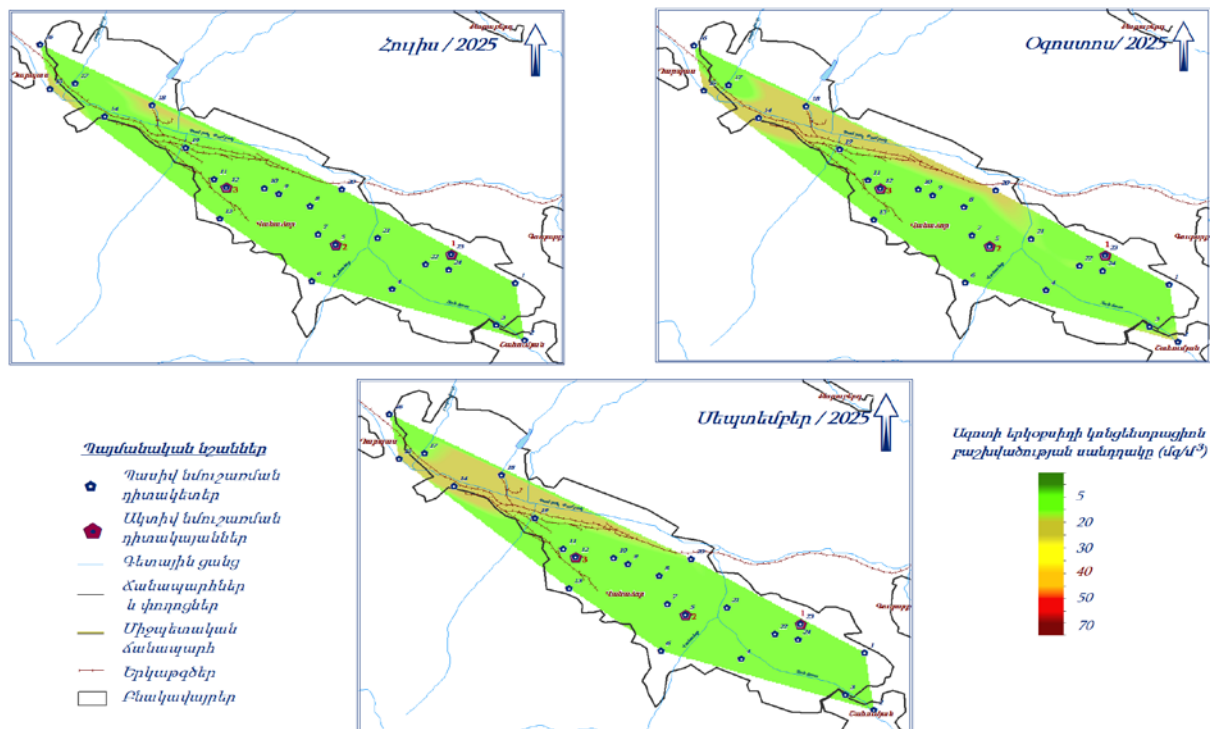

Գծապատկեր 15. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիաները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2)
միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

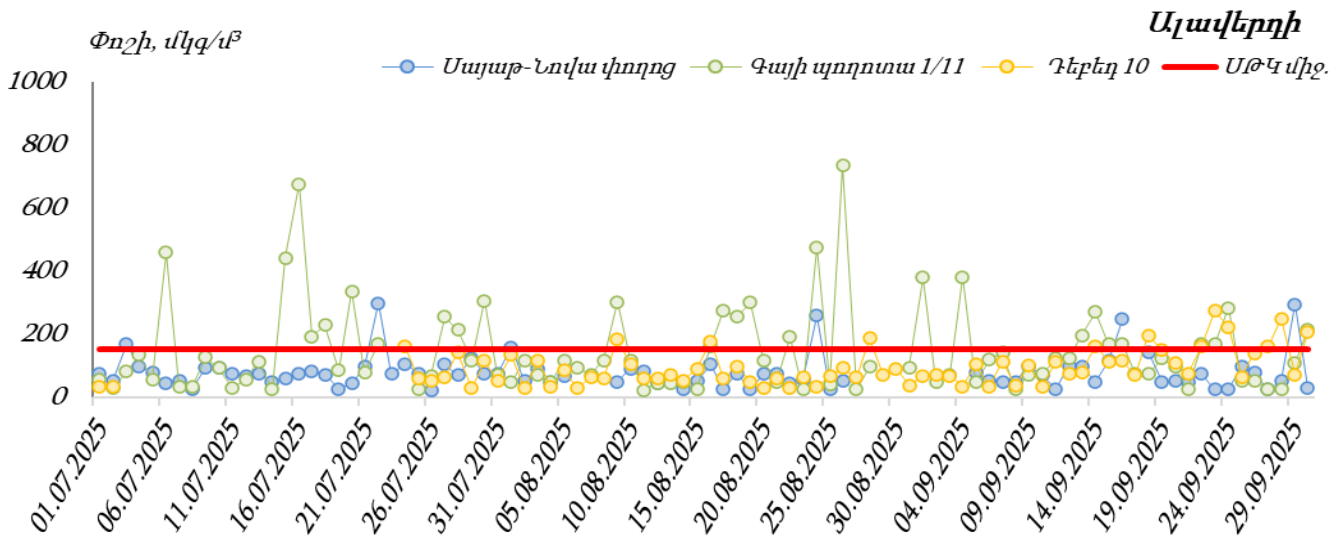
Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2)
միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

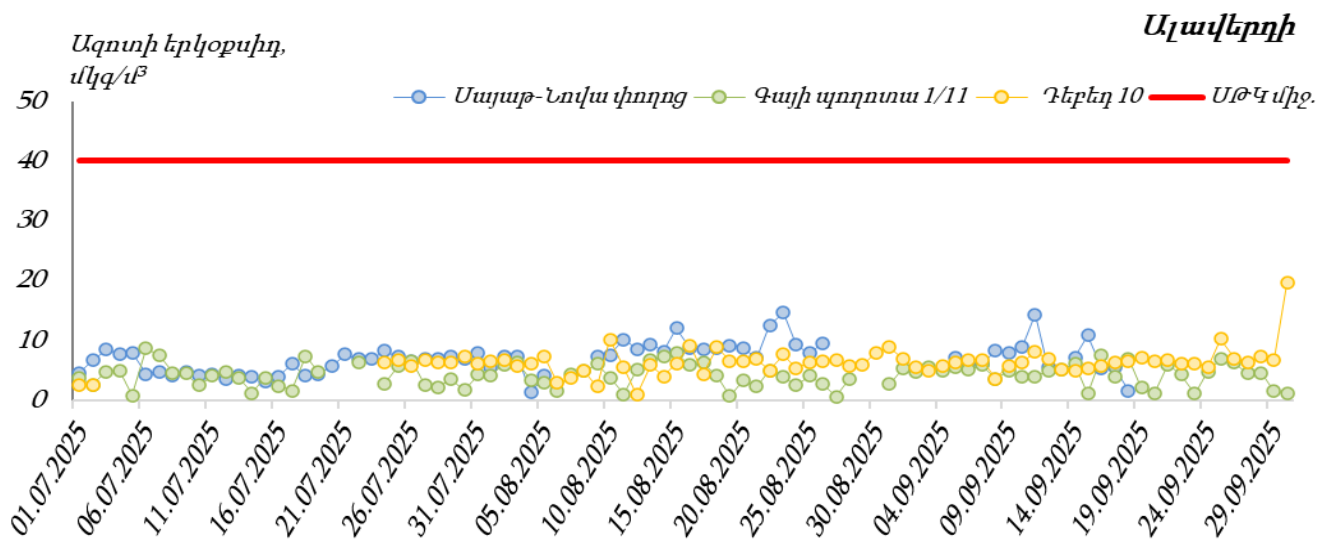
Ալավերդի

Ալավերդի քաղաքում և հարակից համայնքներում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Գործում են երեք անշարժ դիտակայան և 20 շարժական դիտակետ:

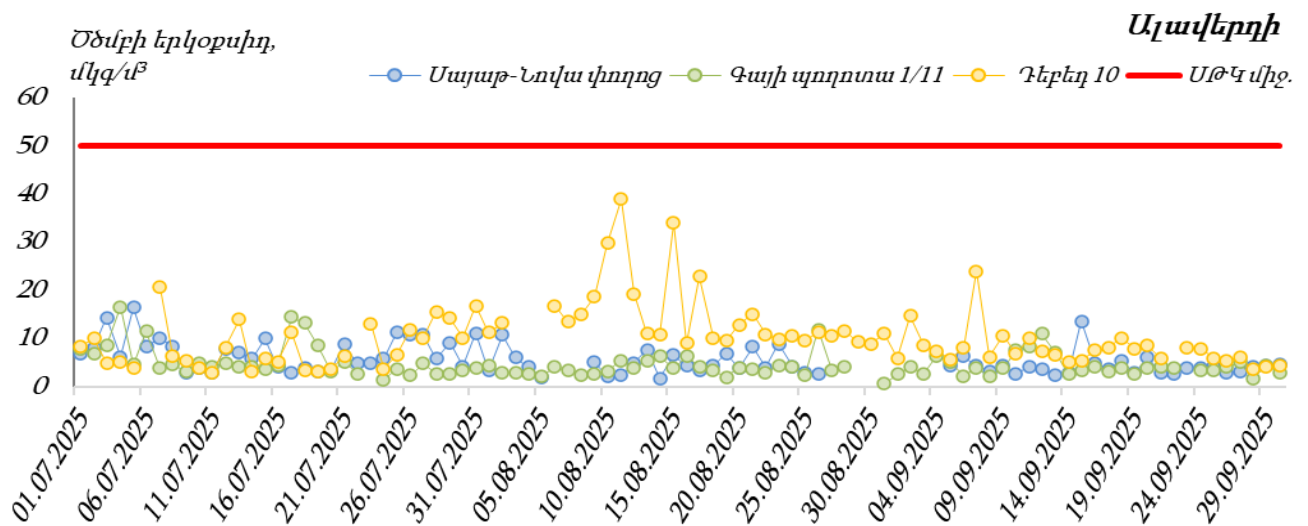
2025թ. 3-րդ եռամսյակի ընթացքում քաղաքի փոշու օրական կոնցենտրացիան գերազանցել է համապատասխան ՄԹԿ-ն 1.1- 4.9 անգամ (36 օր): Փոշու առավելագույն կոնցենտրացիան (736 մկգ/մ^3) դիտվել է օգոստոսի 26-ին՝ Սանահին սարահարթում: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների օրական և միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ները:

Գծապատկեր 16. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու օրական կոնցենտրացիաները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

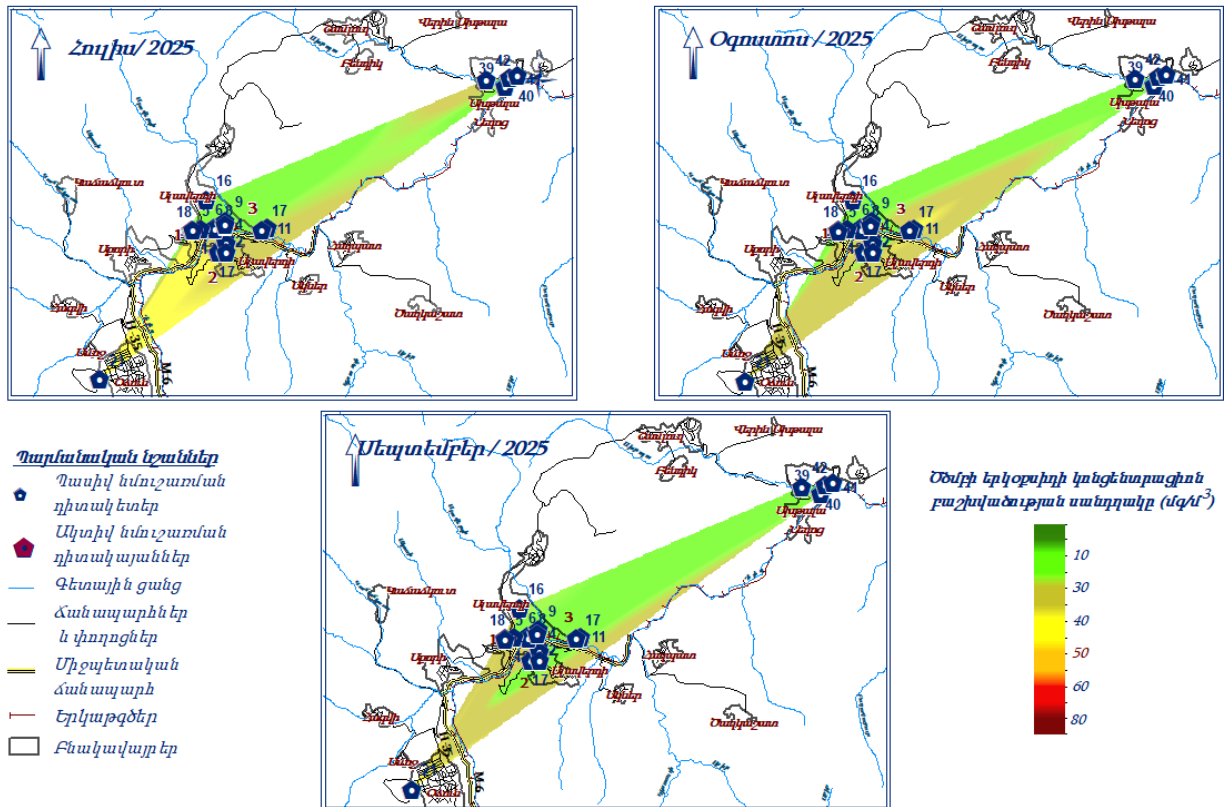

Գծապատկեր 17. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիաները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

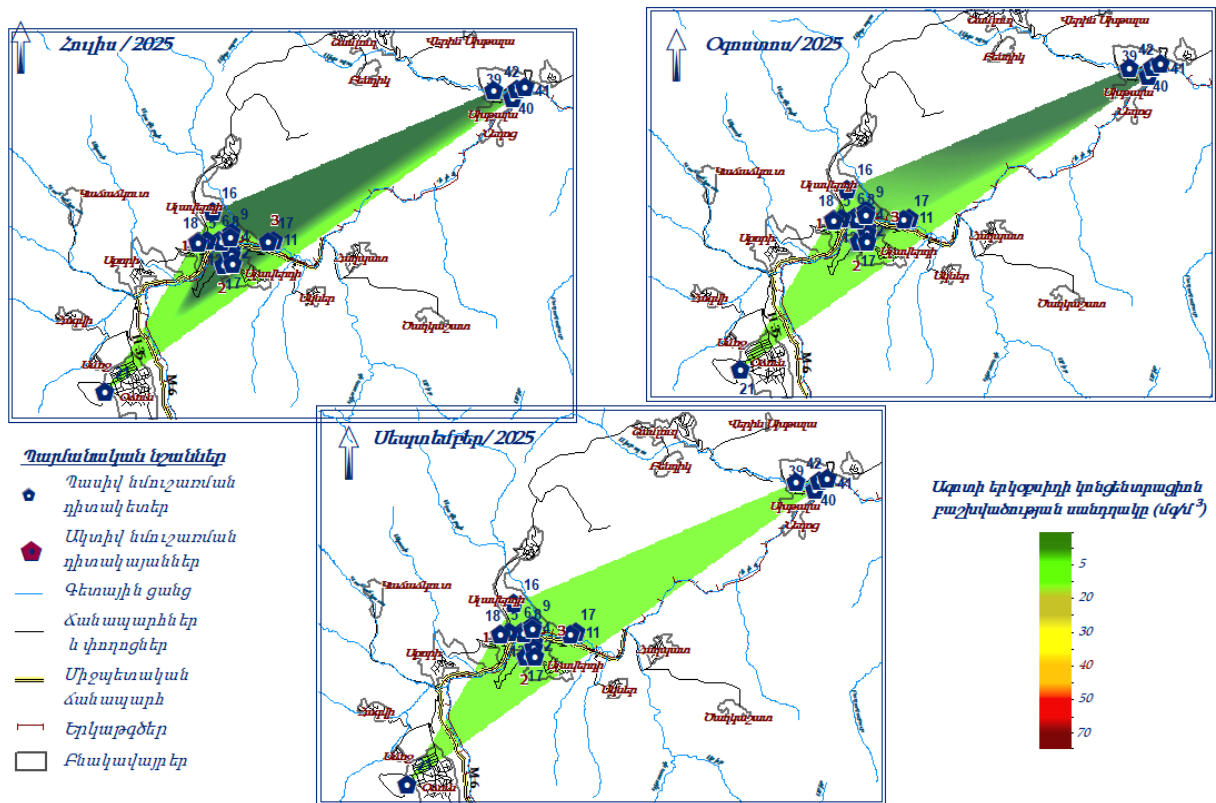

Գծապատկեր 18. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիաները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Ալավերդի քաղաքի և հարակից համայնքների մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

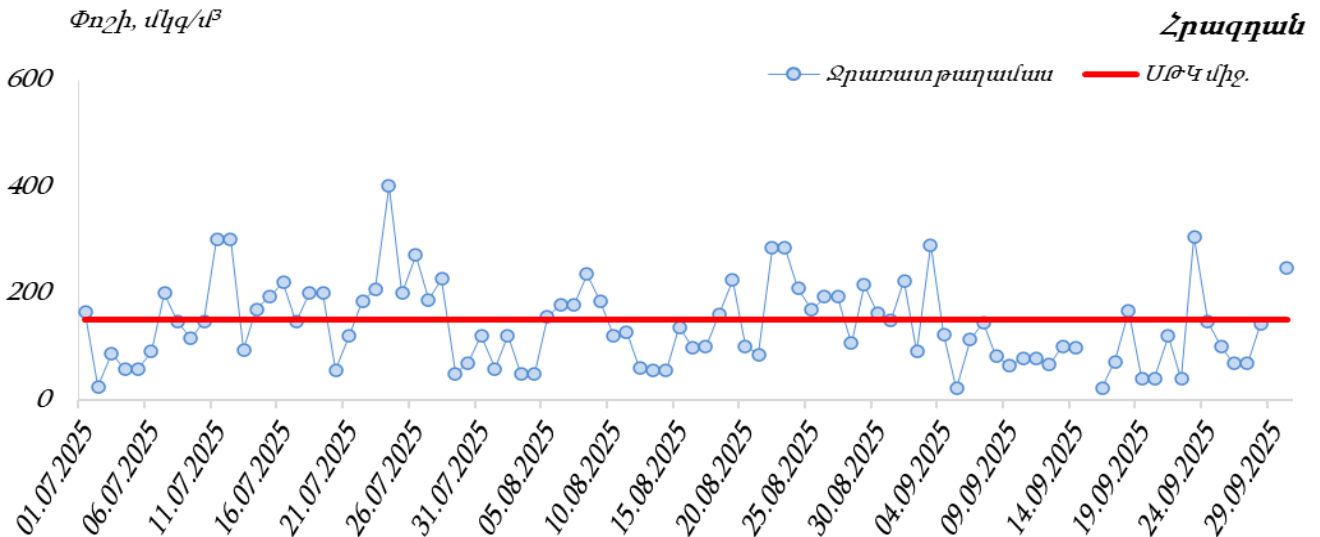
Ալավերդի քաղաքի և հարակից համայնքների մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

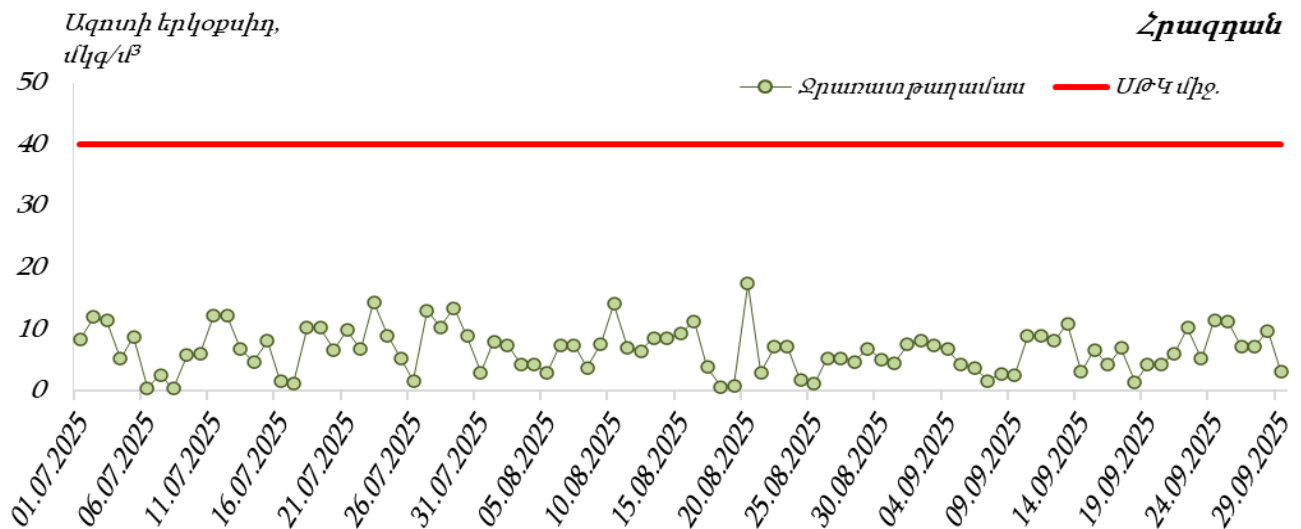
Հրազդան

Հրազդան քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 17 շարժական դիտակետ:

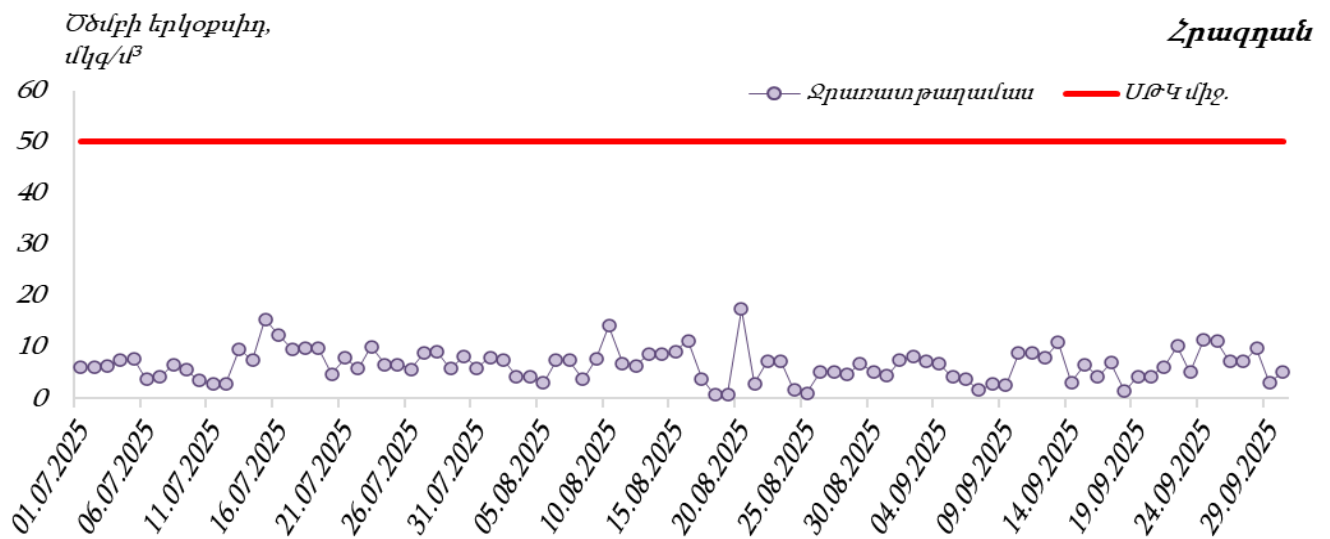
2025թ. 3-րդ եռամսյակի ընթացքում փոշու օրական կոնցենտրացիան գերազանցել է ՍԹԿ-ն 1.1-2.7 անգամ (26 օր): Փոշու առավելագույն կոնցենտրացիան (401 մկգ/մ^3) դիտվել է հուլիսի 24-ին: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների օրական և միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 19. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու օրական կոնցենտրացիաները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

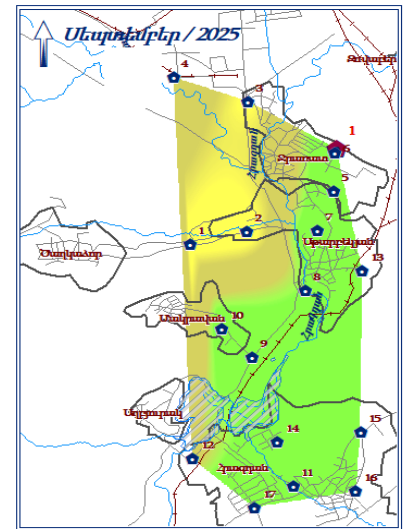
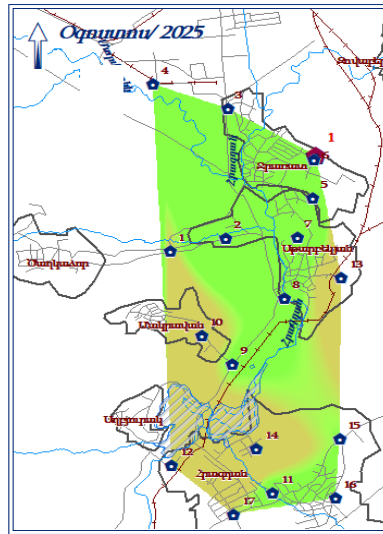
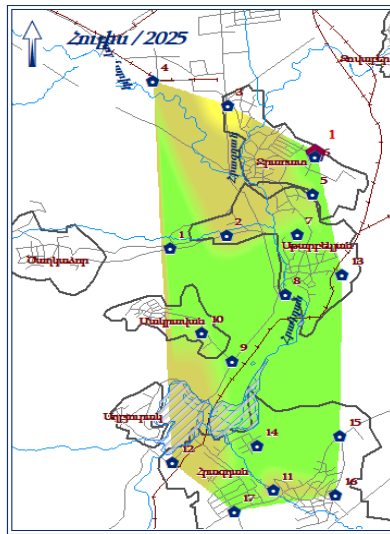

Գծապատկեր 20. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիաները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

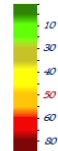

Գծապատկեր 21 Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիանները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

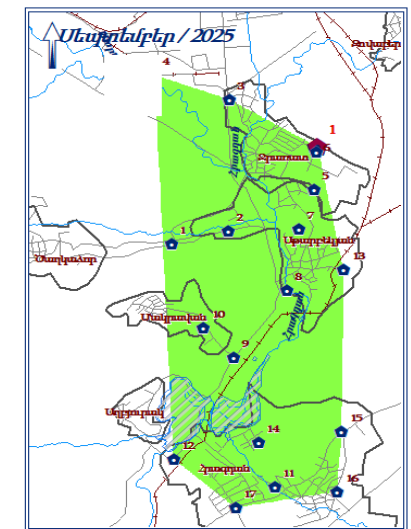
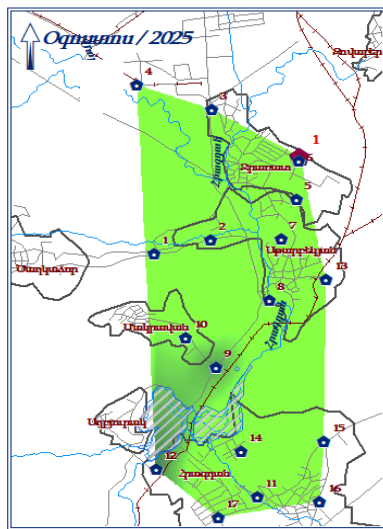
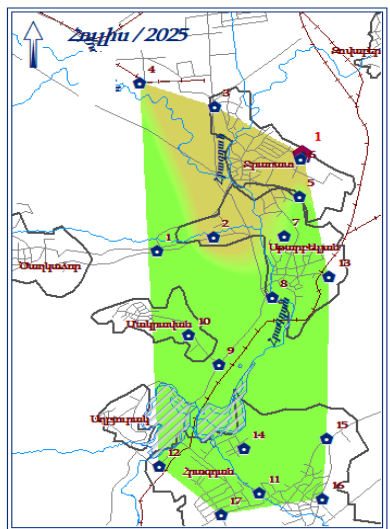
Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության տանդարտը ($մգ/մ^3$)

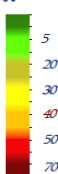
Պայմանական նշաններ

- ★ Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- ★ Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Հանապարհի են և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Գետային ցանց
- Բնակավայրեր
- ▨ Աղբյուրակ, ջրամբար

Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության տանդարտը ($մգ/մ^3$)

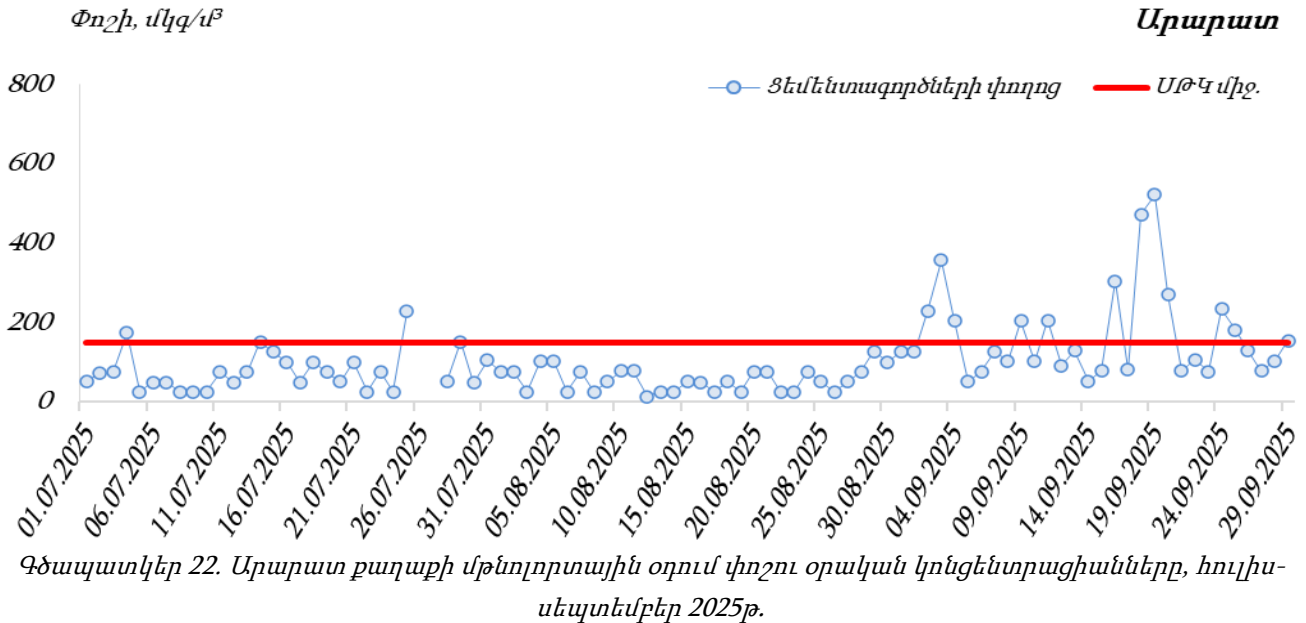
Պայմանական նշաններ

- ★ Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- ★ Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Հանապարհի են և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Գետային ցանց
- Բնակավայրեր
- ▨ Աղբյուրակ, ջրամբար

Արարատ

Արարատ քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 12 շարժական դիտակետ:

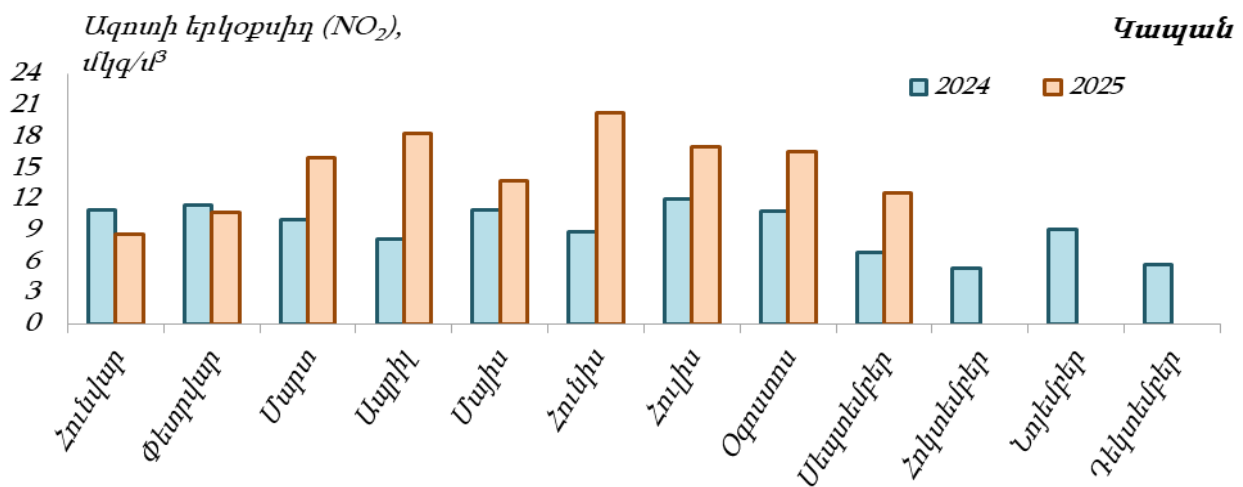
2025թ. 3-րդ եռամսյակի ընթացքում մթնոլորտային օդում փոշու օրական կոնցենտրացիան գերազանցել է ՄԹԿ-ն 1.1-3.5 անգամ (17 օր): Փոշու առավելագույն կոնցենտրացիան (522 մկգ/մ^3) դիտվել է սեպտեմբերի 19-ին:

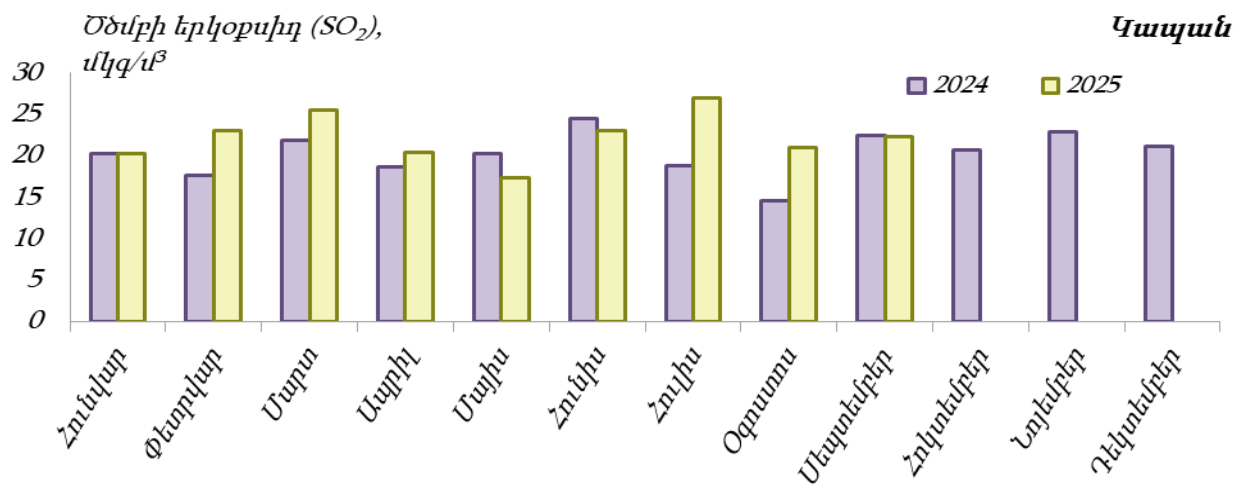
Կապան

Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 11 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ դիտվել է ազոտի և ծծմբի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաների որոշակի աճ:

Գծապատկեր 23. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաները, 2024-2025թթ.

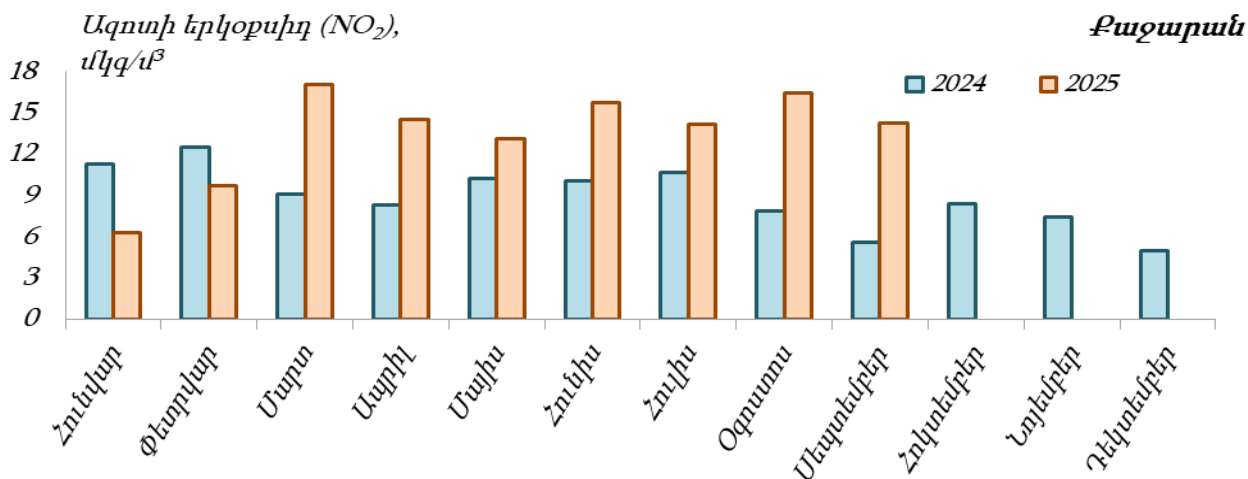

Գծապատկեր 24. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում Օժժմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաները, 2024-2025թթ.

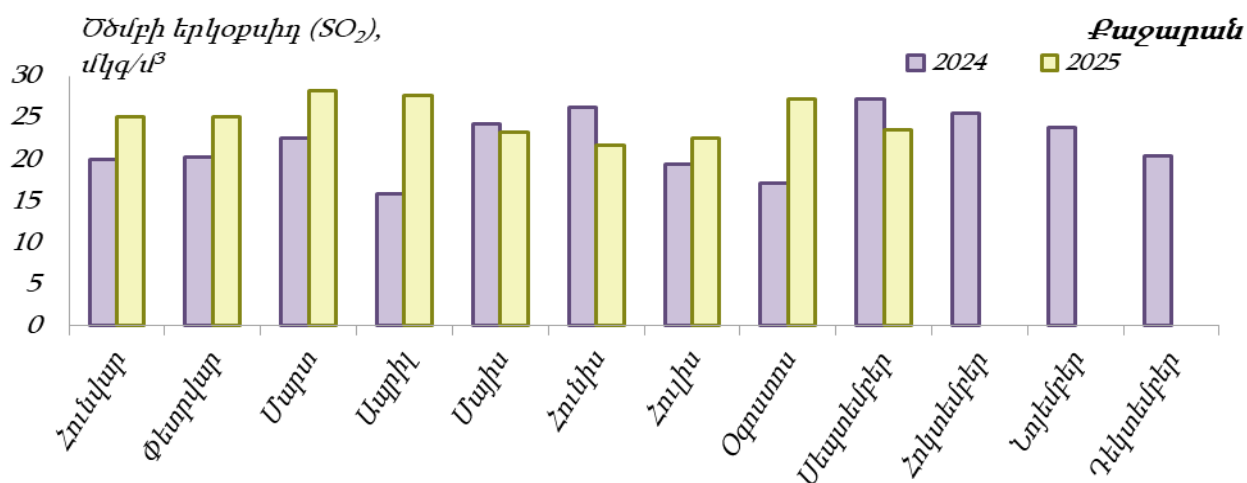
Քաջարան

Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 15 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ դիտվել է ազոտի և ծծմբի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաների որոշակի աճ:

Գծապատկեր 25. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաները, 2024-2025թթ.

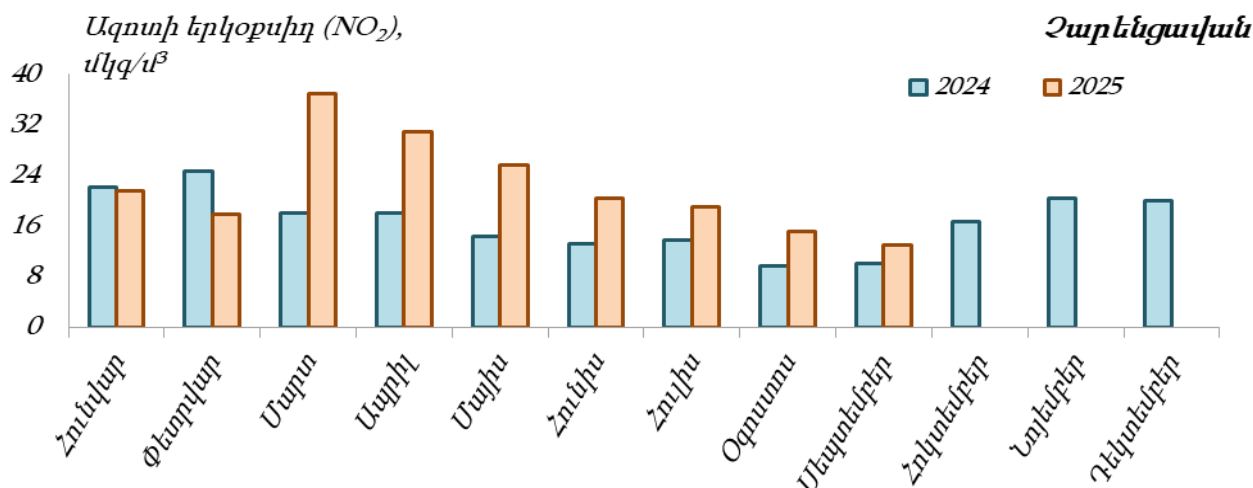

Գծապատկեր 26. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաները, 2024-2025թթ.

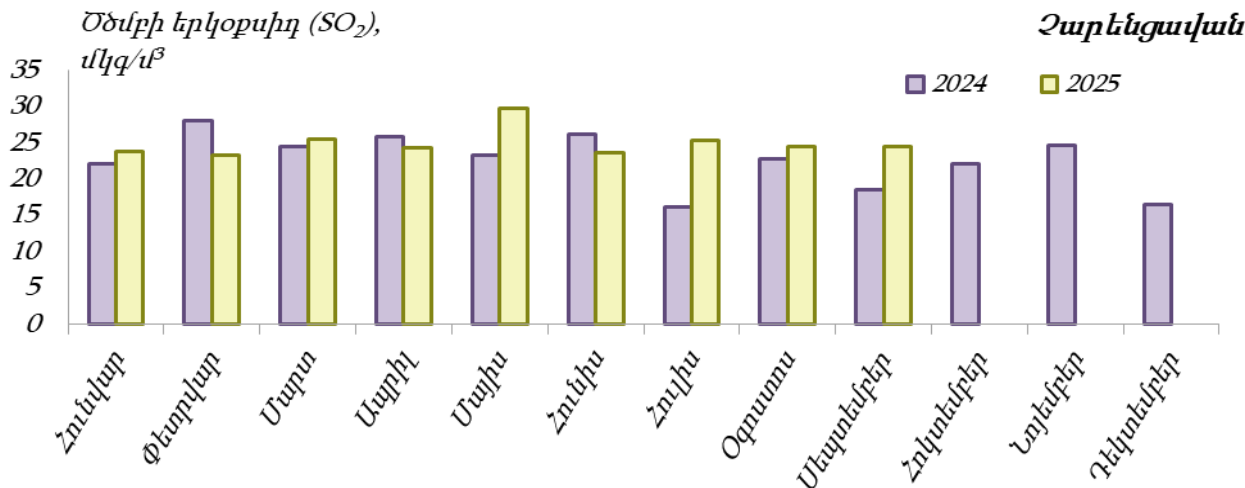
Չարենցավան

Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 10 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ դիտվել է ազոտի և ծծմբի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաների որոշակի աճ:

Գծապատկեր 27. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաները, 2024-2025թթ.

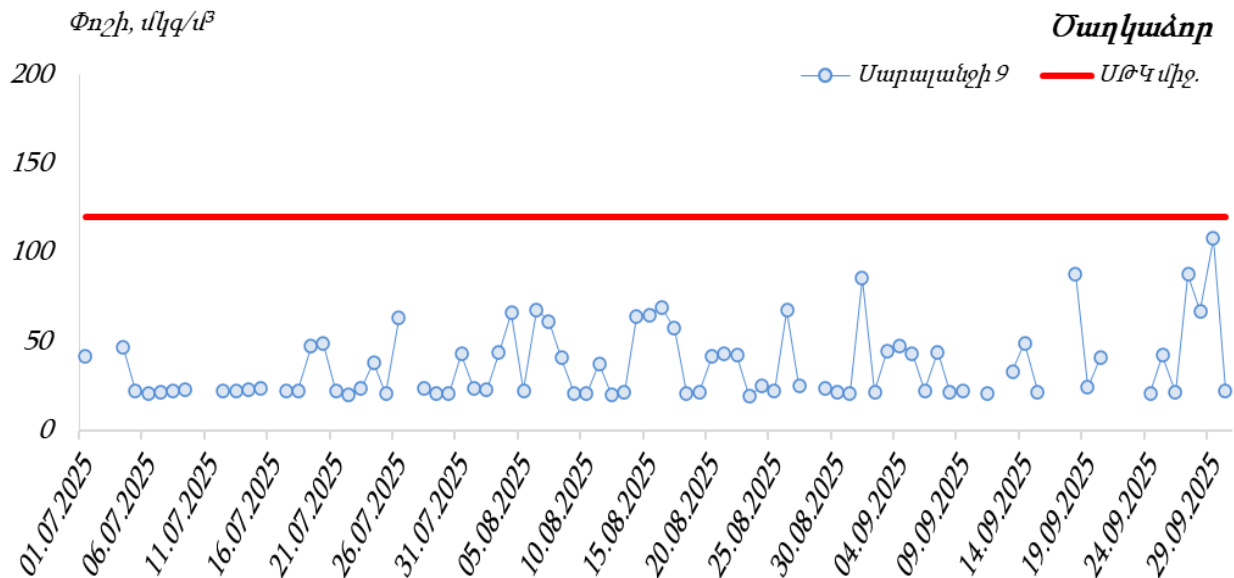

Գծապատկեր 28. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաները, 2024-2025թթ.

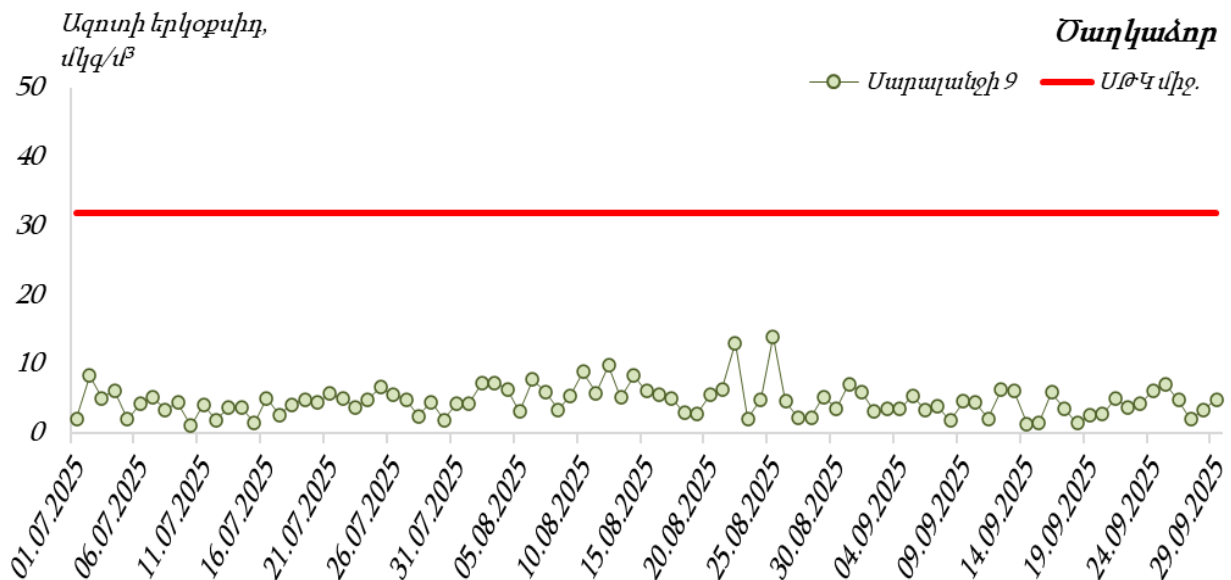
Ծաղկաձոր

Ծաղկաձոր քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 14 շարժական պասսիվ նմուշառման դիտակետ:

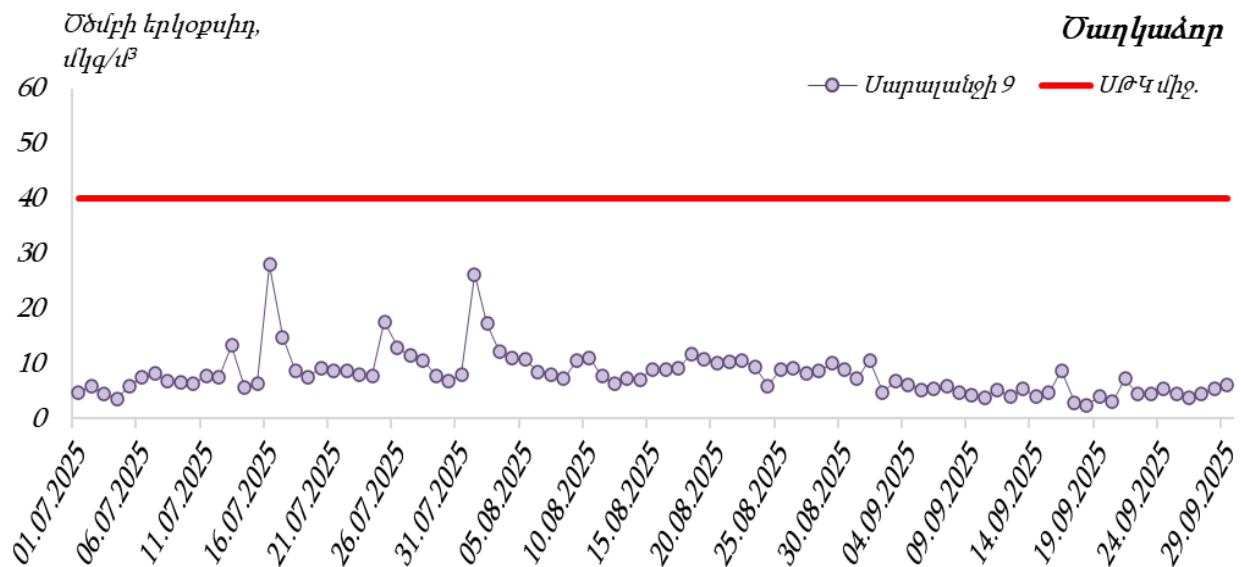
2025թ. 3-րդ եռամսյակի ընթացքում քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ները:

Գծապատկեր 29. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու օրական կոնցենտրացիաները, հուլիս-սեպտեմբեր, 2025թ.

Գծապատկեր 30. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիաները, հուլիս-սեպտեմբեր, 2025թ.

Գծապատկեր 31. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիաները, հուլիս-սեպտեմբեր, 2025թ.

Մթնոլորտային տեղումների բաղադրությունը

2025թ. 3-րդ եռամսյակի ընթացքում Ծաղկաձորում վերցվել է տեղումների՝ անձրևի 1 նմուշ: Նմուշում որոշվել է տեղումների որակը բնութագրող 32 ֆիզիկաքիմիական ցուցանիշ: Որոշված ցուցանիշներից մի մասի կոնցենտրացիաները բերված են Աղյուսակ 5-ում: 3-րդ եռամսյակում չներկայացված ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կներկայացվի տարեկան տեղեկագրում.

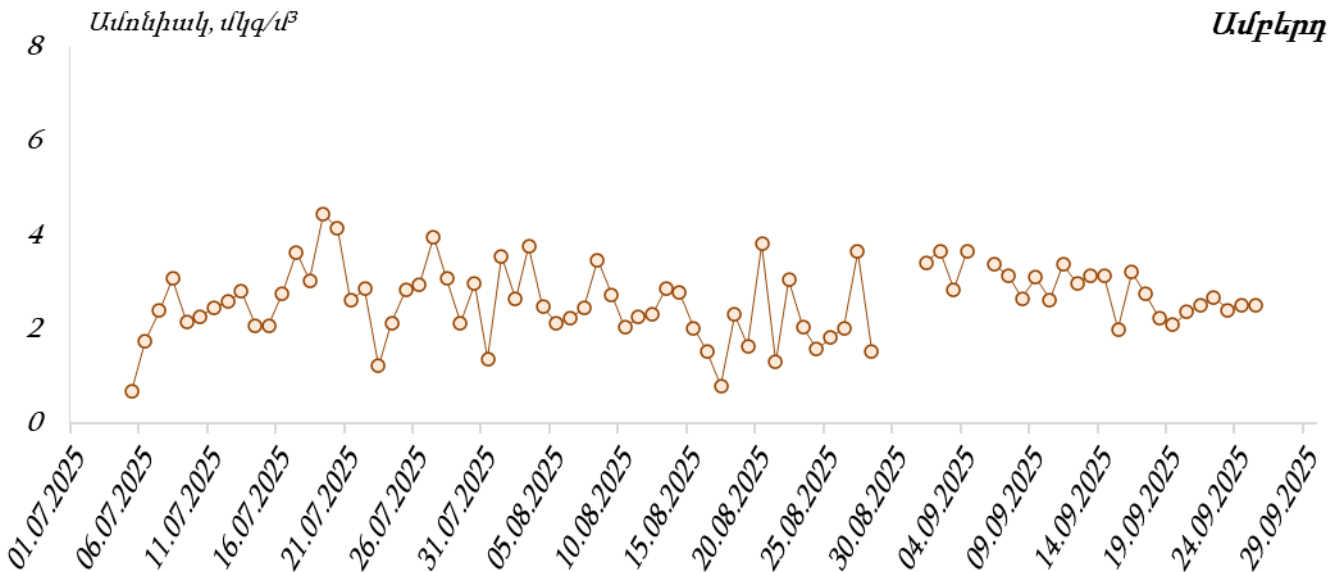
Աղյուսակ 5. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ֆիզիկաքիմիական ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.

Ամսաթիվ	Ջրածնային ցուցիչ	Էլեկտրահաղորդականություն, մկՄմ/սմ	Սուլֆատ իոն, մգ/լ	Քլորիդ իոն, մգ/լ	Նիտրատ իոն, մգ/լ	Ամոնիում իոն, մգ/լ
19.09.2025	6.7	49.0	5.6	1.0	4.3	1.2

Եվրոպայի մեծ տարածությունների վրա անդրսահմանային աղտոտիչների տարածման դիտարկումների և գնահատման համատեղ ծրագիր»

Մթնոլորտային օդ

Ամբերդի տարածաշրջանային կայանում 2025թ. 3-րդ եռամսյակում կատարվել են մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի, ամոնիակի և նիտրատ իոնի, փոշու և փոշու մեջ քլորիդ, նիտրատ, սուլֆատ, ամոնիում իոնների և 21 մետաղների պարունակությունները: Կատարված դիտարկումների վերաբերյալ ընդհանրական տեղեկատվություն կտրվի տարեկան տեղեկագրում:

Գծապատկեր 32. Ամբերդի տարածաշրջանային կայանում ամոնիակի միջին ամսական կոնցենտրացիան

Մթնոլորտային տեղումների բաղադրությունը

2025թ. 3-րդ եռամսյակի ընթացքում Ամբերդի կայանում վերցվել է տեղումների՝ անձրևի 4 նմուշ: Նմուշներից յուրաքանչյուրում որոշվել է տեղումների բաղադրությունը բնութագրող 32 ֆիզիկաքիմիական ցուցանիշ: Որոշված ցուցանիշների կոնցենտրացիաները բերված են Աղյուսակ 6-ում: 3-րդ եռամսյակում չներկայացված ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կներկայացվի տարեկան տեղեկագրում:

Աղյուսակ 6. Ամբերդի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.

Ամսաթիվ	Ջրածնային ցուցիչ	Էլեկտրահաղորդականություն, մկՍմ/սմ	Սուլֆատ իոն, մգ/լ	Քլորիդ իոն, մգ/լ	Նիտրատ իոն, մգ/լ	Ամոնիում իոն, մգ/լ
05.07.2025	6.8	57.0	6.3	2.2	0.4	0.7
07.07.2025	6.7	22.0	2.3	0.6	0.1	0.1
11.09.2025	6.8	75.0	7.7	3.5	2.3	3.5
19.09.2025	7.0	64.8	0.4	1.0	0.2	1.4

4. ՋՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐ

Միջավայրի պայմանների և մարդու առողջության վրա բացասաբար ազդող ֆիզիկական, քիմիական և կենսաբանական աղտոտիչների թափանցումը, առաջացումն ու կուտակումը բնական ջրերում կոչվում է ջրի աղտոտում: Ջրի աղտոտման աղբյուրները կարող են լինել.

- կետային, որոնցից են կենցաղային և արդյունաբերական հոսքաջրերը
- ցրված՝ գյուղատնտեսական արտահոսքերը:

Աղտոտման աղբյուրները կարող են լինել ինչպես կետային, այնպես էլ ցրված: Կենցաղային հոսքաջրերը հիմնականում աղտոտված են լինում կենսածին նյութերով, արդյունաբերական հոսքաջրերը՝ առավել հաճախ նավթամթերքներով, ֆենոլներով, ծանր մետաղներով (կապար, կադմիում, պղինձ, ցինկ և այլն) և բարդ օրգանական միացություններով (սինթետիկ լվացամիջոցներ, ներկեր, ճարպեր), որոնք վատթարացնում են ջրի որակը, խմելու և սննդի մեջ օգտագործելու համար դարձնում ոչ պիտանի, խախտվում են ջրային ավազանի կենսաբանական շարժընթացները, նվազում է աղտոտող նյութերից ջրի ինքնամաքման հատկությունը, փոխվում է ջրային կենսաբանականության կազմն ու սննդային արժեքը: Կենցաղային հոսքաջրերը հիմնականում պարունակում են աղիքային վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչներ:

Մակերևութային ջրեր

2025թ. 3-րդ եռամսյակում մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի դիտարկումներ իրականացվել են 79 հիդրոլոգիական դիտակետում. այդ թվում՝ 68 գետային, 2 ջրանցքի, 5 ջրամբարային (Արփի լիճ, Ախուրյան, Մարմարիկ, Ապարան, Ազատ) և 4 լճային (Սևանա լճում): Դիտակետերում իրականացվում են ամենօրյա դիտարկումներ մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վերաբերյալ (ջրի մակարդակ, ջրի և օդի ջերմաստիճան, սառցային երևույթներ (առկայության դեպքում), ջրի ելքի չափումներ): 59 օպերատիվ դիտակետերից ամենօրյա ռեժիմով ստացվում են տվյալներ մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վերաբերյալ:

2025թ. 3-րդ եռամսյակում մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է 102 դիտակետում. այդ թվում՝ 43 գետային, 2 ջրատարային, 6 ջրամբարային և 3 լճային (Սևանա լիճ): Սևանա լճի ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է ինչպես լճի մակերևութից, այնպես էլ տարբեր խորություններից (Մեծ Սևանի դեպքում՝ մակերևութից, 0,5, 5, 10, 20, 25, 30մ խորություններից, Փոքր Սևանի դեպքում՝ նաև 40, 55, 70, 80մ խորություններից):

Ջրի որակը բնութագրվում է ֆիզիկաքիմիական մինչև 45 ֆիզիկաքիմիական ցուցանիշով (հիմնական անիոններ և կատիոններ, կենսածին նյութեր, ծանր մետաղներ): Ջրի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման: Մակերևութային ջրերի որակի գնահատման համակարգը ֆիզիկաքիմիական յուրաքանչյուր ցուցանիշի համար տարբերակում է կարգավիճակի հինգ դաս՝ «գերազանց» (1-ին դաս), «լավ» (2-րդ դաս), «միջակ» (3-րդ դաս), «անբավարար» (4-րդ դաս) և «վատ» (5-րդ դաս): Ջրի քիմիական որակի ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով: Եթե ջրի որակի տարբեր ցուցանիշներ ընկնում են որակի տարբեր դասերի մեջ, ապա վերջնական դասակարգման մեջ հաշվի է առնվում վատագույնը: Գործում է հետևյալ սկզբունքը. «Եթե մեկը վատ վիճակում է, ապա բոլորն են վատ վիճակում»: Ջրամբարներում ջրի որակի գնահատումը կատարվում է միայն կենսածին նյութերով:

Ստորերկրյա ջրեր

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի մոնիթորինգն իրականացվել է ազգային ցանցում ընդգրկված 114 դիտակետում, այդ թվում՝ 24 շատրվանող հորատանցք, 36 չշատրվանող հորատանցք, 12 գրունտային ջրհոր և 42 բնաղբյուր: Դիտակետերում կատարվել են ջրի ծախսի, մակարդակի և ջերմաստիճանի չափումներ ամսական 6 անգամ հաճախականությամբ:

Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Քանակական մոնիթորինգ

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 20 դիտակետում: Օպերատիվ հիդրոլոգիական դիտակետերից որոշների ջրի ելքերի միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են **Error! Reference source not found.**-ում: 2025թ. հուլիս և սեպտեմբեր ամիսներին Դեբեդի ավազանի հիդրոլոգիական դիտակետերում ջրի ելքերը հիմնականում եղել են նորմայի սահմաններում կամ նորմայից բարձր՝ կազմելով նորմաների 99-136%-ը, իսկ Աղստևի ավազանում՝ եղել են նորմաներից ցածր՝ կազմելով նորմաների 49-88%-ը: Օգոստոսին Հյուսիսային ՋԿՏ-ում ջրի միջին ամսական ելքերը ցածր են եղել նորմաներից՝ կազմելով նորմաների 60-90%-ը, իսկ Գետիկ-Գոշ հիդրոլոգիական դիտակետում՝ կազմել է նորմայի 32% -ը:

Աղյուսակ 7. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ ³ /վ								
		հուլիս			օգոստոս			սեպտեմբեր		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Փամբակ	Թումանյան	11.4	9.76	117	5.24	6.54	80	6.64	6.10	109
Դեբեդ	Այրում	35.6	33.3	107	17.7	20.8	85	21.0	18.7	112
Ձորագետ	Գարգառ	21.9	16.1	136	10.1	11.2	90	9.86	9.98	99
Աղստև	Իջևան	7.53	8.55	88	3.20	5.34	60	3.66	4.62	79
Գետիկ	Գոշ	2.04	2.73	75	0.52	1.63	32	0.76	1.56	49

Որակական մոնիթորինգ

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 22 դիտակետում:

Փամբակ գետի ջրի որակը Սպիտակ քաղաքից ներքև հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Վանաձոր քաղաքից վերև՝ հուլիսին և սեպտեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), օգոստոսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), Վանաձոր քաղաքից ներքև՝ հուլիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), օգոստոսին և սեպտեմբերին՝ «վատ» որակ (5-րդ դաս):

Դեբեդ գետի ջրի որակը Մարց գետի թափման կետից ներքև հատվածում հուլիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), օգոստոսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Այրում քաղաքից վերև և սահմանի մոտ հատվածներում՝ հուլիսին և օգոստոսին՝ «վատ» (5-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «միջակ» (5-րդ դաս):

Ձորագետ գետի ջրի որակը Ստեփանավան քաղաքից վերև հատվածում հուլիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), օգոստոսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ հուլիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս), օգոստոսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս),

սեպտեմբերին՝ «լավ» (2-րդ դաս): Տաշիր գետի ջրի որակը Միխայելովկա գյուղից վերև հատվածում հուլիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), օգոստոսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Սարատովկա գյուղից ներքև հատվածում ջրի որակը հուլիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), օգոստոսին և սեպտեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

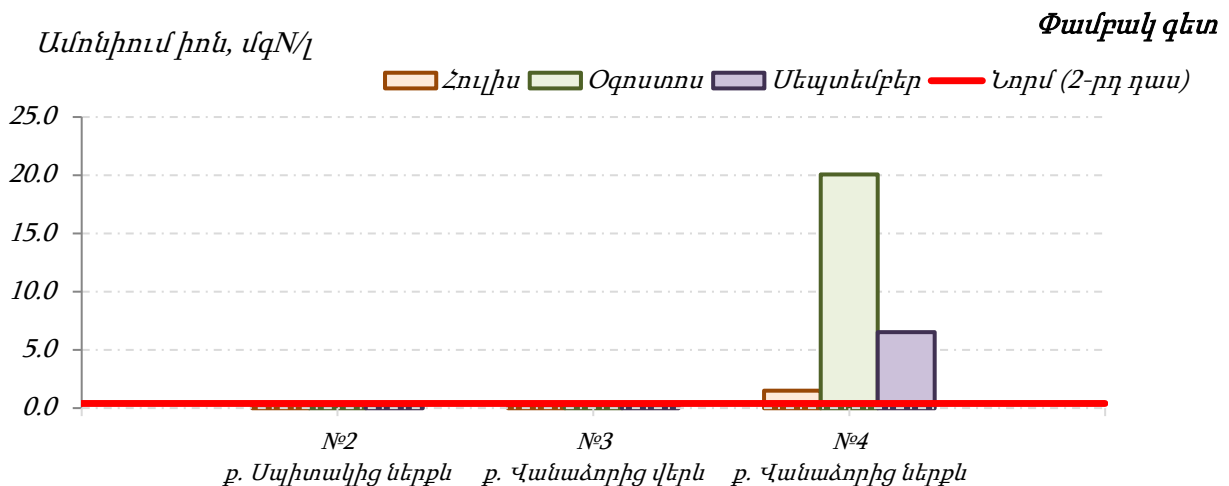
Մարց գետի ջրի որակը գետաբերանում հուլիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), օգոստոսին և սեպտեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Ախթալա գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

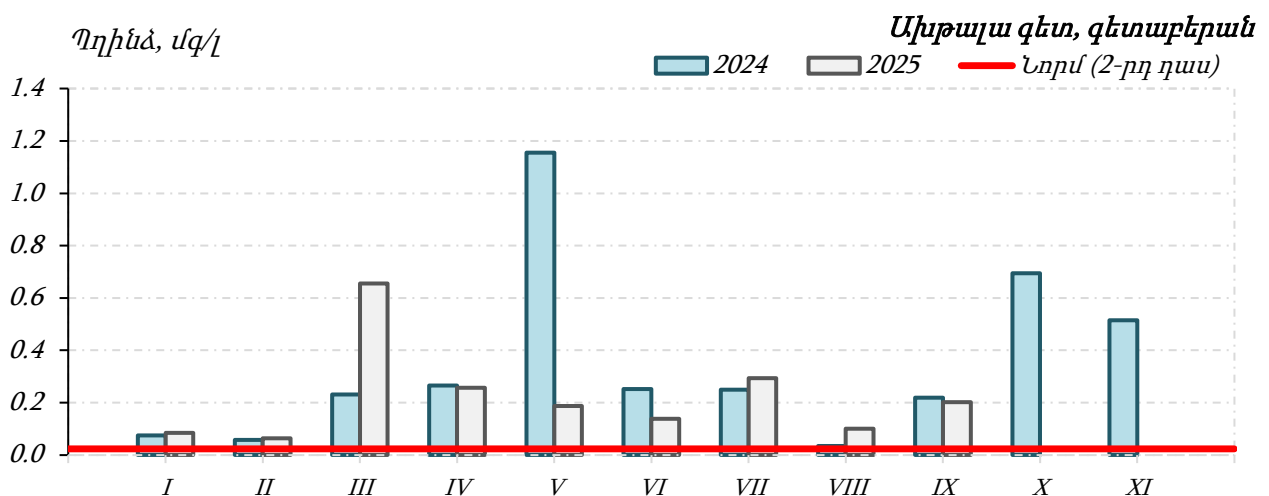
Շնող գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Ադստև գետի ջրի որակը Դիլիջան քաղաքից վերև հատվածում հուլիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), օգոստոսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Դիլիջան քաղաքից ներքև՝ հուլիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս), օգոստոսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), Իջևան քաղաքից վերև և ներքև հատվածներում ջրի որակը հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

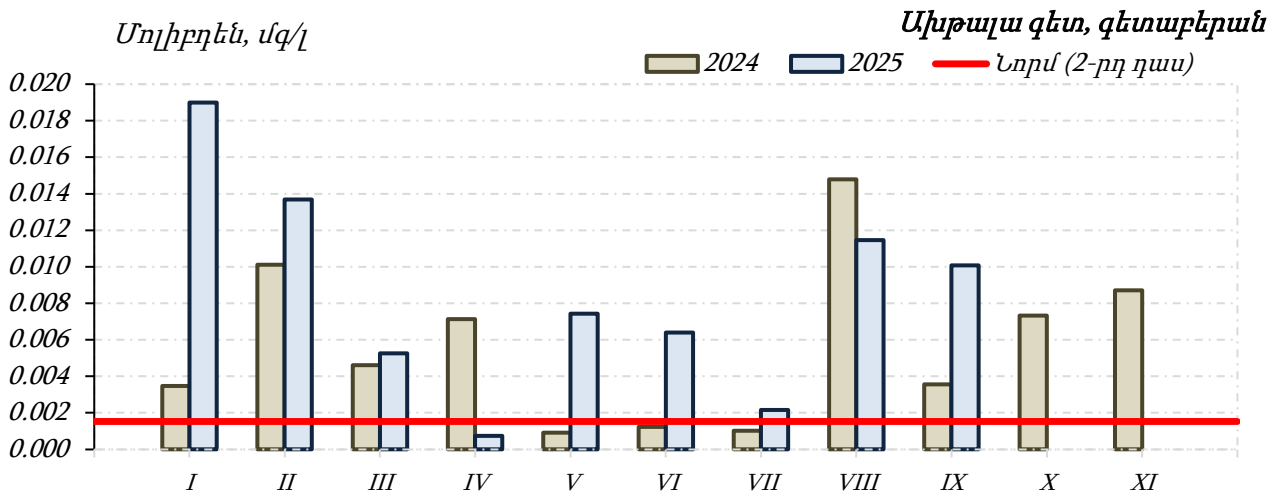
Գետիկ գետի ջրի որակը Վահան գյուղից վերև հատվածում հուլիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), օգոստոսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանում հուլիսին և օգոստոսին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Գծապատկեր 33. Փամբակ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Գծապատկեր 34. Ախթալա գետում պղինձի կոնցենտրացիաները, 2024-2025 թթ.

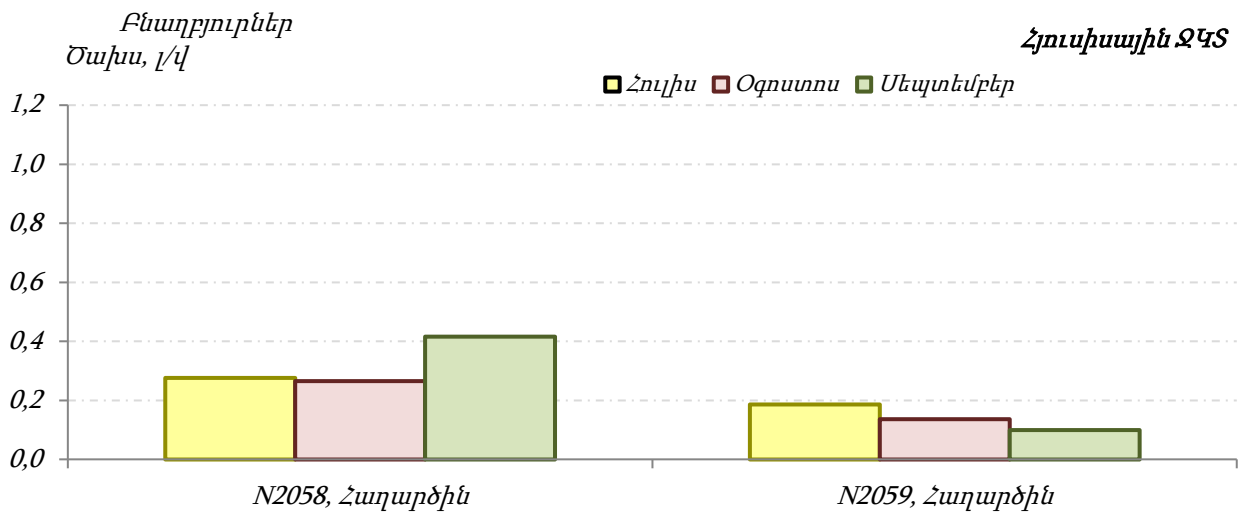
Գծապատկեր 35. Ախթալա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաները, 2024-2025 թթ.

Ստորերկրյա ջրեր

Քանակական մոնիթորինգ

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակական մոնիթորինգն իրականացվում է 2 բնաղբյուրում, որտեղ կատարվում են ջրի ջերմաստիճանի և ծախսի չափումներ: Դիտակետերը գտնվում են Դիլիջան համայնքի Հաղարծին գյուղում:

Հուլիս-սեպտեմբեր ամիսների ընթացքում N2058 դիտակետում ջրի ծախսը աճել է՝ 0.28լ/վ-ից՝ հասնելով 0.42 լ/վ: N2059 դիտակետում դիտվել է ջրի ծախսի նվազում՝ 0.09 լ/վ-ով:

Գծապատկեր 36. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածք
Մակերևութային ջրեր
Քանակական մոնիթորինգ

Ախուրյանի ՋԿՏ-ում մակերևութային հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 11 դիտակետում. այդ թվում՝ 9 գետային և 2 ջրամբարային: Օպերատիվ երկու դիտակետերի ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 8-ում: Մեծամոր-Մեծամոր հիդրոլոգիական դիտակետում բոլոր երեք ամիսներին ջրի ելքերը խիստ ցածր են եղել նորմաներից, իսկ Ախուրյան-Ախուրիկ հիդրոլոգիական դիտակետում հուլիսին կազմել են նորմայի 51%-ը, օգոստոսին՝ 40%-ը և սեպտեմբերին՝ 46%-ը:

Աղյուսակ 8. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ ³ /վ								
		հուլիս			օգոստոս			սեպտեմբեր		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ախուրյան	Ախուրիկ	2.88	5.62	51	2.82	7.01	40	2.76	5.99	46
Մեծամոր	Մեծամոր	1.75	12.4	14	1.47	11.9	12	1.38	14.7	9

Որակական մոնիթորինգ

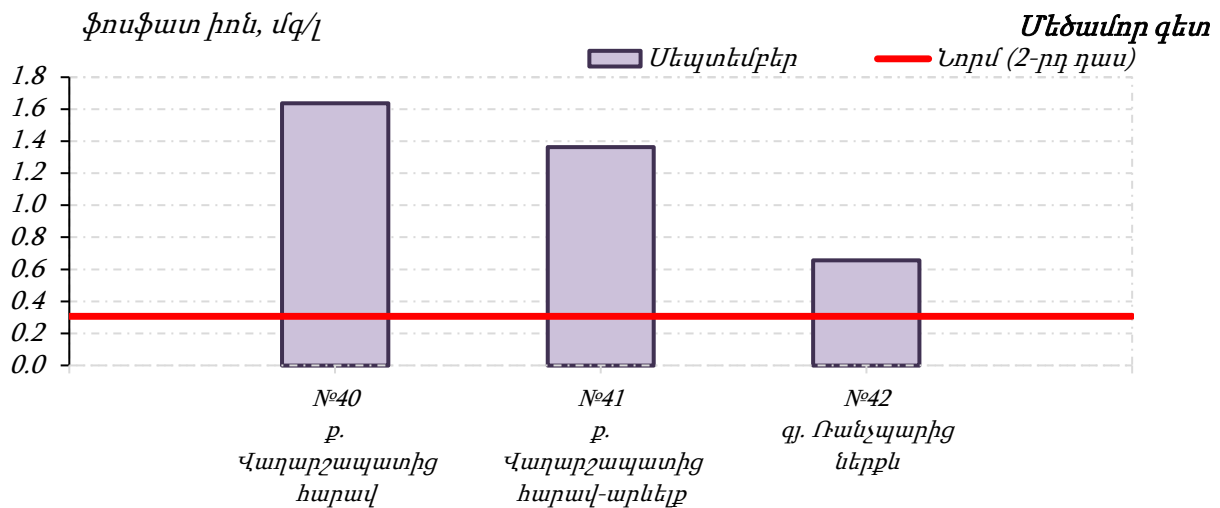
Ախուրյանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 11 դիտակետում:

Ախուրյան գետի ջրի որակը Ամասյա գյուղից վերև հատվածում սեպտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), Ամասյա գյուղից ներքև և Գյումրի քաղաքից ներքև հատվածներում՝ հուլիսին և սեպտեմբերին՝ «վատ» (5-րդ դաս), Գյումրի քաղաքից վերև հատվածում՝ հուլիսին և սեպտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), Բազարան գյուղից ներքև հատվածում ջրի որակը հուլիսին և սեպտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Աշոցք գետի ջրի որակը Մուսայեյան գյուղից վերև հատվածում հուլիսին և սեպտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ հուլիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Կարկաչուն գետի ջրի որակը հուլիսին և սեպտեմբերին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Մեծամոր գետի ջրի որակը Վաղարշապատ քաղաքից հարավ և հարավ-արևելք հատվածներում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), Ռանչպար գյուղից ներքև հատվածում ջրի որակը հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Գծապատկեր 37. Մեղմամբ գետում ֆուֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա ջրեր

Քանակական մոնիթորինգ

Ախուրյանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակական մոնիթորինգն իրականացվում է 37 դիտակետում, որտեղ կատարվում են ջրի ջերմաստիճանի, ծախսի և մակարդակի չափումներ:

Ակնաշեն N2001 և Ջրառատ N2021 գյուղերի շատրվանող հորատանցքերում հուլիս-սեպտեմբեր ամիսներին դիտվել է ջրի ծախսի և մակարդակի աստիճանական նվազում 0.23 և 2.93 լ/վ-ով և 0.20-0.44 մ-ով համապատասխանաբար: Գայի N1521 դիտակետում ջրի ծախսը նվազել է 0.05 լ/վ-ով, սակայն մակարդակը եղել է կայուն: Ակնաշենի N2055 դիտակետում ջրի մակարդակն իջել է մոտ 0.08 մ-ով: Տարոնիկի N2002 շատրվանող հորատանցքի ջրի մակարդակը կտրուկ իջել է՝ հասնելով սեպտեմբեր ամսին -0.73մ:

Արմավիրի մարզի Եղեգնուտ N105, Ակնաշեն N108, N198, Վարդանաշեն N192, Արագածի N1537, Տարոնիկ N2018, N2026, Բամբակաշատ N2024, Հայկավան N2025, Այգեշատ N2104, Մյասնիկյան N2082 և Արագածոտնի մարզի Արագածավան N2080 գյուղերի հորատանցքերում ջրի մակարդակը իջել է 0.08-0.85 մ սահմաններում: Վարդանաշեն N1533, Ապագա N1818 և Արտենի N2081 գյուղերի դիտակետերում դիտվել է մակարդակի բարձրացում 0.05-0.34 մ սահմաններում: Ջրի մակարդակի կայուն արժեքներ դիտվել են Ապագա N152 և N2057, Արմավիր N2103 և Արտամետ N2083 գյուղերի հորատանցքերում:

Ակնաշենի N199, Լուսազյուղի 2022, Առափիի N2042 գրունտային ջրհորներում նկատվել է ջրի մակարդակի իջեցում՝ 0.13-0.25 մ սահմաններում: Ապագայի N2020 և Ախուրյանի N2043 դիտակետերում մակարդակը բարձրացել է 0.08 և 0.98մ-ով համապատասխանաբար:

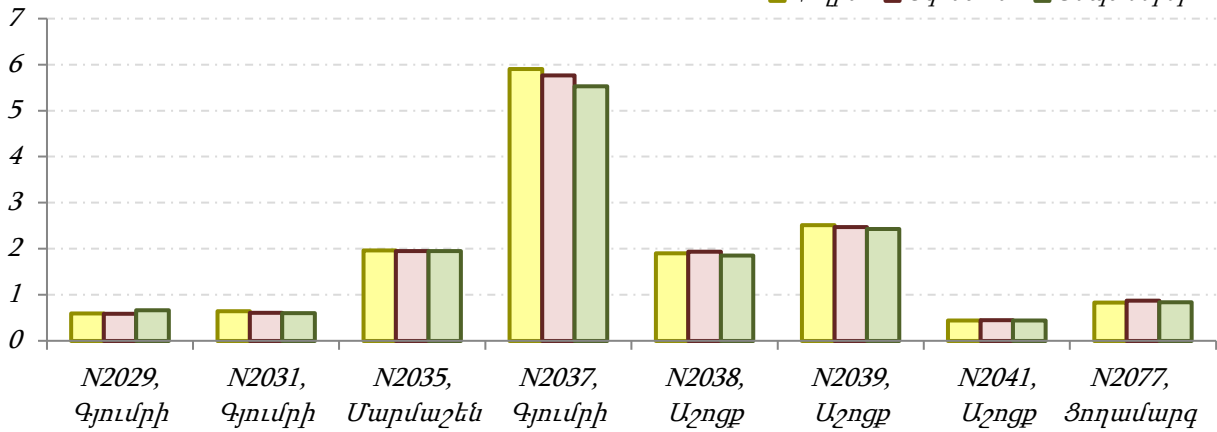
Գյումրի քաղաքի N2029 աղբյուրում ծախսը աճել է 0.07 լ/վ-ով: Ծախսի կայուն վիճակ դիտվել է Գյումրու N2031, Մարմաշենի N2035, Աշոցքի N2041 և Յողամարգի N2077 աղբյուրներում: Գյումրի քաղաքի N2037 և Աշոցք գյուղի N2038, N2039 աղբյուրներում ջրի ծախսը նվազել է 0.05-0.38 լ/վ սահմաններում:

Բնադրյուններ

Ախտորյանի ՋԿՏ

Ծախս, լ/վ

Հուլիս Օգոստոս Սեպտեմբեր

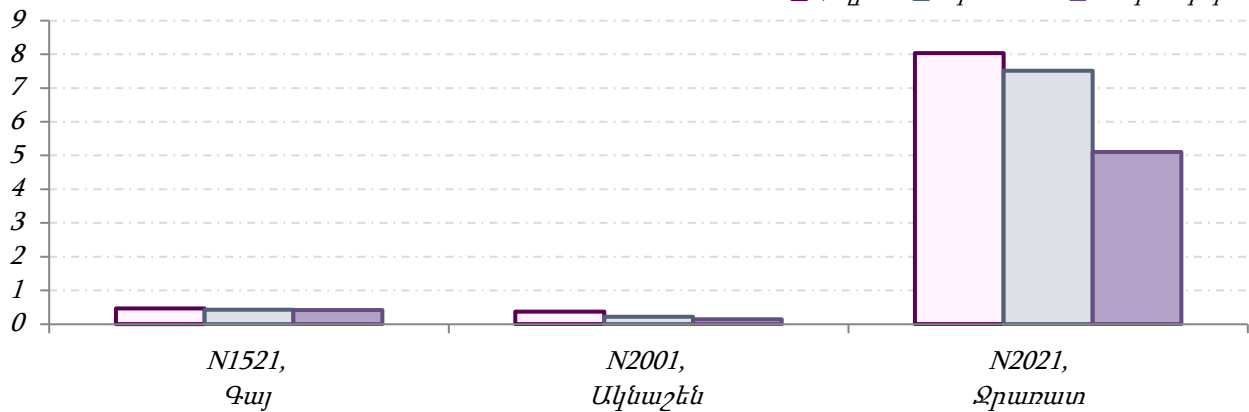
Գծապատկեր 38. Ախտորյանի ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Շատրվանող հորատանցքեր

Ախտորյանի ՋԿՏ

Ծախս, լ/վ

Հուլիս Օգոստոս Սեպտեմբեր

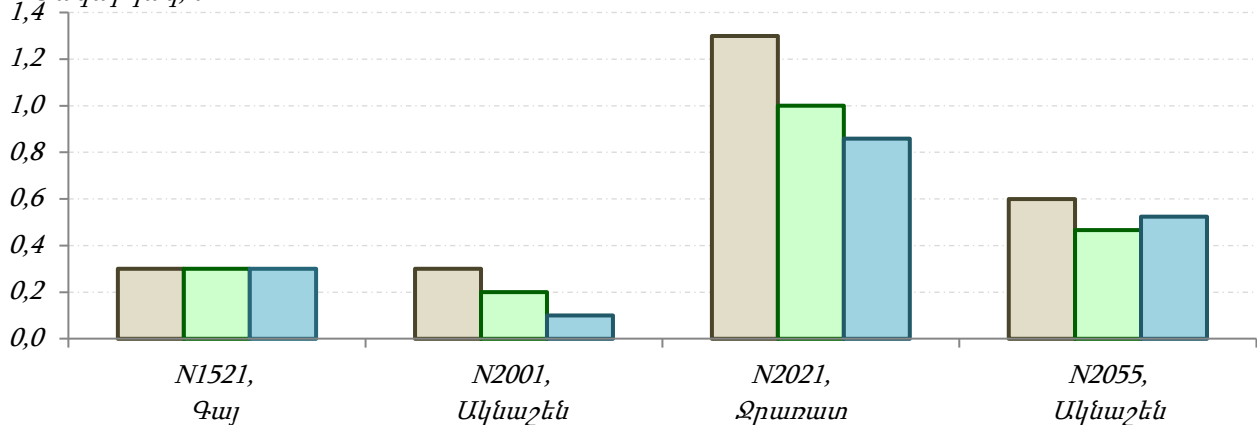
Գծապատկեր 39. Ախտորյանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Շատրվանող հորատանցքեր

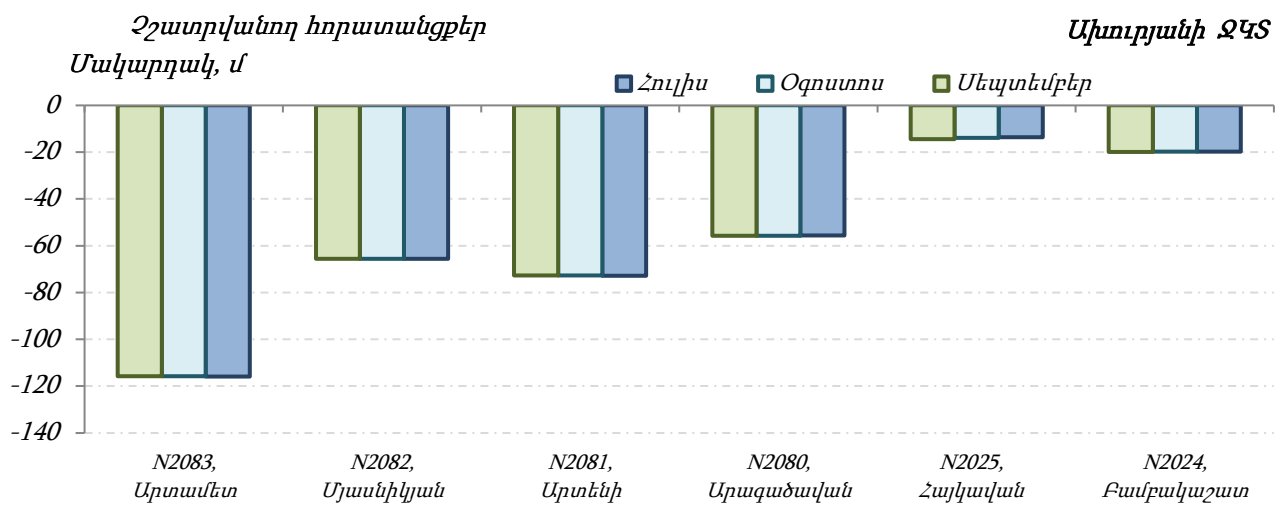
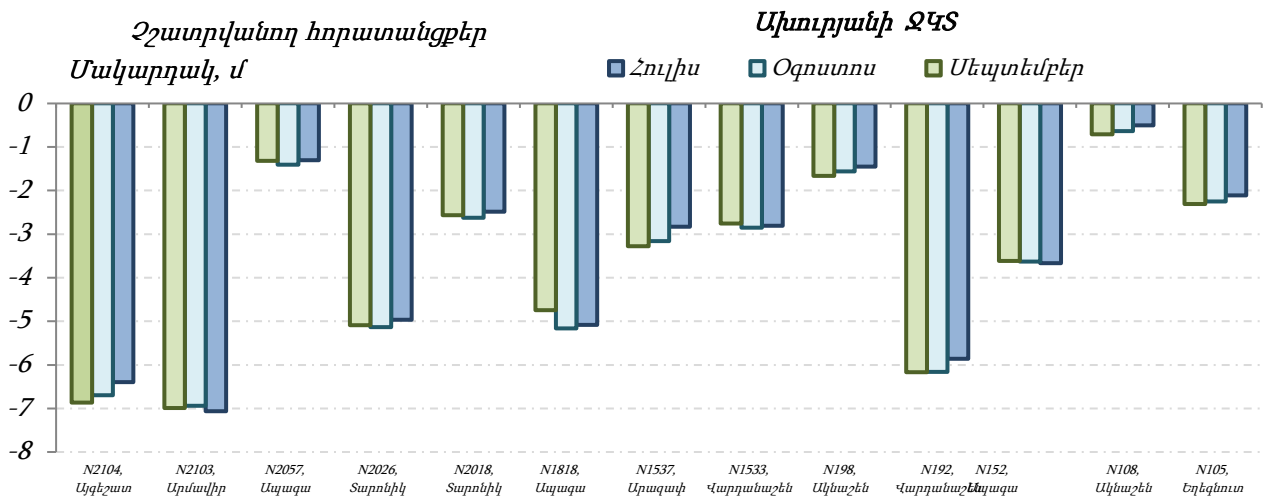
Ախտորյանի ՋԿՏ

Մակարդակ, մ

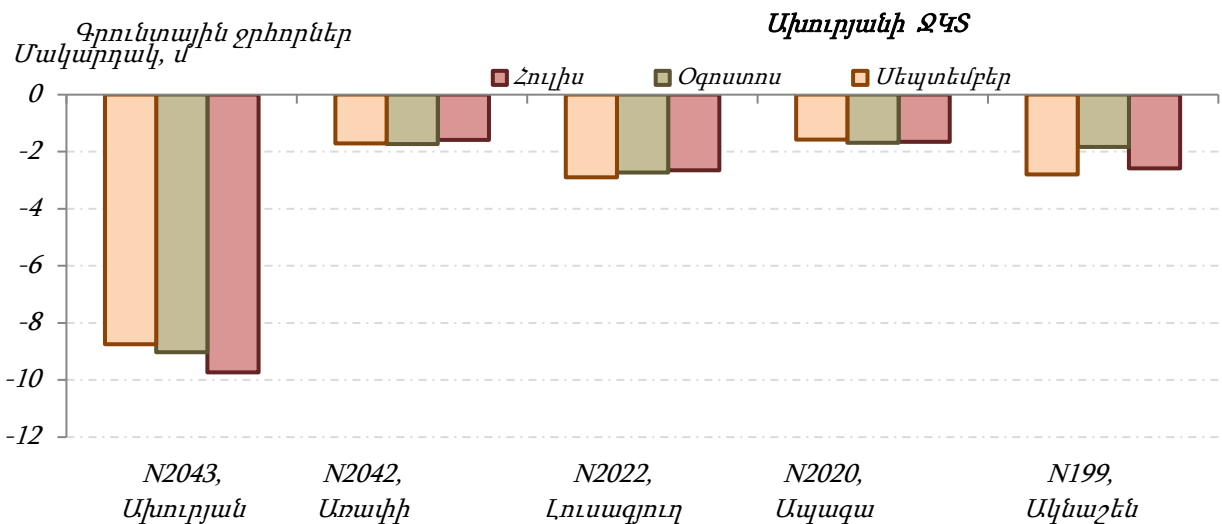
Հուլիս Օգոստոս Սեպտեմբեր

Գծապատկեր 40. Ախտորյանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի միջին ամսական մակարդակների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Գծապատկեր 41. Ախտորյանի ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերում ջրի միջին ամսական մակարդակների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Գծապատկեր 42. Ախտորյանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորներում ջրի միջին ամսական մակարդակների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք
Մակերևութային ջրեր
Քանակական մոնիթորինգ

Հրազդանի ՋԿՏ-ում մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 16 հիդրոլոգիական դիտակետում. այդ թվում՝ 13 գետային. 2 ջրամբարային և մեկ 1 ջրանցքային: Օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները որոշ դիտակետերի համար ներկայացված են Աղյուսակ 9-ում: Հուլիս և օգոստոս ամիսներին Հրազդան-Հրազդան հիդրոլոգիական դիտակետում ջրի միջին ամսական փաստացի ելքերը եղել են նորմաներին մոտ դրական շեղումով՝ կազմելով նորմայի 104-110%-ը, իսկ սեպտեմբերին եղել է նորմայից ցածր՝ կազմելով նորմայի 73%-ը: Հրազդան-Արգել դիտակետում երեք ամիսներին ջրի միջին ամսական փաստացի ելքերը եղել են նորմաներից ցածր՝ կազմելով նորմաների 74-90%-ը: Մարմարիկ-Հանքավան հիդրոլոգիական դիտակետում հուլիս և օգոստոս ամիսներին ջրի միջին ամսական փաստացի ելքերը եղել են նորմաներից ցածր և կազմել նորմաների 48-89%-ը, իսկ սեպտեմբերին եղել է նորմայից բարձր՝ կազմելով ամսական նորմայի 126%-ը: Մարմարիկ-Աղավնաձոր հիդրոլոգիական դիտակետում հուլիս-օգոստոս ամիսներին ջրի միջին ամսական փաստացի ելքերը եղել են նորմայից բարձր և կազմել 125-129%, իսկ սեպտեմբերին կազմել է նորմայի 92%: Քասախ գետի ավազանում երեք ամիսներին ջրի ելքերը ցածր են եղել նորմաներից՝ կազմելով դրանց 50-90%:

Աղյուսակ 9. Հրազդանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		հուլիս			օգոստոս			սեպտեմբեր		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Հրազդան	Հրազդան	5.49	4.99	110	3.87	3.73	104	2.53	3.47	73
Հրազդան	Արգել	2.99	3.33	90	2.40	3.12	77	2.36	3.18	74
Մարմարիկ	Հանքավան	0.59	1.23	48	0.51	0.57	89	0.59	0.47	126
Մարմարիկ	Աղավնաձոր	4.21	3.37	125	2.38	1.85	129	1.39	1.51	92
Քասախ	Վարդենիս	0.49	0.71	69	0.37	0.49	76	0.37	0.54	69
Քասախ	Աշտարակ	3.12	3.45	90	2.78	3.46	80	1.32	2.64	50

Որակական մոնիթորինգ

Հրազդանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 20 դիտակետում:

Քասախ գետի ջրի որակը Ապարան քաղաքից վերև հուլիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), օգոստոսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Ապարան քաղաքից ներքև՝ հուլիսին և օգոստոսին՝ «վատ» (5-րդ դաս), Աշտարակ քաղաքից վերև և ներքև հատվածներում ջրի որակը հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

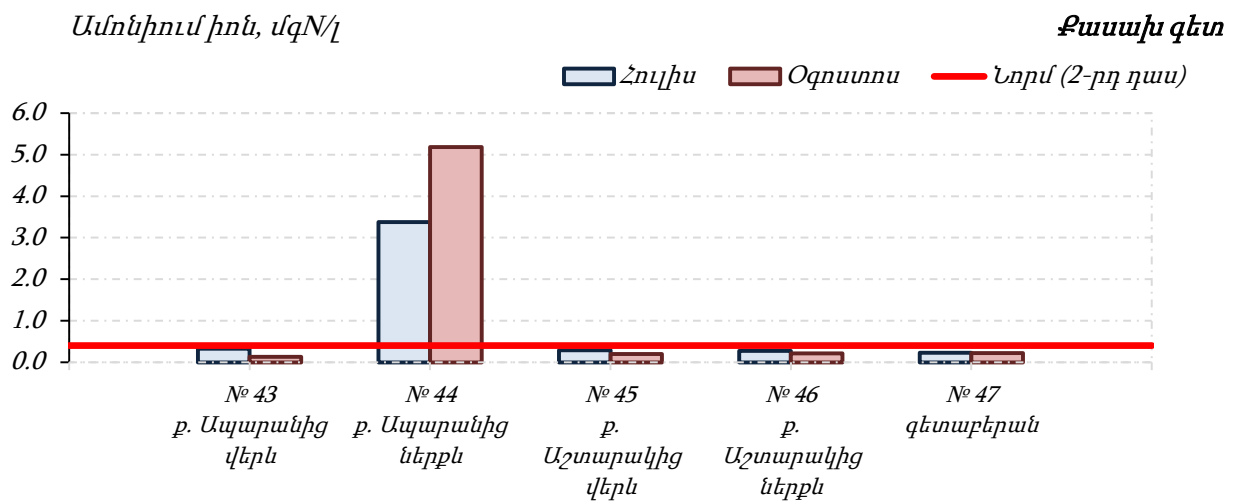
Գեղարոտ գետի ջրի որակը Արագած գյուղից վերև հատվածում հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ հուլիսին «վատ» (5-րդ դաս):

Շաղվարդ գետի ջրի որակը Փարպի գյուղից ներքև հատվածում հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

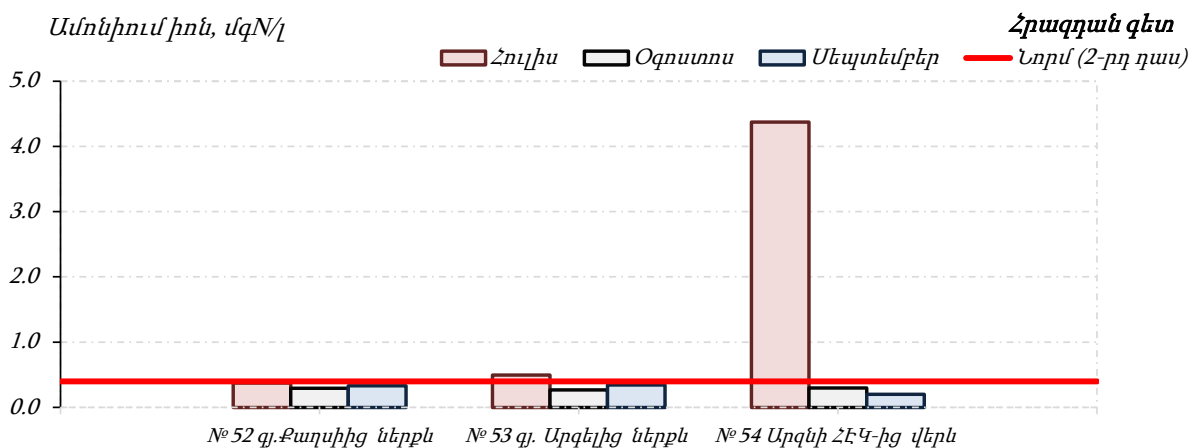
Հրազդան գետի ջրի որակը Գեղամավան գյուղի մոտ հատվածում օգոստոսին և սեպտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Քաղսի գյուղից ներքև և Արգել գյուղից ներքև հատվածներում երեք ամիսների ընթացքում՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Արգնի ՀԷԿ-ից վերև հատվածում ջրի որակը հուլիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), օգոստոսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Երևանից ներքև Դարբնիկ գյուղի մոտ, գետաբերանի և Գեղանիստ գյուղի մոտ հատվածներում ջրի որակը երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Մարմարիկ գետի ջրի որակը Հանքավան գյուղից վերև հատվածում հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «լավ» (2-րդ դաս), գետաբերանում՝ երեք ամիսների ընթացքում՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

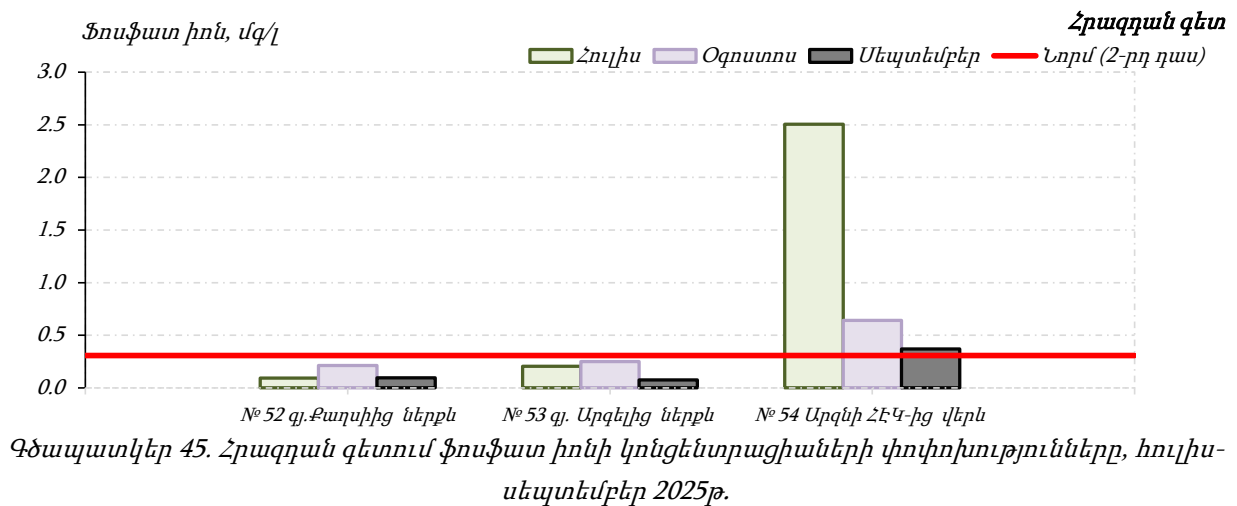
Ծաղկաձոր գետի ջրի որակը Ծաղկաձոր քաղաքից վերև հատվածում հուլիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), օգոստոսին և սեպտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև՝ երեք ամիսների ընթացքում՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Գծապատկեր 43. Քասախ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Գծապատկեր 44. Հրազդան գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Ստորերկրյա ջրեր

Քանակական մոնիթորինգ

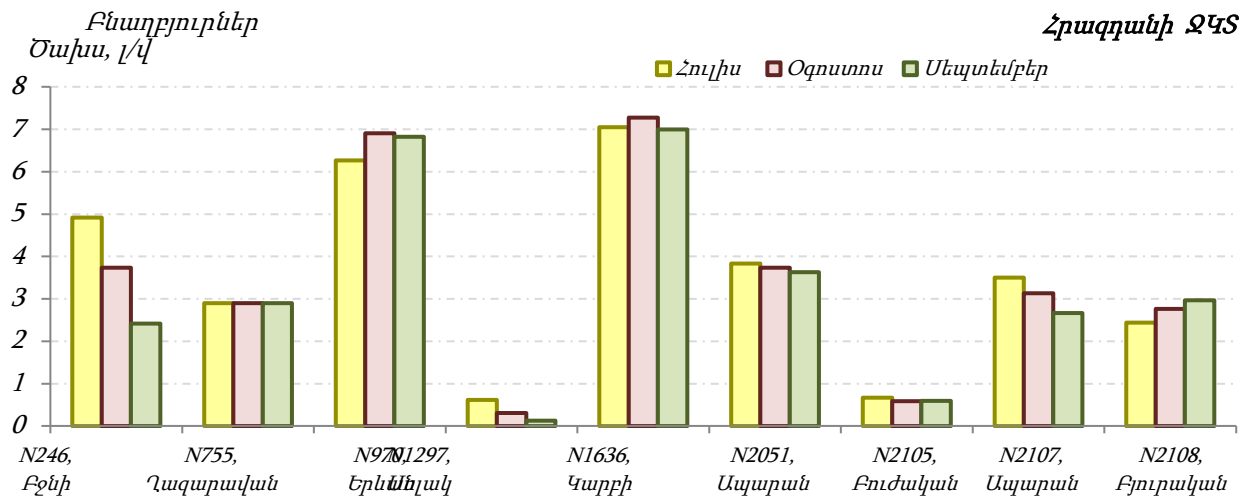
Հրազդանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակական մոնիթորինգն իրականացվում է 31 դիտակետում, որտեղ կատարվում են ջրի ջերմաստիճանի, ծախսի և մակարդակի չափումներ:

Արարատի մարզի Մասիս քաղաքի N1519 և Հովտաշեն գյուղի N1523 շատրվանոց հորատանցքում հոլիս-սեպտեմբեր ամիսներին ջրի ծախսը նվազել է համապատասխանաբար 0.11 և 0.04 լ/վ-ով: Դաշտավանի N1526, Սիսի N1535, N2003, Ջրահովիտի N2007, Հովտաշենի N2008 և N2053 շատրվանոց հորատանցքերում ջրի ծախսի և մակարդակի արժեքները աճել են: Ջրի կայուն ծախս և մակարդակ դիտվել է Սիսի N1536 դիտակետում:

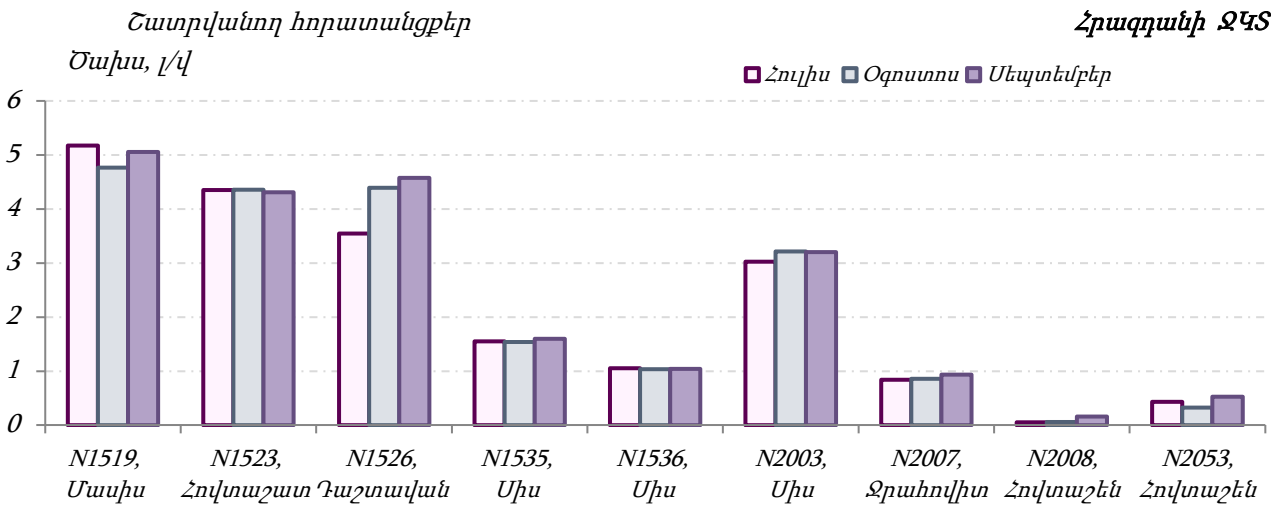
Սիս N78 և Գրիբոյեղով N2056 գյուղերի հորատանցքերում հոլիս-սեպտեմբեր ամիսներին դիտվել է ջրի մակարդակի իջեցում՝ 0.10 և 0.19 մ-ով համապատասխանաբար: Մակարդակի բարձրացում դիտվել է Ջրահովիտի N2004, Հայանիստի N2005, Փարպիի N2119 հորատանցքերում՝ 0.04-1.21 մ սահմաններում: Արագածի N2085, Դոդսի N2086, Աղավնատան N2087, Լեռնամերձի N2088 և Կարբիի N2089 հորատանցքերում նշված ամիսներին ջրի մակարդակը եղել է կայուն՝ աննշան տատանումներով:

Նիգավանի N2010, N2011 և Խորոնքի N2023 գրունտային ջրհորներում ջրի մակարդակն իջել է 0.23-1.80 մ սահմաններում:

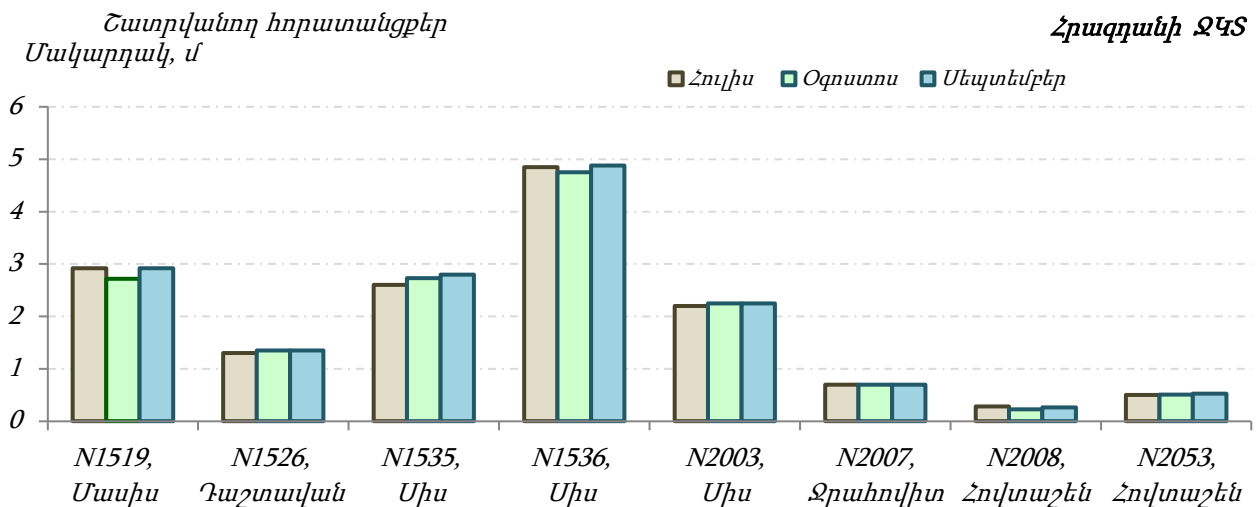
Երևան քաղաքի N970 և Բյուրական գյուղի N2108 աղբյուրներում ջրի ծախսը աճել է 0.56 և 0.53 լ/վ-ով համապատասխանաբար: Ապարան քաղաքի N2051 և N2107, Սուլակ N1297, Կարբի N1636, Բուժական N2105 գյուղերի աղբյուրներում ջրի ծախսը նվազել է 0.05-0.83 լ/վ սահմաններում: Կայուն ծախս դիտվել է Ղազարավանի N755 աղբյուրում:

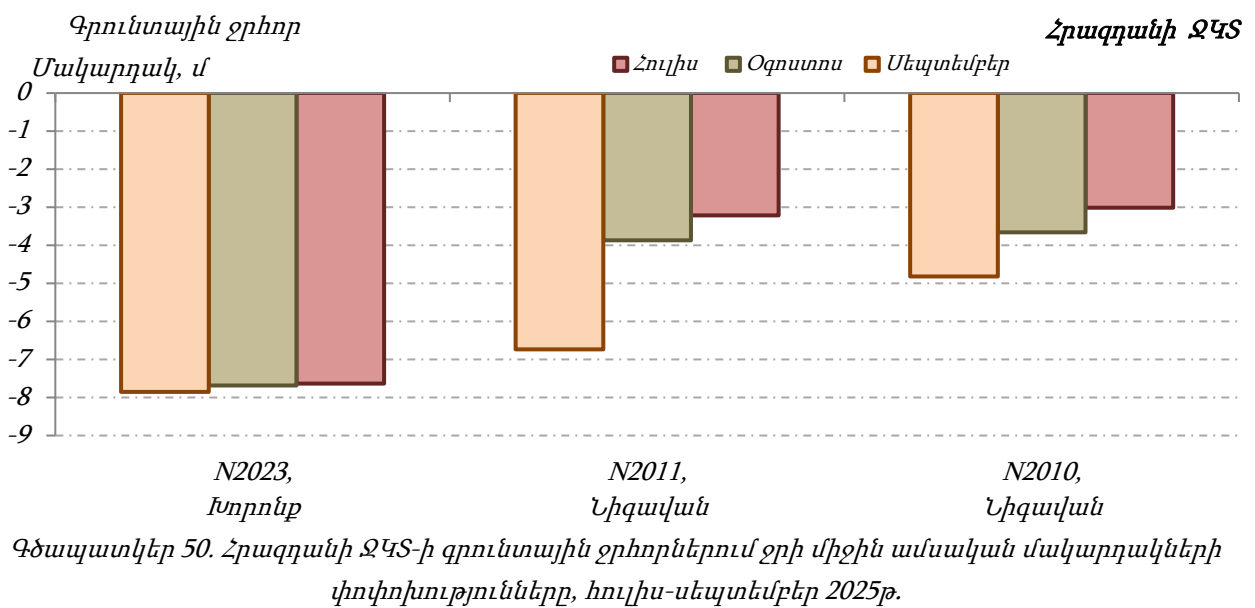
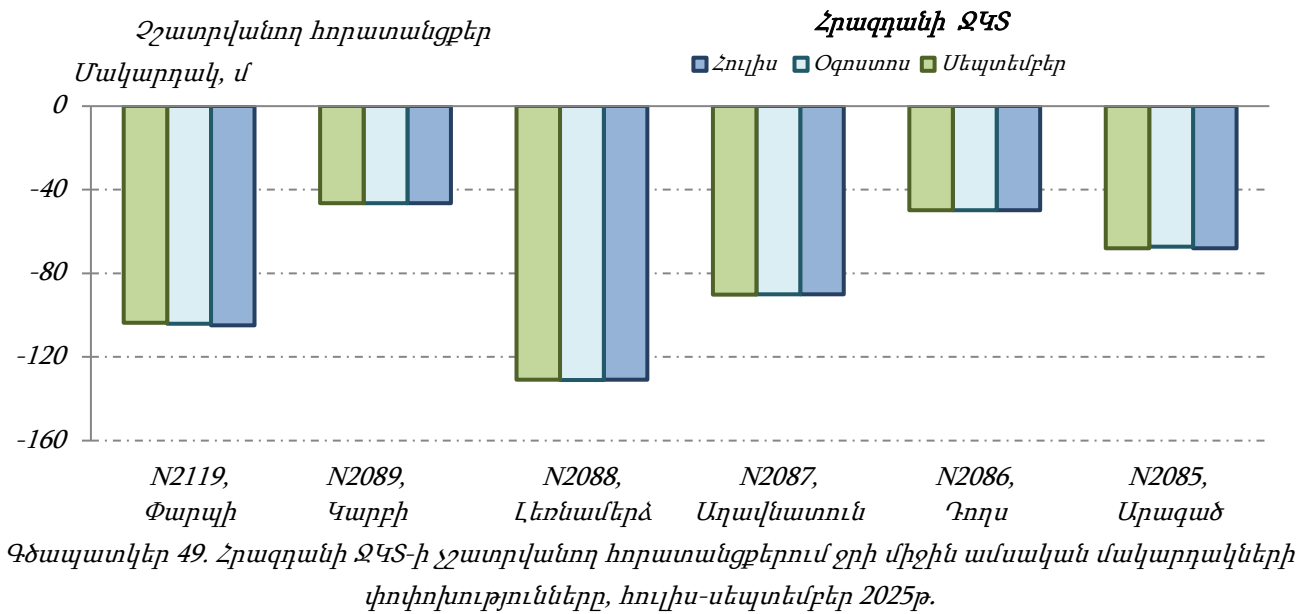
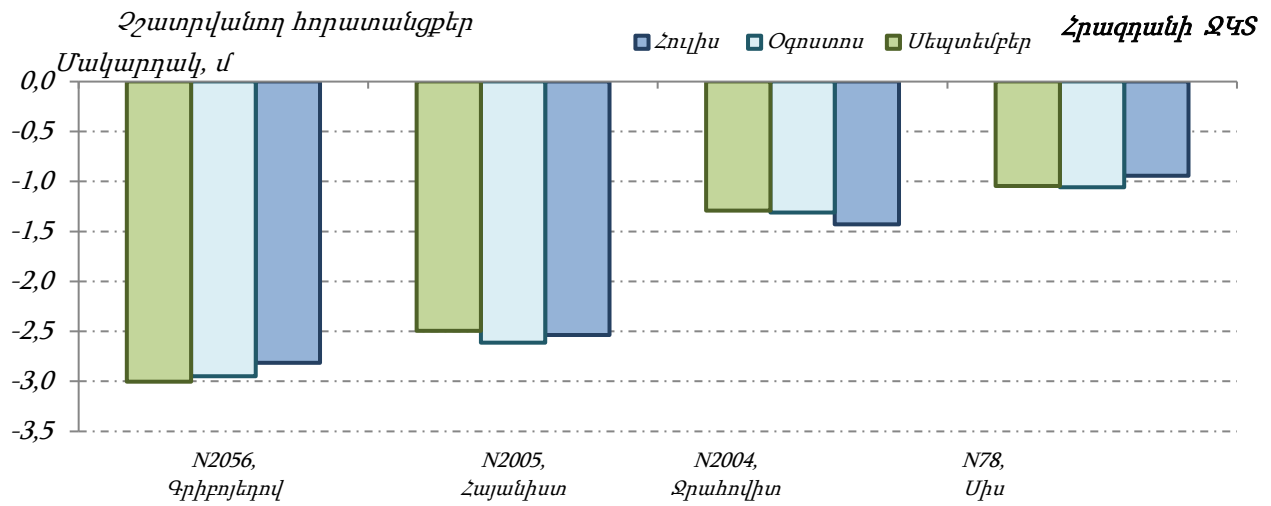
Գծապատկեր 46. Հրազդանի ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Գծապատկեր 47. Հրազդանի ՋԿՏ-ի շատրվանոց հորատանցքերում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Գծապատկեր 48. Հրազդանի ՋԿՏ-ի շատրվանոց հորատանցքերում ջրի միջին ամսական մակարդակների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Քանակական մոնիթորինգ

Սևանի ՋԿՏ-ում մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 16 դիտակետում. այդ թվում՝ 11 գետային, 4 լճային (Սևանա լիճ) և 1 ջրանցքային: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 10-ում: Հուլիս-սեպտեմբեր ամիսներին ջրի միջին ամսական ելքերը եղել են նորմաներից ցածր և կազմել են նորմաների 43-91%-ը, իսկ Մարտունի-Գեղիովիտ դիտակետում եղել են նորմաներից շատ ցածր՝ կազմելով դրանց 27-44%-ը:

Աղյուսակ 10. Սևանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ ³ /վ								
		հուլիս			օգոստոս			սեպտեմբեր		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ձկնագետ	Ծովագյուղ	0.35	0.52	67	0.12	0.28	43	0.19	0.26	73
Մասրիկ	Ծովակ	1.91	2.65	72	1.29	2.41	54	1.67	2.72	61
Մարտունի	Գեղիովիտ	0.57	2.13	27	0.21	0.70	30	0.28	0.64	44
Արգիճի	Վ. Գետաշեն	1.49	2.79	53	1.09	1.41	77	1.50	1.65	91
Գավառագետ	Նորատուս	2.29	2.86	80	1.60	2.38	67	1.92	2.70	71

Որակական մոնիթորինգ

Սևանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 18 դիտակետում:

Ձկնագետ գետի ջրի որակը Սեմյոնովկա գյուղից վերև հատվածում հուլիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանում՝ երեք ամիսների ընթացքում՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Մասրիկ գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Սոթք գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Կարճաղբյուր գետի ջրի որակը Ախպրաձոր գյուղից վերև հատվածում հուլիսին և սեպտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանում՝ երեք ամիսների ընթացքում՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Վարդենիս գետի ջրի որակը Վարդենիկ գյուղից վերև հատվածում հուլիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «լավ» (2-րդ դաս), գետաբերանում՝ երեք ամիսների ընթացքում՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Մարտունի գետի ջրի որակը Գեղիովիտ գյուղից վերև հատվածում հուլիսին և սեպտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), գետաբերանում՝ հուլիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

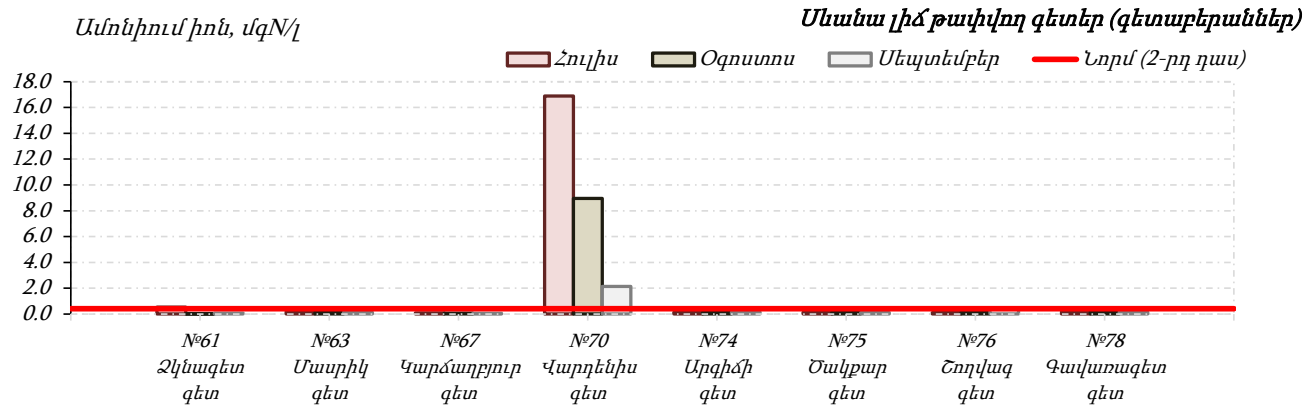
Արգիճի գետի ջրի որակը Լեոնահովիտ գյուղից վերև հատվածում հուլիսին և սեպտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանում՝ հուլիսին և օգոստոսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Ծակքար գետի ջրի որակը գետաբերանում հուլիսին և սեպտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), օգոստոսին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

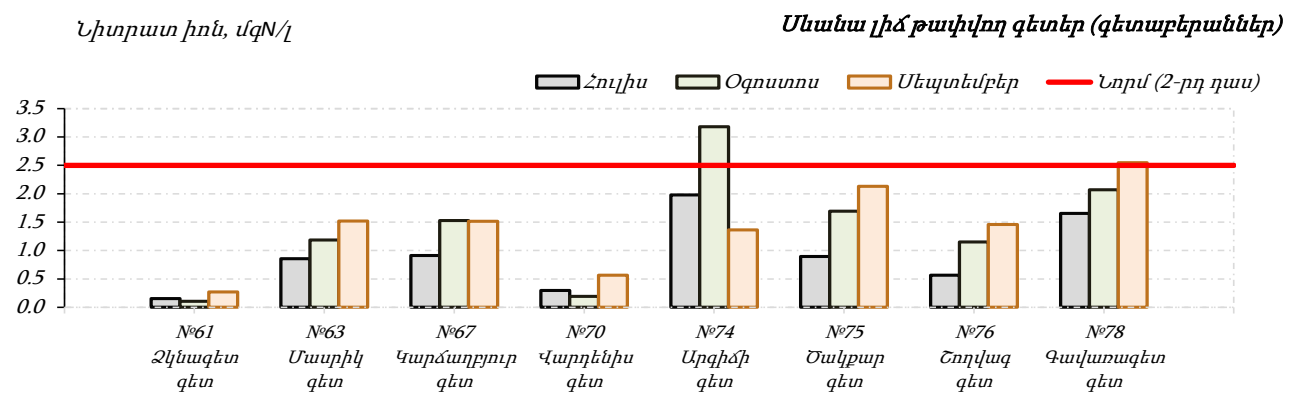
Շողվազ գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Գավառագետ գետի ջրի որակը Ծաղկաշեն գյուղից վերև հատվածում հուլիսին և սեպտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանում՝ երեք ամիսների ընթացքում՝ «վատ» (5-րդ դաս):

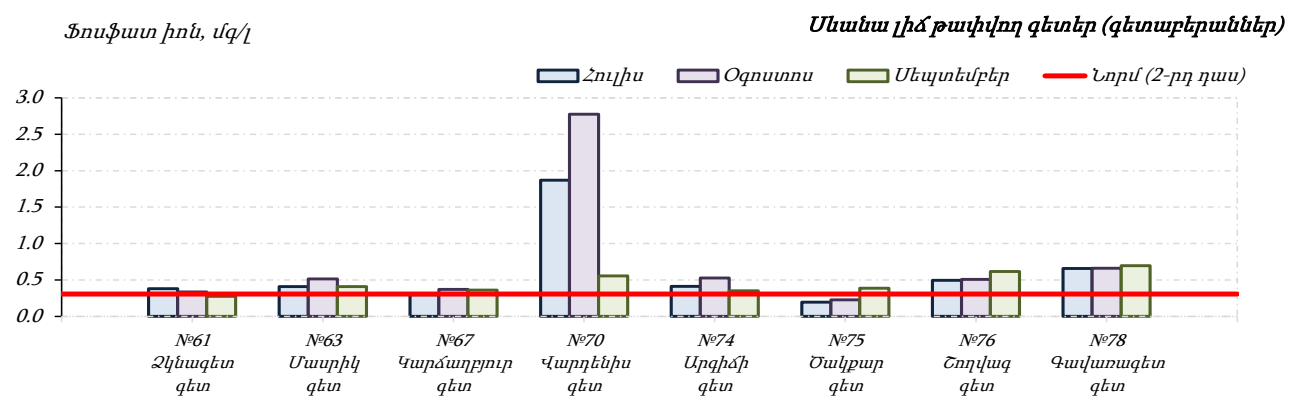
Արփա-Սևան ջրատարի ջրի որակը Ծովինար գյուղից հարավ-արևելք հատվածում հուլիսին և սեպտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), օգոստոսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Գծապատկեր 51. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Գծապատկեր 52. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Գծապատկեր 53. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

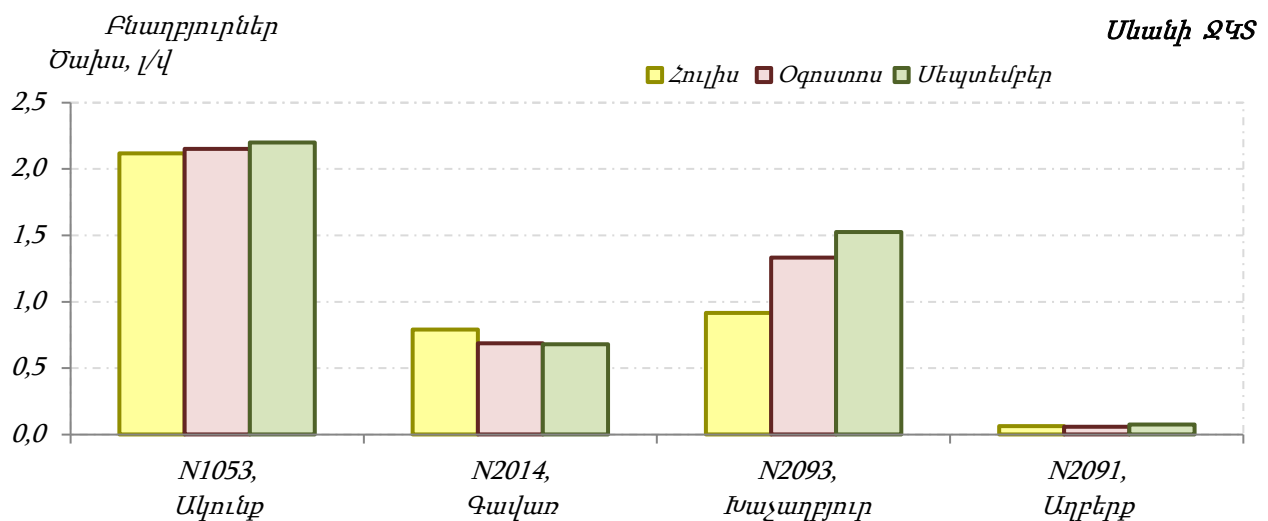
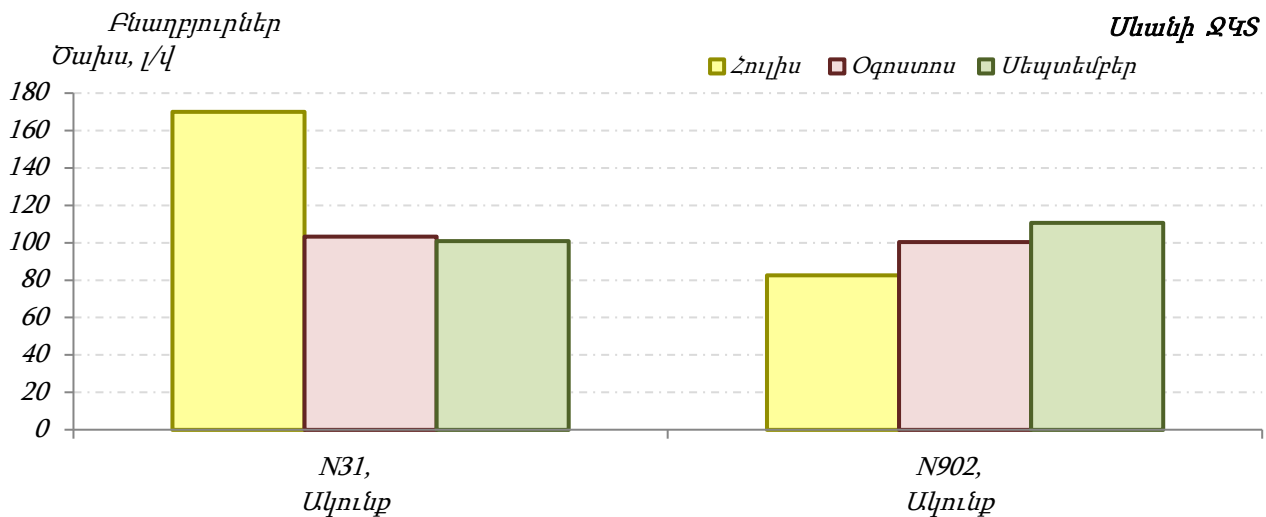
Ստորերկրյա ջրեր

Քանակական մոնիթորինգ

Սևանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակական մոնիթորինգն իրականացվում է 14 դիտակետում, որտեղ կատարվում են ջրի ջերմաստիճանի, ծախսի և մակարդակի չափումներ:

Վարդենիս քաղաքի N1810 և Գանձակ գյուղի N2013 շատրվանոց հորատանցքերում հուլիս-սեպտեմբեր ամիսներին ջրի ծախսի և մակարդակի արժեքները աճել են 038-041 լ/վ և 0.18-0.65 մ սահմաններում: Վարդենիս քաղաքի N1809, N1811, N1812 և Դարանակ բնակավայրի N2095 դիտակետերում ջրի ծախսը և մակարդակը եղել են կայուն՝ աննշան տատանումներով: Վաղաշենի N2090 շատրվանոց հորատանցքում ջրի ծախսը և մակարդակը աննշան նվազել են:

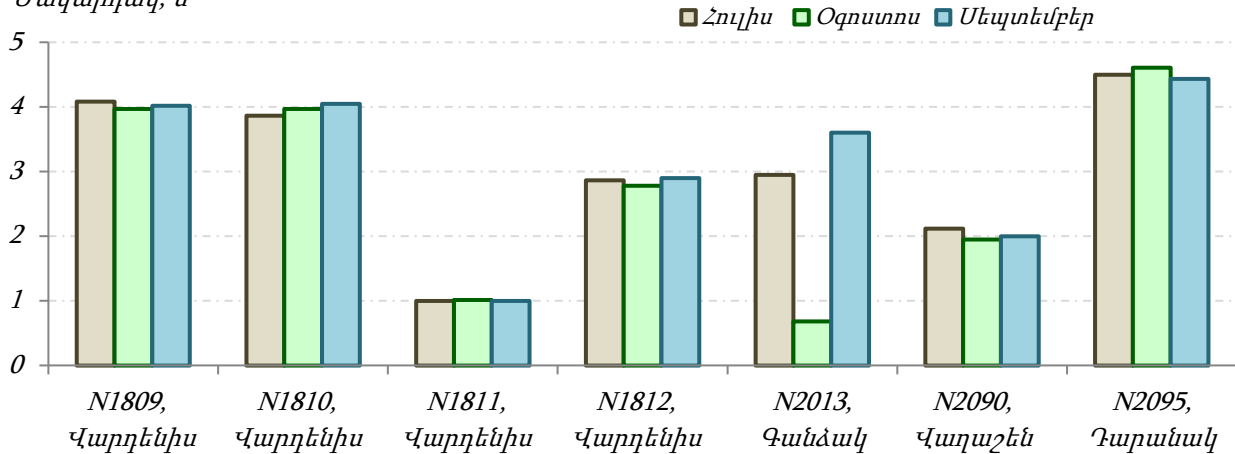
Գավառ քաղաքի N2014 և Ակունք գյուղի N31 աղբյուրներում դիտվել է ջրի ծախսի նվազում՝ 69.17 և 0.11 լ/վ-ով համապատասխանաբար: Ակունք N902, N1053 և Խաչաղբյուր N2093 գյուղերի դիտակետերում նշված ժամանակահատվածում դիտվել է ծախսի ավելացում՝ 0.08-28.17 լ/վ սահմաններում: Կայուն ծախս է դիտվել Աղբերք գյուղի N2091 դիտակետում:

Գծապատկեր 54. Սևանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Շատրվանոց հորատանցքեր
Մակարդակ, մ

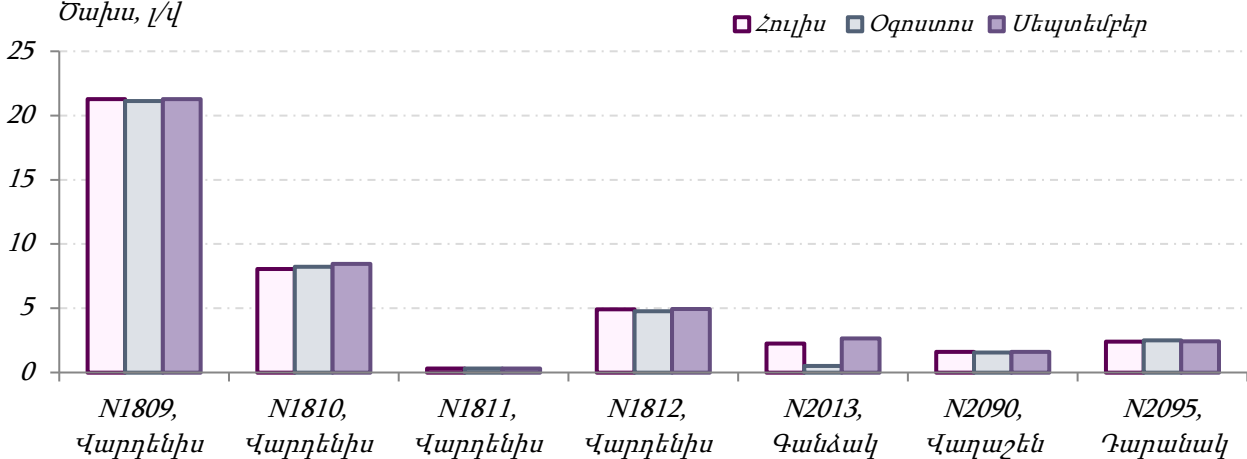
Սևանի ՋԿՏ

Գծապատկեր 55. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանոց հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Շատրվանոց հորատանցքեր
Ծախս, լ/վ

Սևանի ՋԿՏ

Գծապատկեր 56. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանոց հորատանցքերում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Սևանա լիճ

2025թ. 3-րդ եռամսյակում Սևանա լճի հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվել են 4 դիտակետում՝ (Սևանա թերակղզի, Շորժա, Կարճաղբյուր, Մարտունի): Հիդրոտեղեկությանական տվյալների հիման վրա կազմված Սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը հուլիս, օգոստոս և սեպտեմբեր ամիսների համար ներկայացված է Աղյուսակ 11-ում:

2025թ. հուլիսի 1-ին Սևանա լճի մակարդակը կազմել է 1900.69 մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատությամբ բարձր է եղել 3 սմ-ով: 2025թ. սեպտեմբերի 30-ին լճի մակարդակը կազմել է 1900.41 մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատ ցածր է եղել 11 սմ-ով: 2025թ. հուլիսի 1-ից մինչև սեպտեմբերի 30-ը լճի մակարդակը իջել է 28 սմ-ով: Սևանա լճի 2025թ. առավելագույն մակարդակը դիտվել է հունիսի 6-8-ը և կազմել՝ 1900.77 մ:

2025թ. հուլիսի 1-ին Սևանա լճի մակերեսը կազմել է 1280.311 կմ², ծավալը՝ 38.4202 կմ³, իսկ սեպտեմբերի 30-ին համապատասխանաբար՝ 1277.655 կմ² և 38.0621 կմ³:

Արփա-Սևան ջրատարով Սևանա լիճ տեղափոխված ջրի ծավալը հուլիս ամսին կազմել է 4.353մլն մ³, օգոստոսին՝ 2.975 մլն մ³, սեպտեմբերին՝ 3.024մլն մ³:

2025թ. հունիսի 6-ից Սևանա լճից սկսվել է ոռոգման նպատակով ջրառի իրականացումը, և լճից բաց թողնված ջրի գումարային ծավալը ըստ Հրազդան ՀԷԿ-ի ուղղաթեք ջրանցքի Գեղամավան դիտակետի հուլիս ամսին կազմել է 62.648մլն մ³, օգոստոսին՝ 54.472մլն մ³, սեպտեմբերին՝ 23.881մլն մ³:

Աղյուսակ 11. Սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը 2025թ. 3-րդ եռամսյակում
Հուլիս

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2024թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճը թափվող գետերով	11.78	9.05	8.76	29.59	21.2	47.2	106.3
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	1.31	1.45	1.59	4.35	0.00	17.0	49.4
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	32.0	1.80	10.0	43.8	5.30	50.6	122.6
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.70	7.90	4.20	6.20	10.2
Ընդամենը	47.69	14.90	23.05	85.64	50.8	116.3	220.3
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	20.53	20.75	21.37	62.65	20.4	82.8	150.2
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	48.9	45.2	56.0	150.1	73.0	118.2	159.4
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.50	1.10	1.70
Ընդամենը	69.83	66.35	77.77	213.95	99.0	206.5	265.4
Կուտակում (նվազում)	-25.6	-38.5	-25.7	-89.8	-265.5	-86.5	110.3
Բացարձակ անկապք	3.46	-12.95	-29.02	-38.51		-3.30	
Հարաբերական անկապք %	4.72	19.5	37.3	18.0	0.10	5.90	29.0

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ²	Լճի ծավալը, կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.69	1280.311	38.4202
Ամսվա վերջին օրը	1900.62	1279.648	38.3304
Միջին ամսական	1900.65	1279.932	38.3689

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում -0.07 (մ)
Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.25 31.07.25 ընթացքում 0.23 (մ)
31.07.25 և 31.07.24 մակարդակի տարբերությունը -0.04(մ)

Օգոստոս

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2024թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթաց- քում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճք թափվող գետերով	7.08	6.83	6.75	20.66	16.3	29.9	52.8
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	1.13	1.05	0.80	2.98	0.00	8.72	26.6
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	0.10	9.00	0.00	9.10	2.60	34.2	148.0
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.70	7.90	4.10	6.60	12.3
Ընդամենը	10.91	19.48	10.25	40.64	26.2	76.6	197.8
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	19.12	17.06	18.29	54.47	42.1	88.4	150.5
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	65.2	65.7	69.8	200.7	100.5	147.8	212.3
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.70
Ընդամենը	84.72	83.16	88.49	256.37	151.6	246.6	342.3
Կուտակում (նվազում)	-25.7	-51.4	-38.3	-115.4	-270.6	-162.7	-20.0
Բացարձակ անկապք	-48.11	-12.28	-39.94	-100.33		-8.60	
Հարաբերական անկապք %	56.8	14.8	45.1	39.1	0.10	4.70	36.4

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ²	Լճի ծավալը, կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.61	1279.554	38.3176
Ամսվա վերջին օրը	1900.52	1278.701	38.2022
Միջին ամսական	1900.57	1279.175	38.2662

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում -0.09 (մ)
 Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.25 31.08.25 ընթացքում 0.13 (մ)
 31.08.25 և 31.08.24 մակարդակի տարբերությունը -0.09 (մ)

Մեպտեմբեր

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2024թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթաց- քում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճք թափվող գետերով	6.44	8.03	9.94	24.41	21.3	31.3	57.8
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	0.69	0.69	1.64	3.02	0.00	6.98	18.4
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	7.20	30.8	10.7	48.7	1.10	30.4	106.7
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.60	7.80	4.10	6.50	12.3
Ընդամենը	16.93	42.12	24.88	83.93	34.5	73.2	169.7
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	9.38	10.97	3.53	23.88	0.62	50.5	153.0
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	67.2	67.6	53.3	188.1	117.0	157.9	191.0
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.70
Ընդամենը	76.98	78.97	57.23	213.18	130.3	228.5	325.7
Կուտակում (նվազում)	-63.7	-38.2	-38.2	-140.1	-244.5	-152.1	19.0
Բացարձակ անկապք	3.65	1.35	5.85	10.85		0.50	
Հարաբերական անկապք %	4.53	1.68	9.27	4.84	0.20	4.40	41.6

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ²	Լճի ծավալը, կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.52	1278.701	38.2022
Ամսվա վերջին օրը	1900.41	1277.655	38.0621
Միջին ամսական	1900.46	1278.130	38.1258

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում -0.11 (մ)
 Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.25 30.09.25 ընթացքում 0.02 (մ)
 30.09.25 և 30.09.24 մակարդակի տարբերությունը -0.11 (մ)

Սևանա լճի ջրի որակական մոնիթորինգն իրականացվել է Փոքր և Մեծ Սևանների 3 դիտակետում՝ տարբեր խորության շերտերում: Սևանա լճի ջրի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման Հավելված 12.1-ի համաձայն:

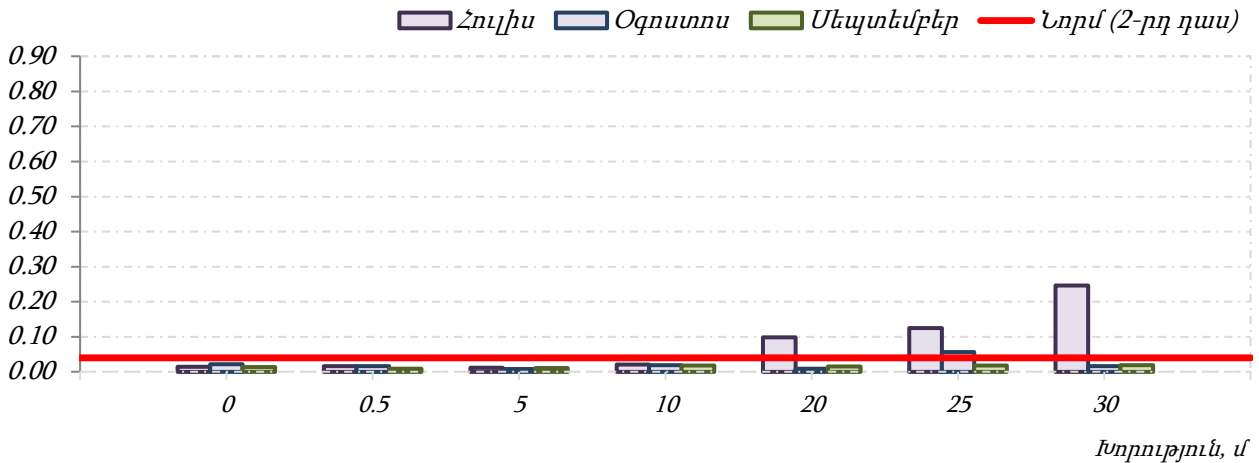
Մեծ Սևանի 22-րդ կայանի մոտ մակերևութային շերտում ջրի որակը հուլիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), օգոստոսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «վատ» (5-րդ դաս), 0.5մ և 5մ խորության շերտերում ջրի որակը հուլիսին և սեպտեմբերին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), օգոստոսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), 10մ խորության շերտում ջրի որակը հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «վատ» (5-րդ դաս), 20մ, 25մ և 30մ խորության շերտերում ջրի որակը երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Փոքր Սևանի 4-րդ կայանի մոտ մակերևութային և 0.5մ խորության շերտերում ջրի որակը հուլիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), օգոստոսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), 5մ խորության շերտում ջրի որակը երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), 10մ խորության շերտում ջրի որակը հուլիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), օգոստոսին և սեպտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), 20մ խորության շերտում ջրի որակը հուլիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), օգոստոսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), 30մ, 55մ, 70մ և 80մ խորության շերտերում ջրի որակը երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս): Փոքր Սևանի Այրիվանքի մոտ մակերևութային շերտում ջրի որակը հուլիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), օգոստոսին՝ «վատ» (3-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), 5մ խորության շերտում ջրի որակը հուլիսին և սեպտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), օգոստոսին՝ «վատ» (5-րդ դաս), 10մ և 20մ խորության շերտերում ջրի որակը հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), 30մ և 40մ խորության շերտերում ջրի որակը հուլիսին և սեպտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), օգոստոսին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Երեք ամիսներին Սևանա լճի ջրի որակի գնահատականները ներկայացված են Աղյուսակ 12-ում:

Ֆոսֆատ իոն, մգ/լ

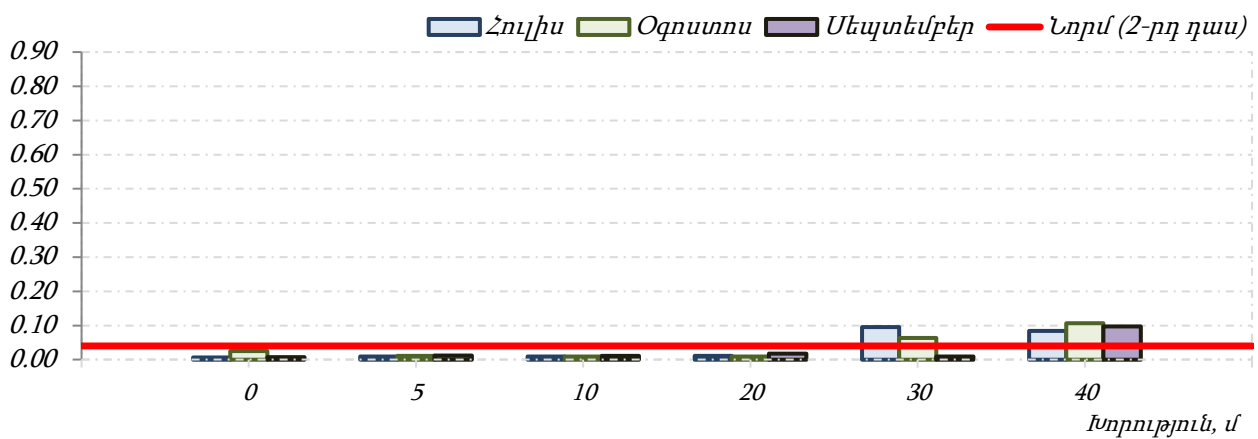
Մեծ Սևան, 22-րդ կայան

Գծապատկեր 57. Մեծ Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

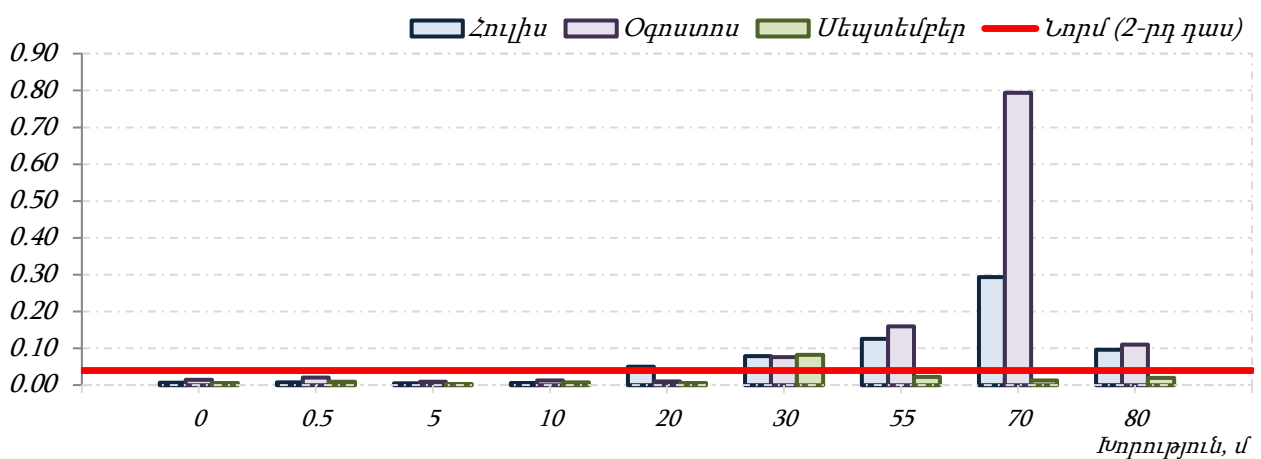
Ֆոսֆատ իոն, մգ/լ

Փոքր Սևան, Այրիվանք

Ֆոսֆատ իոն, մգ/լ

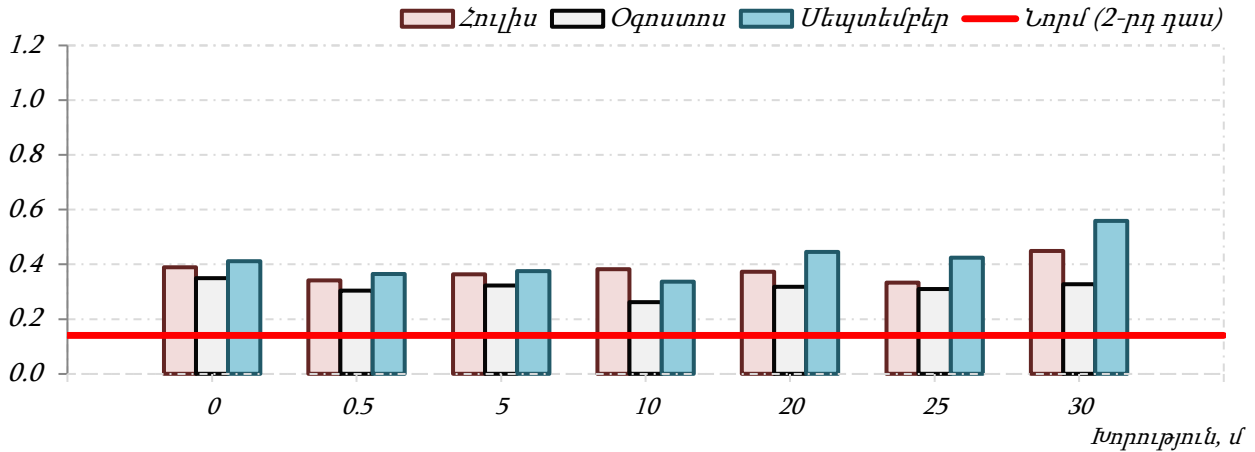
Փոքր Սևան, 4-րդ կայան

Գծապատկեր 58. Փոքր Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Ամոնիում իոն, մգN/լ

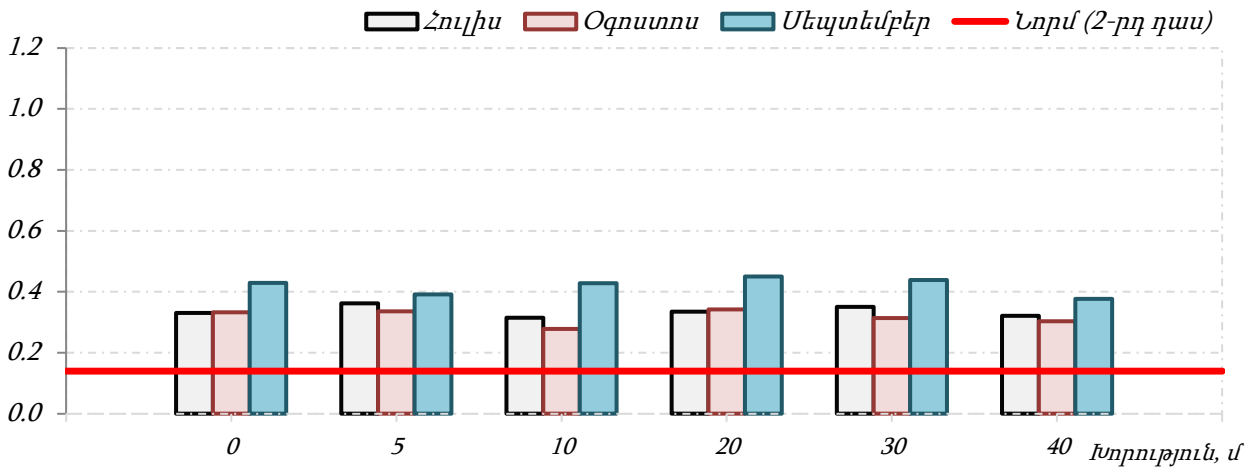
Մեծ Սևան, 22-րդ կայան

Գծապատկեր 59. Մեծ Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

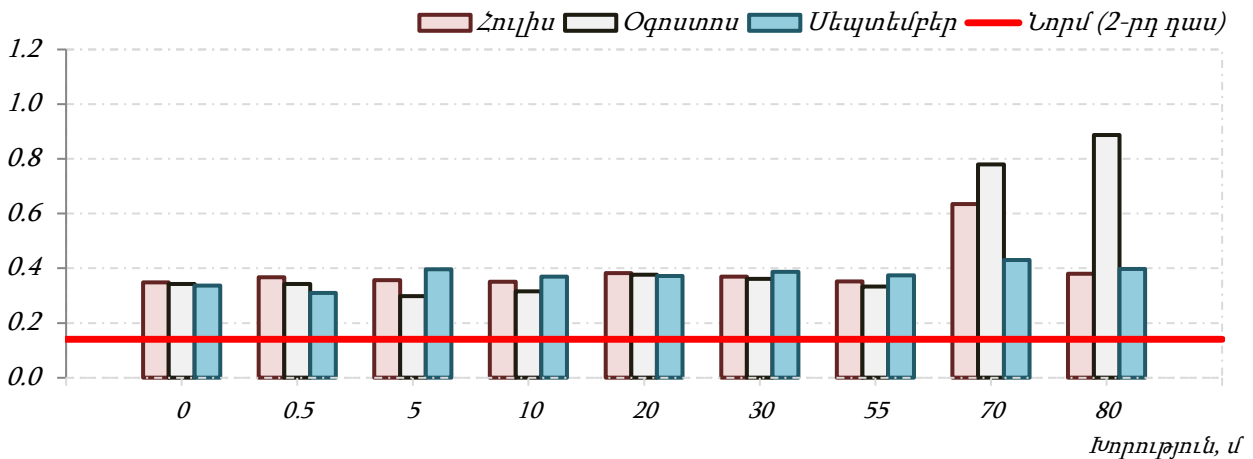
Ամոնիում իոն, մգN/լ

Փոքր Սևան, Այրիվանք

Ամոնիում իոն, մգN/լ

Փոքր Սևան, 4-րդ կայան

Գծապատկեր 60. Փոքր Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Աղյուսակ 12. Սևանա լճի ջրի որակը 3-րդ եռամսյակում.

Հուլիս

Ջրային ռեսուրս, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), մակերևութից	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	3-րդ
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), 0.5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), 5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), 10մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), 20մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Լուծված թթվածին	5-րդ	
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), 25մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Լուծված թթվածին	5-րդ	
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), 30մ խորություն	ԹՔՊ, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	4-րդ	
	Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն, մանգան	5-րդ	
Փոքր Սևան, (4-րդ կայանի մոտ) մակերևութից	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 0.5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 5մ խորություն	Ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ, ԿԶՆ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 10մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 20մ խորություն	Լուծված թթվածին, ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 30մ խորություն	Լուծված թթվածին, ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 55մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Մանգան	4-րդ	
	Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն	5-րդ	

Ջրային ռեսուրս, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 70մ խորություն	ԹՔՊ, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ԸԱԱ	4-րդ	
	Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն, մանգան	5-րդ	
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 80մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, Ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
	Լուծված թթվածին	5-րդ	
Փոքր Սևան (Այրիվանքի մոտ), մակերևույթից	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան (Այրիվանքի մոտ), 5մ խորությունից	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան (Այրիվանքի մոտ), 10մ խորությունից	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Փոքր Սևան (Այրիվանքի մոտ), 20մ խորությունից	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Փոքր Սևան (Այրիվանքի մոտ), 30մ խորությունից	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Մանգան	4-րդ	
Փոքր Սևան (Այրիվանքի մոտ), 40մ խորությունից	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն, մանգան	4-րդ	

Օգոստոս

Ջրային ռեսուրս, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), մակերևույթից	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, երկաթ, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	ԹԿՊ, ԿԶՆ	4-րդ	
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), 0.5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
	ԹԿՊ, ԿԶՆ	4-րդ	
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), 5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
	ԹԿՊ, ԿԶՆ	4-րդ	
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), 10մ խորություն	ԹՔՊ, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	ԹԿՊ, ԿԶՆ	4-րդ	

Ջրային ռեսուրս, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), 20մ խորություն	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ԼՍԱ	3-րդ	5-րդ
	ԹԿՊ, ԹՔՊ, ԿՉՆ	4-րդ	
	Լուծված թթվածին	5-րդ	
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), 25մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԼՍԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն	4-րդ	
	ԹԿՊ	5-րդ	
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), 30մ խորություն	Լուծված թթվածին, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ԼՍԱ	3-րդ	5-րդ
	ԹՔՊ, ԿՉՆ	4-րդ	
	ԹԿՊ	5-րդ	
Փոքր Սևան, (4-րդ կայանի մոտ) մակերևույթից	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ԼՍԱ, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 0.5մ խորություն	ԹԿՊ, ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԼՍԱ, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 5մ խորություն	ԹԿՊ, ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԼՍԱ	3-րդ	4-րդ
	ԿՉՆ	4-րդ	
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 10մ խորություն	ԹԿՊ, ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԼՍԱ	3-րդ	4-րդ
	ԿՉՆ	4-րդ	
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 20մ խորություն	Լուծված թթվածին, ԹԿՊ, ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիկել, երկաթ, բոր, ԼՍԱ, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 30մ խորություն	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, երկաթ, բոր, ԼՍԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	ԹԿՊ, ԿՉՆ	4-րդ	
	Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն	5-րդ	
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 55մ խորություն	Ամոնիում իոն, մանգան, երկաթ, բոր, ԼՍԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	ԹԿՊ, ֆոսֆատ իոն, ԿՉՆ	4-րդ	
	Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն	5-րդ	
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 70մ խորություն	ԹՔՊ, մոլիբդեն, երկաթ, բոր	3-րդ	5-րդ
	ԹԿՊ, ամոնիում իոն, ԼՍԱ, ԿՉՆ	4-րդ	
	Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, կադմիում, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	

Ջրային ռեսուրս, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 80մ խորություն	Ֆոսֆատ իոն, երկաթ, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
	ԹԿՊ, ամոնիում իոն, ԼԱԱ	4-րդ	
	Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն, մանգան	5-րդ	
Փոքր Սևան (Այրիվանքի մոտ), մակերևույթից	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԼԱԱ, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
	ԹԿՊ	5-րդ	
Փոքր Սևան (Այրիվանքի մոտ), 5մ խորությունից	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԼԱԱ, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
	ԹԿՊ	5-րդ	
Փոքր Սևան (Այրիվանքի մոտ), 10մ խորությունից	Բոր	3-րդ	5-րդ
	ԿԶՆ	4-րդ	
	ԹԿՊ	5-րդ	
Փոքր Սևան (Այրիվանքի մոտ), 20մ խորությունից	Ամոնիում իոն, բոր, ԼԱԱ	3-րդ	5-րդ
	ԿԶՆ	4-րդ	
	ԹԿՊ	5-րդ	
Փոքր Սևան (Այրիվանքի մոտ), 30մ խորությունից	Ամոնիում իոն, բոր, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	ԹԿՊ, նիտրիտ իոն	5-րդ	
Փոքր Սևան (Այրիվանքի մոտ), 40մ խորությունից	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Մանգան	4-րդ	
	ԹԿՊ, նիտրիտ իոն	5-րդ	

Մեպտեմբեր

Ջրային ռեսուրս, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), մակերևույթից	ԹՔՊ, ԼԱԱ, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), 0.5մ խորություն	Ամոնիում իոն, ԼԱԱ, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), 5մ խորություն	Ամոնիում իոն, ԼԱԱ, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), 10մ խորություն	Ամոնիում իոն, ԼԱԱ, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	

Ջրային ռեսուրս, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), 20մ խորություն	ԹՔՊ, ԸԱԱ, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն	5-րդ	
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), 25մ խորություն	ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն, ԿՉՆ	4-րդ	
	Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն	5-րդ	
Մեծ Սևան (22-րդ կայանի մոտ), 30մ խորություն	ԸԱԱ, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն	5-րդ	
Փոքր Սևան, (4-րդ կայանի մոտ), մակերևույթից	Ամոնիում իոն, ԸԱԱ, ԿՉՆ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 0.5մ խորություն	Ամոնիում իոն, ԸԱԱ, ԿՉՆ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 5մ խորություն	ԸԱԱ, ԿՉՆ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 10մ խորություն	Ամոնիում իոն, ԸԱԱ, ԿՉՆ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 20մ խորություն	Ամոնիում իոն, ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն, ԿՉՆ	4-րդ	
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 30մ խորություն	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն, ԿՉՆ	4-րդ	
	Լուծված թթվածին	5-րդ	
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 55մ խորություն	Ամոնիում իոն, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն, ԿՉՆ	4-րդ	
	Լուծված թթվածին	5-րդ	
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 70մ խորություն	ԸԱԱ, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
	Լուծված թթվածին	5-րդ	
Փոքր Սևան (4-րդ կայանի մոտ), 80մ խորություն	ԸԱԱ, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
	Լուծված թթվածին	5-րդ	
Փոքր Սևան (Այրիվանքի մոտ), մակերևույթից	ԸԱԱ, ԿՉՆ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան (Այրիվանքի մոտ), 5մ խորությունից	ԸԱԱ, ԿՉՆ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	

Ջրային ռեսուրս, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Փոքր Սևան (Այրիվանքի մոտ), 10մ խորությունից	ԸԱԱ, ԿՉՆ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան (Այրիվանքի մոտ), 20մ խորությունից	Լուծված թթվածին, ԹՔՊ, ԸԱԱ, ԿՉՆ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան (Այրիվանքի մոտ), 30մ խորությունից	ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Լուծված թթվածին, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան (Այրիվանքի մոտ), 40մ խորությունից	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ԸԱԱ, ԿՉՆ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	

Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք
Մակերևութային ջրեր
Քանակական մոնիթորինգ

Արարատյան ՋԿՏ-ում մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 10 դիտակետում. այդ թվում՝ 9 գետային և 1 ջրամբարային (Ագատի ջրամբար): Որոշ օպերատիվ դիտակետերի ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 13-ում: Հուլիս-սեպտեմբեր ամիսներին ջրի միջին ամսական ելքերը Ագատ-Գառնի հիդրոլոգիական դիտակետում կազմել են նորմաների 33-47%-ը, Վեդի-Ուրցաձոր դիտակետում հուլիսին եղել է շատ ցածր՝ կազմելով նորմայի 12 %-ը, իսկ օգոստոսին և սեպտեմբեր ամսվա մեծ մասում դիտակետում հոսք չի եղել: Արփայի ավազանի հիդրոլոգիական դիտակետերում ջրի միջին ամսական ելքերը հուլիս-սեպտեմբեր ամիսներին կազմել են նորմաների 48-98%-ը:

Աղյուսակ 13. Արարատյան ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		հուլիս			օգոստոս			սեպտեմբեր		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ագատ	Գառնի	1.07	3.29	33	0.87	2.61	33	1.26	2.67	47
Վեդի	Ուրցաձոր	0.068	0.59	12	հոսք չկա	0.34	-	0.004	0.33	1
Արփա	Ջերմուկ	3.29	4.64	71	2.47	3.07	80	2.68	2.74	98
Արփա	Արենի	3.57	7.50	48	2.63	4.63	57	3.27	5.48	60

Որակական մոնիթորինգ

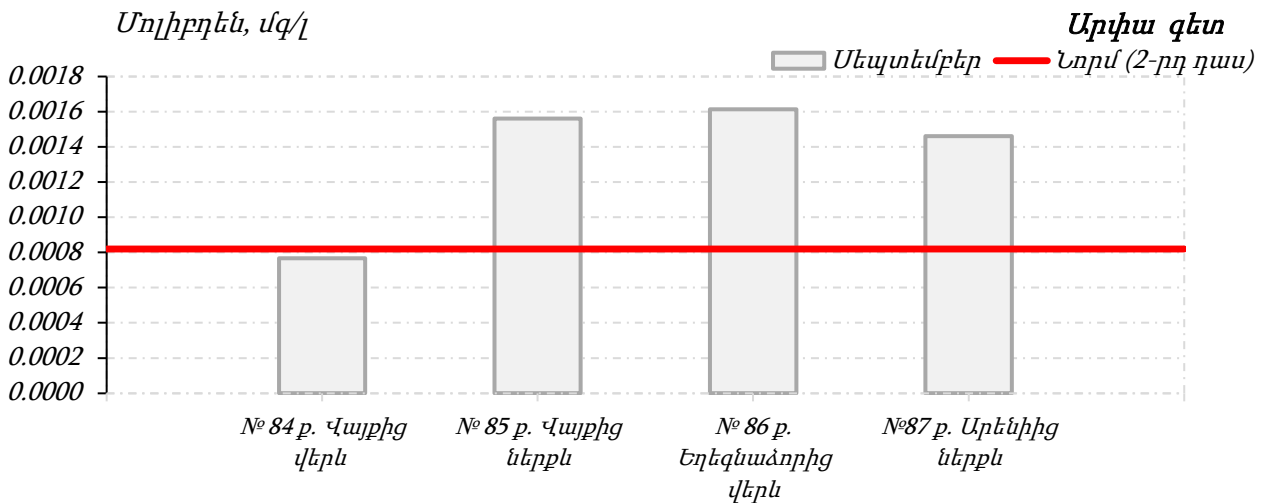
Վեդի գետի ջրի որակը Ուրցաձոր գյուղից վերև հատվածում հուլիսին և օգոստոսին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), Արարատ քաղաքից ներքև՝ հուլիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Արփա գետի ջրի որակը Ջերմուկ քաղաքից վերև, Վայք քաղաքից վերև, Վայք քաղաքից ներքև և Եղեգնաձոր քաղաքից վերև հատվածներում երեք ամիսների ընթացքում՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Արենի գյուղից ներքև՝ հուլիսին և սեպտեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), օգոստոսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Դարբ գետի ջրի որակը ակունքում հուլիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանում՝ երեք ամիսների ընթացքում՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Եղեգիս գետի ջրի որակը Շատին գյուղից ներքև հատվածում հուլիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Որոտան-Արփա ջրատարի ջրի որակը թունելի ելքից հատվածում հուլիսին և սեպտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), օգոստոսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Փճապատկեր 61. Արվա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա ջրեր

Քանակական մոնիթորինգ

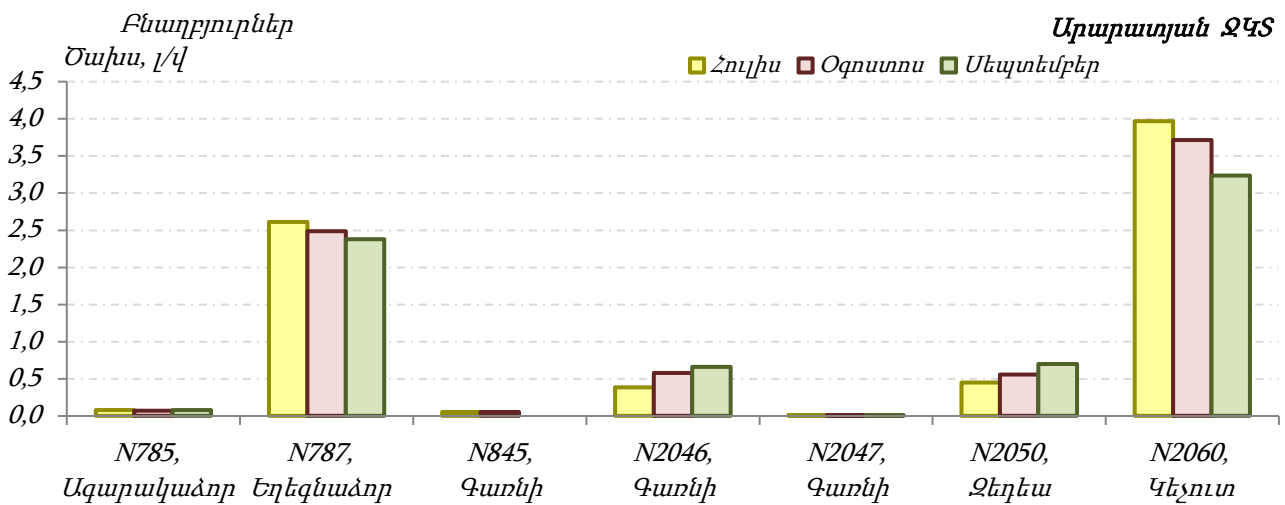
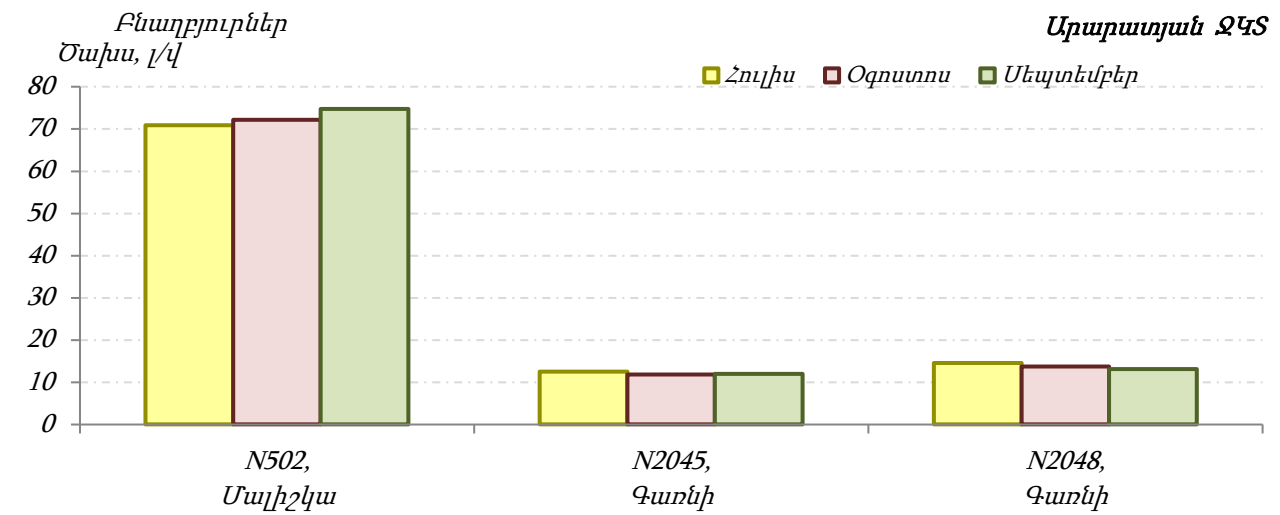
Արարատյան ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակական մոնիթորինգն իրականացվում է 23 դիտակետում, որտեղ կատարվում են ջրի ջերմաստիճանի, ծախսի և մակարդակի չափումներ:

Հուլիս-սեպտեմբեր ամիսներին Սուրենավանի N2067 շատրվանող հորատանցքում դիտվել է ջրի ծախսի աճ 0.44 լ/վ-ով: Արտաշատ քաղաքի N2062 և Դալար գյուղի N2063 շատրվանող հորատանցքերում դիտվել է ջրի ծախսի կտրուկ նվազում: N2063 դիտակետի ջրի մակարդակը հուլիսին կազմել է 0.08մ, օգոստոսին՝ -0.26մ, սեպտեմբերին՝ -0.01մ:

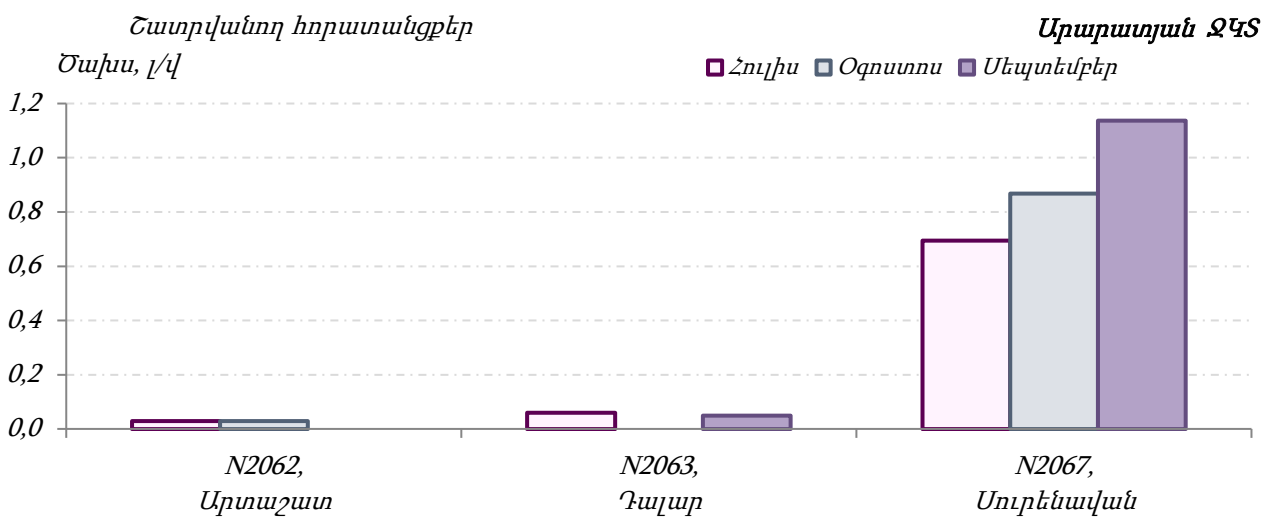
Արարատի մարզի Մրգավետ N2052, Եղեգնավան N2065, Լուսառատ N2074 գյուղերի և Արտաշատ քաղաքի N2064 հորատանցքերում դիտվել է ջրի մակարդակի բարձրացում 0.11-2.30 մ սահմաններում: Արտաշատ քաղաքի N2069 դիտակետում ջրի մակարդակը իջել է 0.11 մ-ով: Արարատ գյուղի N2076 հորատանցքում ջրի մակարդակը հուլիս-սեպտեմբեր ամիսներին եղել է կայուն:

Վեդի քաղաքի N2006 և Դալար գյուղի N2072 գրունտային ջրհորներում դիտվել է մակարդակների իջեցում: Արմաշ գյուղի N2075 դիտակետում մակարդակը բարձրացել է 0.14 մ-ով: Կայուն մակարդակ դիտվել է Արտաշատի N2073 գրունտային ջրհորում:

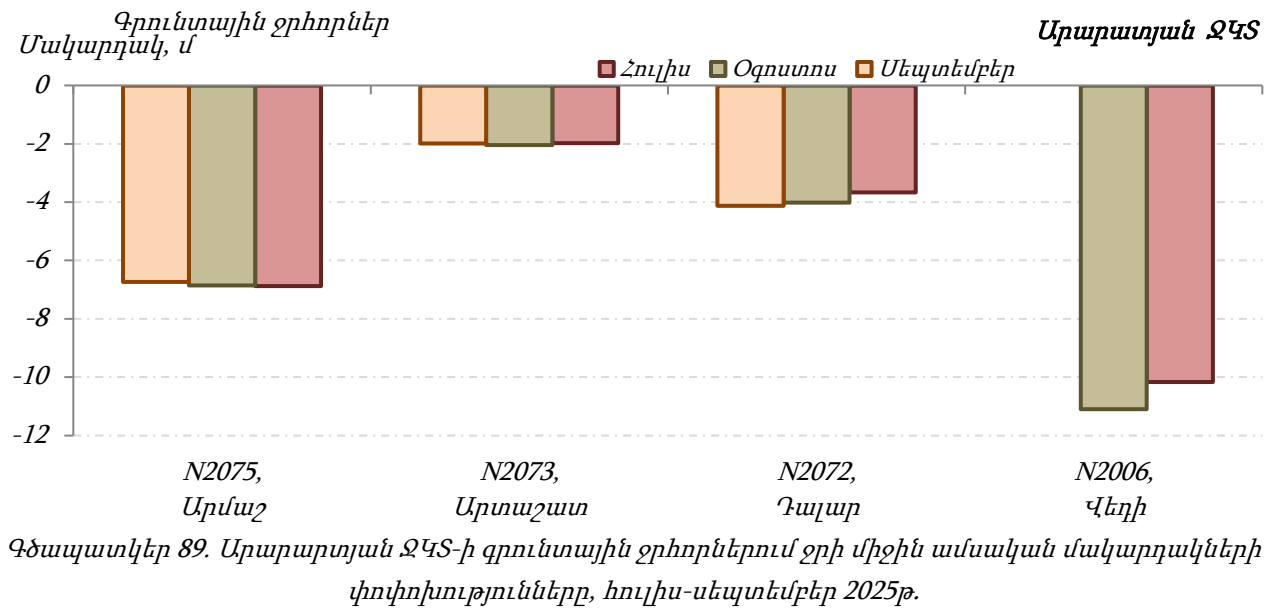
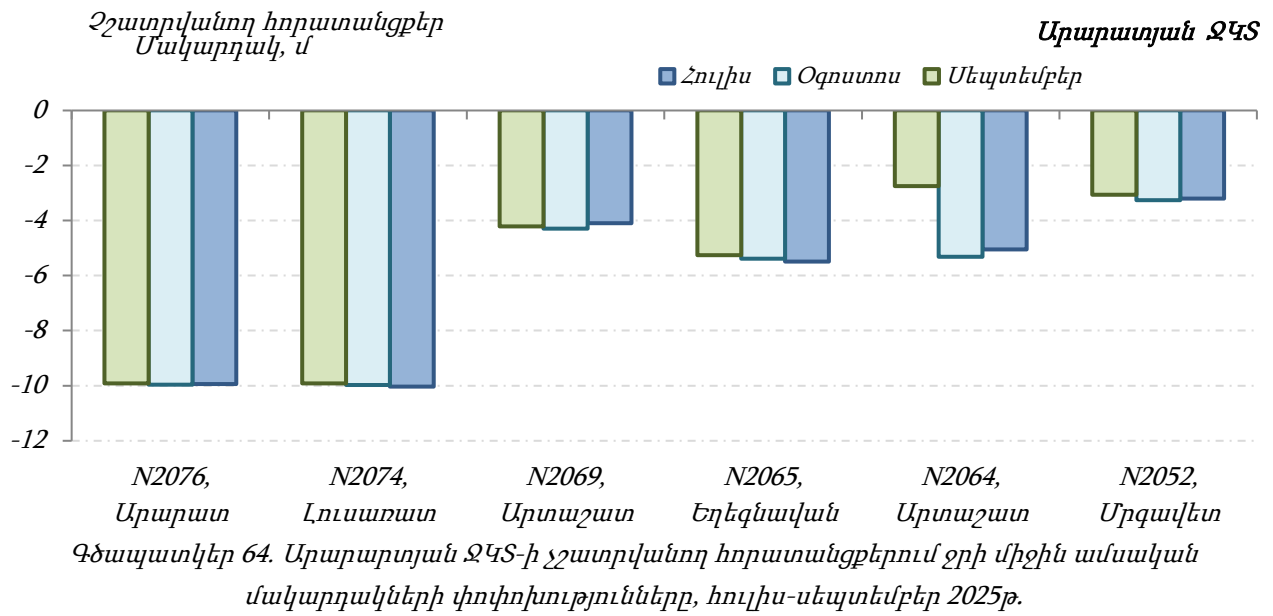
Մալիշկա N502, Գառնի N2046 և Զեդեա N2050 գյուղերի աղբյուրներում դիտվել է ջրի ծախսի աճ՝ 0.25-3.87 լ/վ սահմաններում: Ծախսի կայուն արժեքներ դիտվել են Ագարակաձորի N785 և Գառնիի N2047 աղբյուրներում: Եղեգնաձորի N787, Զերմուկի N2048, Գառնիի N845, N2045 և Կեչուտի N2060 գյուղերի աղբյուրներում ջրի ծախսը նվազել է 0.06-1.43 լ/վ սահմաններում:

Գծապատկեր 62. Արարարության ՁԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Գծապատկեր 63. Արարարության ՁԿՏ-ի շատրվանոց հորատանցքերում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Հարավային ցրավագանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Քանակական մոնիթորինգ

Հարավային ՋԿՏ-ում մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 7 դիտակետում: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 14-ում: Մեղրիզետ-Մեղրի հիդրոլոգիական դիտակետում բոլոր ամիսներին ջրի միջին ամսական ելքերը զգալի ցածր են եղել նորմաներից և կազմել նորմայի 3-22%-ը: Ողջի և Որոտան գետերի հիդրոլոգիական դիտակետերում հուլիսին ջրի միջին ամսական ելքերը եղել են նորմայի 49-59%-ի սահմաններում, օգոստոս և սեպտեմբեր ամիսներին Որոտան-Գորայք հիդրոլոգիական դիտակետում կազմել են ամսական նորմաների 73-83%-ը, իսկ Ողջի-Կապան դիտակետում՝ եղել են ամսական նորմաներից բարձր և կազմել դրանց 108-162%-ը:

Աղյուսակ 14. Հարավային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		հուլիս			օգոստոս			սեպտեմբեր		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Մեղրիզետ	Մեղրի	0.15	4.36	3	0.096	1.40	7	0.18	0.80	22
Ողջի	Կապան	4.86	8.29	59	3.70	3.44	108	3.93	2.42	162
Որոտան	Գորայք	1.80	3.71	49	1.80	2.47	73	1.86	2.23	83

Որակական մոնիթորինգ

Մեղրիզետ գետի ջրի որակը Մեղրի քաղաքից վերև հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), գետաբերանում՝ հուլիսին և սեպտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), օգոստոսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Գեղի գետի ջրի որակը Աջաբաջ գյուղից վերև հատվածում օգոստոսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), գետաբերանում՝ հուլիսին և օգոստոսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Որոտան գետի ջրի որակը Գորայք գյուղից վերև հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Սիսիան քաղաքից վերև հատվածում՝ հուլիսին և սեպտեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), օգոստոսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), Սիսիան քաղաքից ներքև հատվածում՝ հուլիսին և օգոստոսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Սիսիան գետի ջրի որակը Արևիս գյուղից վերև հատվածում հուլիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանում՝ երեք ամիսների ընթացքում՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

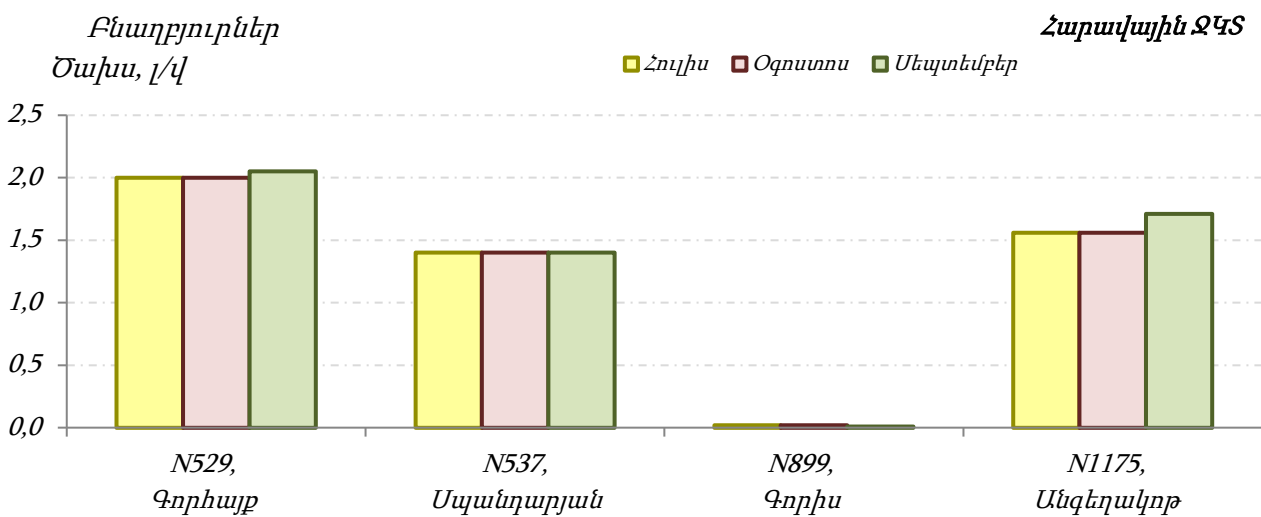
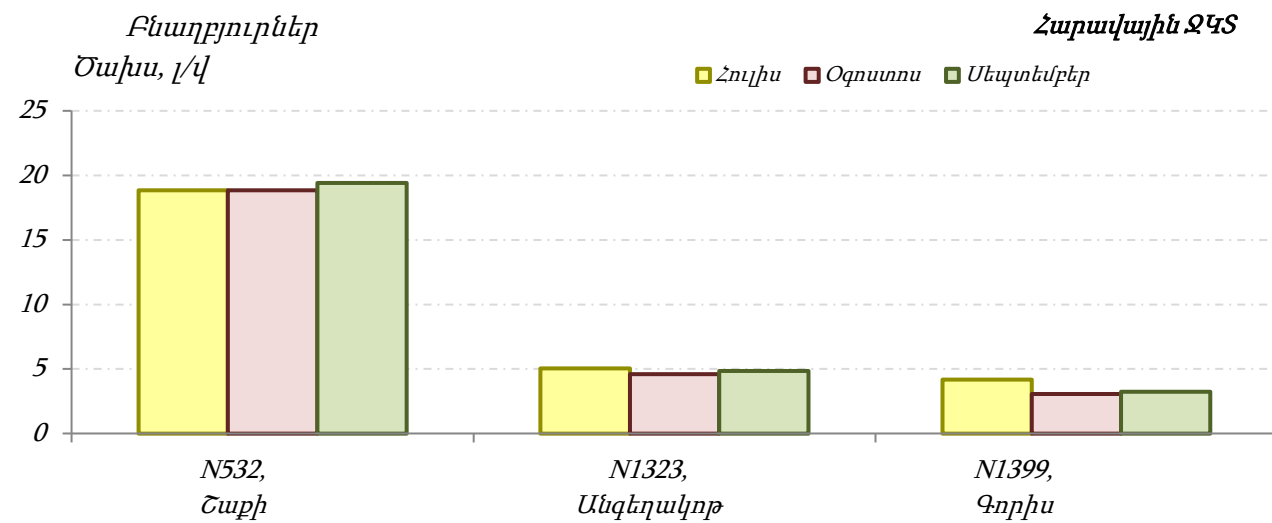
Ստորերկրյա ջրեր

Քանակական մոնիթորինգ

Հարավային ՋԿՏ-ի ստորերկրյա ջրերի քանակական մոնիթորինգն իրականացվում է 7 դիտակետում, որտեղ կատարվում են ջրի ջերմաստիճանի և ծախսի չափումներ:

Հուլիս-սեպտեմբեր ամիսներին Շաքի N532 և Անհեղակոթ N1175 գյուղերի աղբյուրներում դիտվել է ջրի ծախսի աճ՝ 0.57 և 0.15 լ/վ-ով համապատասխանաբար: Գորիս քաղաքի N1399 և Անգեղակոթի N1323 դիտակետերում ծախսը նվազել է 0.21-0.93 լ/վ

սահմաններում: Կայուն ջրի ծախս դիտվել է Գորհայքի N529, Սպանդարյանի N537 և Գորիս քաղաքի N899 աղբյուրներում:

Գծապատկեր 65. Հարավային ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ջրի միջին ամսական ծախսերի փոփոխությունները, հուլիս-սեպտեմբեր 2025թ.

Ջրամբարներ

Ախուրյանի, Արփիլիճ, Ազատի և Ապարանի ջրամբարներում իրականացվում են ջրի քանակի և որակի մոնիթորինգ, Մարմարիկի ջրամբարում իրականացվում են միայն ջրի քանակի, իսկ Կեչուտի ջրամբարում և Երևանյան լճում՝ միայն ջրի որակի մոնիթորինգ:

Քանակական մոնիթորինգ

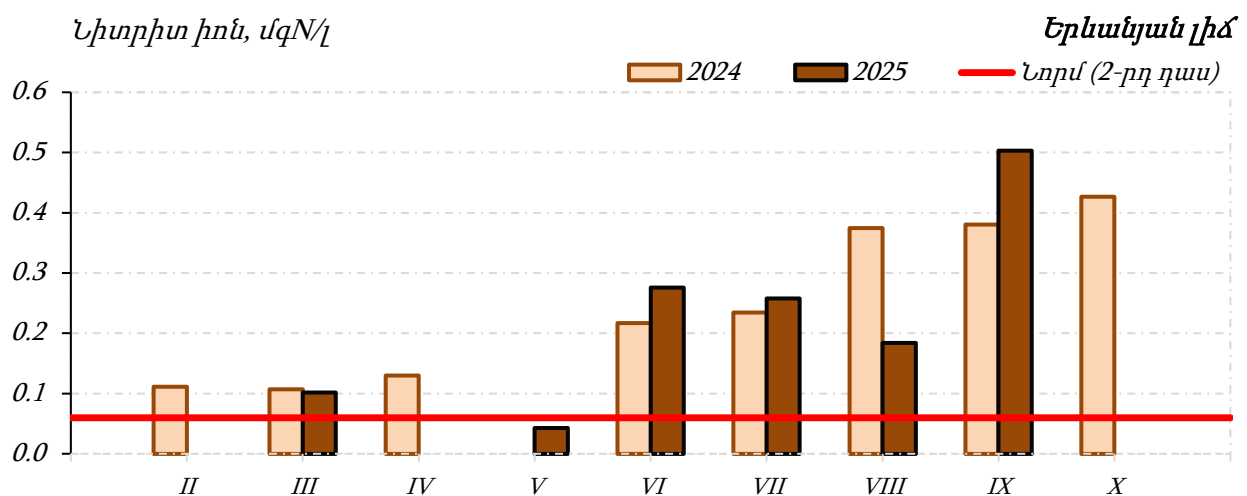
2025թ. 3-րդ եռամսյակում ջրամբարների լցվածությունների մեծությունները եռամսյակի ամիսների վերջին օրերի դրությամբ ներկայացված են Աղյուսակ 15-ում.

Աղյուսակ 15. Ջրամբարների ջրալցվածությունը 2025թ. 3-րդ եռամսյակում

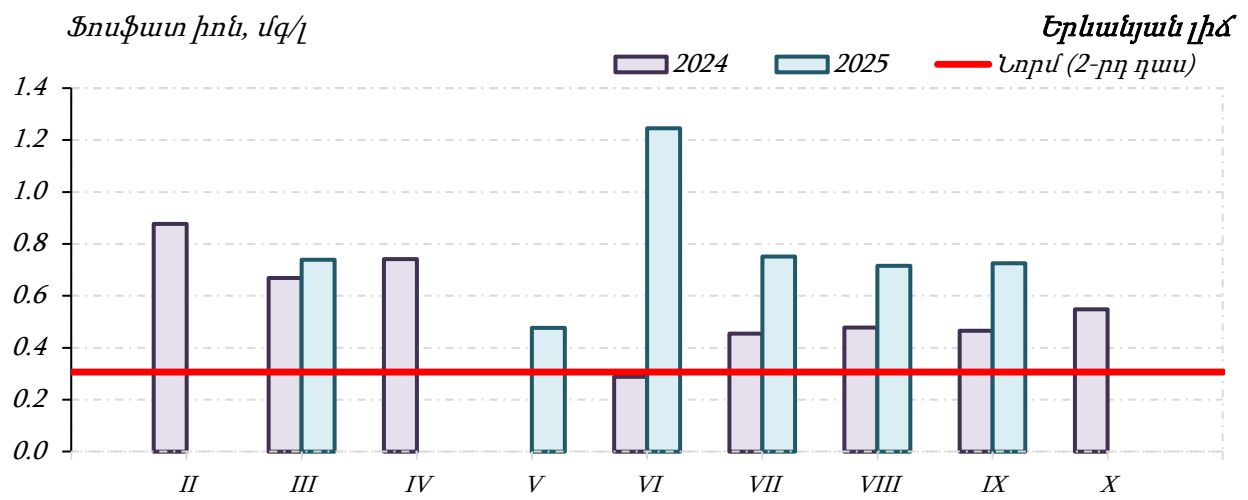
Ջրամբարի անվանումը	Ջրամբարի ընդհանուր ծավալը. մլն. խոր.մ	Փաստացի լցվածությունը. հուլիսի 31-ի դրությամբ		Փաստացի լցվածությունը. օգոստոսի 31-ի դրությամբ		Փաստացի լցվածությունը. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	
		ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %	ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %	ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %
Ախուրյան	525	311.67	59	169.03	32	124.07	24
Ազատ	70	34.90	50	17.76	25	8.50	12
Ապարան	91	28.25	31	15.78	17	10.62	12
Մարմարիկ	24	6.05	25	1.71	7	2.00	8

Որակական մոնիթորինգ

Արփիլի լիճ ջրամբարի ջրի որակը հուլիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), սեպտեմբերին՝ «վատ» (5-րդ դաս): Ախուրյանի ջրամբարի ջրի որակը հուլիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս): Ապարանի ջրամբարի ջրի որակը հուլիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), օգոստոսին՝ «լավ» (2-րդ դաս): Երևանյան լիճ ջրամբարի ջրի որակը հուլիսին և սեպտեմբերին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), օգոստոսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս): Ազատի ջրամբարի ջրի որակը հուլիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), օգոստոսին և սեպտեմբերին՝ «լավ» (2-րդ դաս): Կեչուտի ջրամբարի ջրի որակը երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս):

Գծապատկեր 66. Երևանյան լճում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները, 2024-2025 թթ.

Գծապատկեր 67. Երևանյան լճում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները, 2024-2025 թթ.

5. ՀՈՂԱՅԻՆ ԾԱԾԿՈՒՅԹ

Հողային ծածկույթի աղտոտման աղբյուրներ կարող են հանդիսանալ՝

- գործարանները,
- արդյունաբերական և կենցաղային թափոնները,
- գյուղատնտեսությունը,
- տրանսպորտը և այլն:

Մարդու գործունեության արդյունքում միջավայր թափանցած ծանր մետաղների մեծ մասը կուտակվում է հողում: Այնուհետև դրանց մի մասը անցնում է ջրային միջավայր, մի մասը կլանվում է բույսերի կողմից և հայտնվում սննդային շղթայում: Հողի արդյունաբերական աղտոտման հիմնական աղբյուրներն են մետաղաձուլական գործարանները, մետաղական հանքարդյունաբերությունը և արդյունաբերական այլ ձեռնարկությունների թափոնները: Նման աղտոտման աղբյուրները կարող են առաջացնել հողի աղտոտվածություն ծանր մետաղներով (պղինձ, ցինկ, արսեն, կապար, մոլիբդեն, մանգան, նիկել, կադմիում, քրոմ և այլն) և ցիանական միացություններով:

Հողերի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ առողջապահության նախարարի 2010 թվականի հունվարի 25-ի N 01-Ն հրամանի համաձայն:

2025 թվականի 3-րդ եռամսյակում հողային ծածկույթի՝ ծանր մետաղներով աղտոտվածության ուսումնասիրման համար դիտարկումներն իրականացվել են Գեղարքունիքի մարզի հանքարդյունաբերական տարածքում՝ Սոթքի փակված պոչամբարում:

Գեղարքունիքի մարզի Սոթք տեղամասում գտնվում է ընդերքօգտագործման թափոնների փակված օբյեկտ (պոչամբար), որն առաջացել է 1955-1957թթ.-ին Սոթքի ոսկու հանքավայրից արդյունահանված հանքաքարի տեխնոլոգիական հարստացման արդյունքում: Այստեղ էր գտնվում Սոթքի փորձարարական հարստացման արտադրամասը: Ընդերքօգտագործման թափոնների Սոթք տեղամասը գտնվում է Սոթք գյուղից շուրջ 2 կմ հեռավորության վրա՝ ծովի մակարդակից 2050–2080մ բարձրության վրա:

Սոթքի փակված պոչամբարում ընդերքօգտագործման թափոնների ուսումնասիրված հողերում քրոմի պարունակությունը գերազանցում է համապատասխան ՍԹԿ-ն՝ 5.8-441.2 անգամ, նիկելի պարունակությունը՝ 1.3-196.8 անգամ, պղնձի պարունակությունը՝ 1.7-72.7 անգամ, ցինկի պարունակությունը՝ 1.3-10.3 անգամ, արսենի պարունակությունը՝ 2.5-544.0 անգամ, ծարիրի պարունակությունը՝ 1.1-14.7 և կապարի պարունակությունը՝ 1.2-2.7 անգամ: Վանադիումի և մանգանի պարունակությունները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

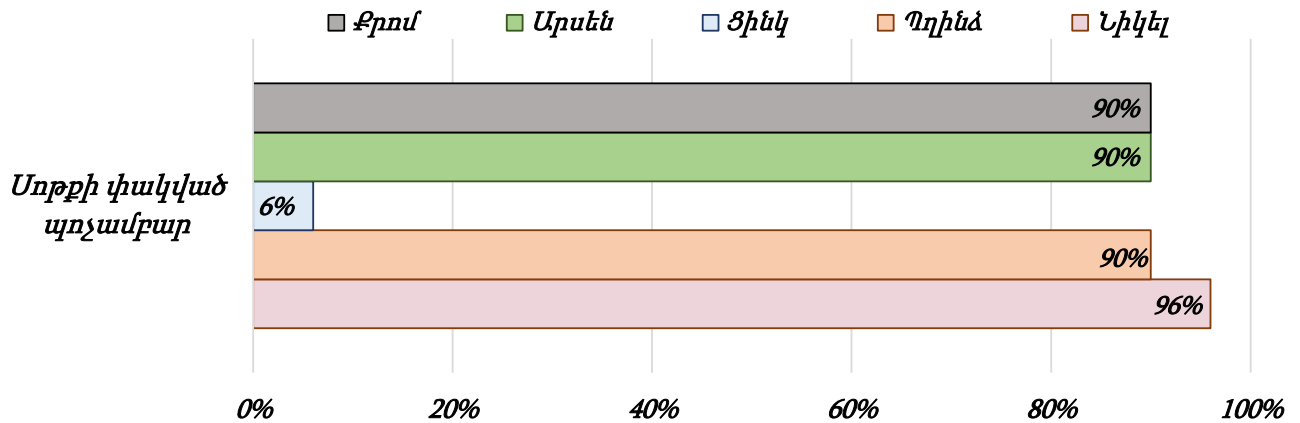
Նիկելի կոնցենտրացիայի բարձր արժեքներ դիտվել են ուսումնասիրված Սոթքի պոչամբարում՝ հասնելով 787մգ/կգ-ի: Նիկելի համապատասխան ՍԹԿ-ից 5 և ավելի անգամ գերազանցումներ դիտվել են նմուշների 96%-ում:

Քրոմի կոնցենտրացիայի բարձր արժեքներ դիտվել են ուսումնասիրված Սոթքի պոչամբարում՝ հասնելով 2647մգ/կգ-ի: Քրոմի համապատասխան ՍԹԿ-ից 5 և ավելի անգամ գերազանցումներ դիտվել են նմուշների 90%-ում:

Արսենի կոնցենտրացիայի բարձր արժեքներ դիտվել են ուսումնասիրված Սոթքի պոչամբարում՝ հասնելով 1088մգ/կգ-ի: Արսենի համապատասխան ՍԹԿ-ից 5 և ավելի անգամ գերազանցումներ դիտվել են նմուշների 90%-ում:

Պղնձի կոնցենտրացիայի բարձր արժեքներ դիտվել են ուսումնասիրված Սոթքի պոչամբարում՝ հասնելով 218մգ/կգ-ի: Պղնձի համապատասխան ՍԹԿ-ից 5 և ավելի անգամ գերազանցումներ դիտվել են նմուշների 90%-ում:

Ցինկի կոնցենտրացիայի բարձր արժեքներ դիտվել են ուսումնասիրված Սոթքի պոչամբարում՝ հասնելով 238մգ/կգ-ի: Ցինկի համապատասխան ՍԹԿ-ից 5 և ավելի անգամ գերազանցումներ դիտվել են նմուշների 6%-ում:

Գծապատկեր 68. Սոթքի փակված պոչամբարում ՍԹԿ-ից 5 և ավելի անգամ գերազանցումները

Հավելված 1. Դիտակետերի տեղադրության ցանկ

N	Մարզ	Օդերևութաբանական կայան	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
1	Շիրակ	Ամասիա	40.9503	43.7836
2	Արարատ	Անանուն լեռնանցք	39.8306	44.9919
3	Շիրակ	Աշոցք	41.0325	43.8700
4	Արագածոտն	Աշտարակ	40.2944	44.3428
5	Արագածոտն	Ապարան	40.5944	44.3639
6	Արագածոտն	«Ապարանի ջրամբար»	40.4844	44.4361
7	Արագածոտն	Արագած բարձր լեռնային	40.4722	44.1811
8	Արարատ	Արարատ	39.8314	44.7083
9	Վայոց ձոր	Արենի	39.7272	45.1883
10	Շիրակ	Արթիկ	40.6233	43.9550
11	Արմավիր	Արմավիր	40.1372	44.0475
12	Արարատ	Արտաշատ	39.9586	44.5375
13	Տավուշ	Բագրատաշեն	41.2453	44.8256
14	Գեղարքունիք	Գավառ	40.3486	45.1300
15	Շիրակ	Գյումրի	40.7628	43.8558
16	Սյունիք	Գորիս	39.5181	46.3383
17	Տավուշ	Դիլիջան	40.7411	44.8656
18	Կոտայք	Եղվարդ	40.3122	44.4828
19	Երևան	Երևան «Աերոլոգիական»	40.2172	44.4997
20	Արմավիր	«Երևան ագրո»	40.1886	44.3986
21	Արագածոտն	Թային	40.3864	43.8931
22	Տավուշ	Իջևան	40.8717	45.1472
23	Արագածոտն	Ծաղկահովիտ	40.6361	44.2211
24	Սյունիք	Կապան	39.2042	46.4622
25	Արագածոտն	Ամբերդ	40.3850	44.0936
26	Կոտայք	Հանքավան	40.6339	44.4836
27	Կոտայք	Հրազդան	40.4928	44.7611
28	Գեղարքունիք	Ճամբարակ	40.6011	45.3494
29	Գեղարքունիք	Մասրիկ	40.2075	45.7644
30	Գեղարքունիք	Մարտունի	40.1369	45.2969
31	Սյունիք	Մեղրի	38.8978	46.2425
32	Գեղարքունիք	Շորժա	40.5006	45.2717
33	Վայոց ձոր	Որոտանի լեռնանցք	39.6931	45.7117
34	Արարատ	Ուրցաձոր	39.9197	44.8272
35	Լոռի	Պուշկինի լեռնանցք	40.9092	44.4347
36	Վայոց ձոր	Ջերմուկ	39.8244	45.6750
37	Գեղարքունիք	Սեմյոնովկա	40.6597	44.8981
38	Գեղարքունիք	Սևան ՀՕԴ	40.5653	45.0083
39	Սյունիք	Սիսիան	39.5203	46.0297
40	Լոռի	Ստեփանավան	41.0019	44.4128
41	Լոռի	Վանաձոր	40.8389	44.4344
42	Գեղարքունիք	Վարդենյաց լեռնանցք	40.0050	45.2419
43	Լոռի	Տաշիր	41.1167	44.2792
44	Լոռի	Օձուն	41.0603	44.6103

N	Մարզ	Օդերևութաբանական կայան	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
45	Կոտայք	Ֆանտան	40.3953	44.6828
46	Կոտայք	Ակունք	40.2631	44.6971
47	Կոտայք	Գառնի	40.1156	44.7481
48	Կոտայք	Զրվեժ	40.2088	44.6264
49	Գեղարքունիք	Սևան պլատֆորմ	40.4644	45.1004
50	Գեղարքունիք	Սևան ճանապարհային	40.5403	44.9046

Մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

Մարզ/ Քաղաք	Քաղաք	Դիտակայանի համար	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
Երևան	Երևան	1	40.20602	44.50543
		2	40.12840	44.47842
		7	40.18342	44.52350
		8	40.19103	44.56747
		18	40.17154	44.50842
Արարատ	Արարատ	1	39.84528	44.70159
Կոտայք	Հրազդան	1	40.54867	44.77135
	Ծաղկաձոր	1	40.53748	44.71850
Շիրակ	Գյումրի	1	40.80620	43.84835
Լոռի	Ալավերդի	1	41.09881	44.64245
		2	41.09145	44.65378
		3	41.09944	44.67538
	Վանաձոր	1	40.80320	44.51606
		2	40.80468	44.49322
		3	40.81444	44.47146

Մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	1	Փամբակ	Շիրակամուտ	ռեժիմային	40.8511	44.2350
	2	Փամբակ	Վանաձոր	օպերատիվ	40.8233	44.4635
	3	Փամբակ	Թումանյան	օպերատիվ	40.9373	44.6291
	4	Դեբեդ	Այրում	օպերատիվ	41.1904	44.8985
	5	Լեննաջուր	Լեննապատ	ռեժիմային	40.8293	44.3893
	6	Տանձուտ	Վանաձոր	ռեժիմային	40.8069	44.4993
	7	Ալարեքս	Դեբեդ	օպերատիվ	40.9187	44.6442
	8	Չորագետ	Ստեփանավան	օպերատիվ	41.0134	44.3823
	9	Չորագետ	Գարգառ	օպերատիվ	40.9555	44.5935
	10	Տաշիր	Սարատովկա	օպերատիվ	41.0732	44.3132
	11	Գարգառ	Կուրթան	ռեժիմային	40.9599	44.5517
	12	Մարց իգետ	Թումանյան	ռեժիմային	40.9862	44.6531
	13	Աղստև	Ֆիոլետովո	ռեժիմային	40.7172	44.7303
	14	Աղստև	Դիլիջան	օպերատիվ	40.7621	44.9152
	15	Աղստև	Իջևան	օպերատիվ	40.8784	45.1437
	16	Գետիկ	Գոշ	օպերատիվ	40.7450	45.0247
	17	Պաղջուր	Գետահովիտ	օպերատիվ	40.9023	45.1386
	18	Կիրանց	Աճարկուտ	օպերատիվ	41.0348	45.0829
	19	Հախում	Ծաղկավան	օպերատիվ	40.9359	45.3345
	20	Տավուշ	Բերդ	ռեժիմային	40.8759	45.3982
Ախուրյան	21	Արաքս	Սուրմալու	ռեժիմային	40.0694	43.7970
	22	Ախուրյան	Պաղակն	օպերատիվ	41.0651	43.6621
	23	Ախուրյան	Ամասիա	օպերատիվ	40.9490	43.7901
	24	Ախուրյան	Ախուրիկ	օպերատիվ	40.7369	43.7782
	25	Ախուրյան	Հայկաձոր	ռեժիմային	40.5386	43.6506
	26	Ախուրյան	Բազարան	ռեժիմային	40.1369	43.6506
	27	Չկնուտ	Չորակերտ	ռեժիմային	41.0949	43.6605

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Ախուրյան	28	Բլլիզետ	Ջրածոր	ռեժիմային	40.9098	43.7656
	29	Ջաջուռ	Ջաջուռ	ռեժիմային	40.8476	43.9474
	30	Մեծամոր	Մեծամոր	ռեժիմային	40.0674	44.2859
	31	Արփիլիճ ջրամբար	Պաղակն	օպերատիվ	41.0674	43.6532
	32	Ախուրյանի ջրամբար	Ջրափի	օպերատիվ	40.5626	43.6455
Հրազդան	33	Քասախ	Վարդենիս	օպերատիվ	40.5711	44.4094
	34	Քասախ	Հարթավան	օպերատիվ	40.4788	44.4411
	35	Քասախ	Աշտարակ	օպերատիվ	40.2901	44.3587
	36	Գեղարոտ	Արագած	ռեժիմային	40.4872	44.3677
	37	Շաղվարդ	Փարպի	ռեժիմային	40.3351	44.3138
	38	Հրազդան ՀԷԿ-ի ջրանցք	Գեղամավան	օպերատիվ	40.5680	44.8995
	39	Հրազդան	Հրազդան	օպերատիվ	40.5224	44.7682
	40	Հրազդան	Արգել	օպերատիվ	40.3809	44.6054
	41	Հրազդան	Երևան	օպերատիվ	40.1593	44.4898
	42	Մարմարիկ	Հանքավան	օպերատիվ	40.6351	44.4863
	43	Մարմարիկ	Աղավնաձոր	օպերատիվ	40.5715	44.6910
	44	Գոմուր	Մեղրաձոր	ռեժիմային	40.6019	44.6554
	45	Ապարանի ջրամբար	Հարթավան	օպերատիվ	40.4848	44.4382
	46	Մարմարիկի ջրամբար	Արտավազ	օպերատիվ	40.6228	44.5616
Սևան	47	Ջկնազետ	Ծովագյուղ	օպերատիվ	40.6176	44.9619
	48	Դրախտիկ	Դրախտիկ	ռեժիմային	40.5462	45.2122
	49	Փամբակ	Փամբակ	ռեժիմային	40.3849	45.5341
	50	Մասրիկ	Ծովակ	օպերատիվ	40.2189	45.6523
	51	Կարճաղբյուր	Կարճաղբյուր	ռեժիմային	40.1792	45.5822
	52	Արփա Սևան ջրատար	Ծովինար	օպերատիվ	40.1563	45.4947
	53	Վարդենիս	Վարդենիկ	օպերատիվ	40.1328	45.4428
	54	Մարտունի	Գեղհովիտ	օպերատիվ	40.0971	45.2831
	55	Արգիճի	Վերին Գետաշեն	օպերատիվ	40.1312	45.2549

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Սևան	56	Լիճք	Լիճք	ռեժիմային	40.1669	45.2432
	57	Բախտակ	Ծակքար	օպերատիվ	40.1683	45.2207
	58	Գավառագետ	Նորատուս	օպերատիվ	40.3775	45.1711
	59	Սևանա լիճ	Սևան թերակղզի	օպերատիվ	40.5628	45.0084
	60	Սևանա լիճ	Շորժա	օպերատիվ	40.4972	45.2700
	61	Սևանա լիճ	Կարճաղբյուր	օպերատիվ	40.1783	45.5644
	62	Սևանա լիճ	Մարտունի	օպերատիվ	40.1623	45.3076
Արարատյան	63	Ազատ	Գառնի	օպերատիվ	40.1097	44.7345
	64	Վեղի	Ուրցաձոր	օպերատիվ	39.9230	44.8264
	65	Արփա	Ջերմուկ	օպերատիվ	39.8378	45.6767
	66	Արփա	Արենի	օպերատիվ	39.7322	45.2005
	67	Վայք	Զառիթափ	ռեժիմային	39.6289	45.5071
	68	Եղեգիս	Հերմոն	օպերատիվ	39.8765	45.4274
	69	Եղեգիս	Շատին	օպերատիվ	39.8208	45.2964
	70	Արտաբուն	Արտաբունք	ռեժիմային	39.8554	45.3179
	71	Սելիմագետ	Շատին	օպերատիվ	39.8305	45.2961
	72	Ազատի ջրամբար	Լանջազատ	օպերատիվ	40.0655	44.5960
Հարավային	73	Մեղրիգետ	Մեղրի	օպերատիվ	38.9149	46.2314
	74	Վաչագան	Կապան	ռեժիմային	39.1985	46.3956
	75	Որոտան	Գորայք	օպերատիվ	39.6865	45.7758
	76	Որոտան	Որոտան	օպերատիվ	39.4881	46.1371
	77	Որոտան	Տաթև ՀէԿ	օպերատիվ	39.4273	46.3733
	78	Ծղուկ	Ծղուկ	օպերատիվ	39.6684	45.8443
	79	Գորիսգետ	Գորիս	օպերատիվ	39.5192	46.3329

Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	Փամբակ	1	0.5 կմ գլ. Խնկոյանից վերև	Հղումային	40.84789	44.02672
	Փամբակ	2	0.5 կմ ք. Մպիտակից ներքև	Գործառնական	40.83108	44.29681
	Փամբակ	3	1 կմ ք. Վանաձորից վերև	Գործառնական	40.84675	44.40758
	Փամբակ	4	0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև	Գործառնական	40.81389	44.50769
	Դեբեդ	5	0.5 կմ Մարց գետի թափման կետից ներքև	Գործառնական	40.99859	44.65354
	Դեբեդ	6	0.5 կմ ք. Այրումից վերև	Գործառնական	41.20257	44.90504
	Դեբեդ	7	Սահմանի մոտ	Աղտոտիչների տեղափոխման	41.22172	44.88339
	Չորագետ	8	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև	Հսկողական	41.01344	44.38164
	Չորագետ	10	Գետաբերան	Գործառնական	40.95783	44.63109
	Տաշիր	11	0.5 կմ գլ. Միխայելովկայից վերև	Հղումային	41.16904	44.26781
	Տաշիր	12	0.5 կմ գլ. Սարատովկայից ներքև	Հսկողական	41.05566	44.33864
	Մարց գետ	13	Գետաբերան	Գործառնական	40.98386	44.65898
	Ախթալա	14	Գետաբերան	Գործառնական	41.14967	44.77919
	Գարգառ	210	Ակունք	Հղումային	40.97106	44.40867
	Գարգառ	342	Գետաբերան	Հսկողական	40.95372	44.58012
	Շնող	343	Գետաբերան	Գործառնական	41.14547	44.83301
	Աղստև	15	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև	Գործառնական	40.73207	44.81782
	Աղստև	16	0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև	Գործառնական	40.75892	44.90480
	Աղստև	17	2 կմ ք. Բջևանից վերև	Գործառնական	40.85888	45.12481
	Աղստև	18	2 կմ ք. Բջևանից ներքև	Գործառնական	40.91377	45.15943
	Գետիկ	19	0.5 կմ գլ. Վահանից վերև	Հղումային	40.57461	45.40817
	Գետիկ	20	Գետաբերան	Գործառնական	40.75971	45.02166
Ախուրյան	Արաքս	25	0.9 կմ գլ. Հուշակերտից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	40.07982	43.75280
	Ախուրյան	31	1 կմ գլ. Ամասիայից վերև	Գործառնական	40.95883	43.79635
	Ախուրյան	32	1 կմ գլ. Ամասիայից ներքև	Գործառնական	40.94267	43.78777
	Ախուրյան	33	0.8 կմ ք. Գյումրիից վերև	Գործառնական	40.80424	43.79810

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Ախուրյան	Ախուրյան	34	5 կմ ք. Գյումրիից ներքև	Գործառնական	40.74380	43.78729
	Ախուրյան	35	0.5 կմ գյ. Բազարանից ներքև	Գործառնական	40.13618	43.65183
	Աշոցք	36	0.5 կմ գյ. Մուսայելյանից վերև	Հսկողական	40.98659	43.94436
	Աշոցք	37	Գետաբերան	Գործառնական	41.03280	43.82355
	Կարկաչուն	38	Գետաբերան	Գործառնական	40.73280	43.79404
	Մեծամոր	40	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ	Գործառնական	40.09378	44.27545
	Մեծամոր	41	11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք	Գործառնական	40.07371	44.28507
	Մեծամոր	42	0.5 կմ գյ. Ռանչպարից ներքև	Գործառնական	40.01670	44.37400
	Արփի լճի ջրամբար	109	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	41.06756	43.65364
	Ախուրյանի ջրամբար	110	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.56001	43.65449
Հրազդան	Արաքս	26	Հրազդան գետի թափ. կետից վերև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.97026	44.47332
	Արաքս	27	Հրազդան գետի թափ. կետից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.96577	44.48335
	Քասախ	43	0.5 կմ ք. Ապարանից վերև	Գործառնական	40.59530	44.34576
	Քասախ	44	0.5 կմ ք. Ապարանից ներքև	Գործառնական	40.58532	44.37516
	Քասախ	45	1 կմ ք. Աշտարակից վերև	Գործառնական	40.29888	44.37375
	Քասախ	46	3.5 կմ ք. Աշտարակից ներքև	Գործառնական	40.25667	44.31453
	Քասախ	47	Գետաբերան	Գործառնական	40.16574	44.25708
	Գեղարոտ	48	0.5 կմ գյ. Արագածից վերև	Հղումային	40.48888	44.31748
	Գեղարոտ	49	Գետաբերան	Գործառնական	40.48026	44.39616
	Շաղվարդ	50	0.5 կմ գյ. Փարպիից ներքև	Հսկողական	40.32051	44.31017
	Հրազդան	51	գյ. Գեղամավանի մոտ	Հղումային	40.57085	44.90705
	Հրազդան	52	0.5 կմ գյ. Քաղսիից ներքև	Գործառնական	40.49911	44.74314
	Հրազդան	53	0.5 կմ գյ. Արգելից ներքև	Գործառնական	40.37640	44.60682
	Հրազդան	54	0.5 կմ Արզնի ՀԷԿ-ից ներքև	Գործառնական	40.29530	44.59068
	Հրազդան	55	9 կմ ք. Երևանից ներքև. գյ. Դարբնիկի մոտ	Գործառնական	40.10388	44.38051
	Հրազդան	225	գյ. Գեղանիստի մոտ	Գործառնական	40.14350	44.43295

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	Հրազդան	56	Գետաբերան	Գործառնական	39.99298	44.44586
	Մարմարիկ	57	0.5 կմ գլ. Հանքավանից վերև	Հղումային	40.66340	44.46692
	Մարմարիկ	58	Գետաբերան	Գործառնական	40.54579	44.75274
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	311	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև	Հղումային	40.53427	44.69966
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	312	Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև	Գործառնական	40.53535	44.74403
	Գետառ	59	Գետաբերան	Գործառնական	40.15528	44.47378
	Ապարանի ջրամբար	111	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.48508	44.43586
	Երևանյան լիճ	112	Ամբարտակի մոտ	Գործառնական	40.15528	44.47379
Սևան	Ջկնագետ	60	0.5 կմ գլ. Մեմյոնովկայից վերև	Հղումային	40.65337	44.89236
	Ջկնագետ	61	Գետաբերան	Գործառնական	40.61709	44.96272
	Մասրիկ	62	0.5 կմ գլ. Վերին Շորժայից վերև	Հղումային	40.07766	45.81844
	Մասրիկ	63	Գետաբերան	Գործառնական	40.22116	45.64453
	Սոթք	64	6 կմ գլ. Սոթքից վերև	Հղումային	40.23219	45.93922
	Սոթք	65	Գետաբերան	Գործառնական	40.20006	45.85181
	Կարճաղբյուր	66	0.5 կմ գլ. Ախարաձորից վերև	Հղումային	40.09357	45.64391
	Կարճաղբյուր	67	Գետաբերան	Գործառնական	40.17948	45.58358
	Արփա-Սևան ջրատար	68	0.7 կմ գլ. Ծովինարից հարավ-արևելք	Գործառնական	40.15617	45.49490
	Վարդենիս	69	0.5 կմ գլ. Վարդենիկից վերև	Հղումային	40.13157	45.44433
	Վարդենիս	70	Գետաբերան	Գործառնական	40.15458	45.43939
	Մարտունի	71	0.5 կմ գլ. Գեղիովիտից վերև	Հղումային	40.07857	45.29405
	Մարտունի	72	Գետաբերան	Գործառնական	40.15060	45.30013
	Արգիճի	73	0.5 կմ գլ. Լեռնա-հովիտից վերև	Հղումային	40.03263	45.23684
	Արգիճի	74	Գետաբերան	Գործառնական	40.15569	45.26794
	Ծակքար	75	Գետաբերան	Գործառնական	40.18025	45.23165
	Շողվազ	76	Գետաբերան	Գործառնական	40.18562	45.22727
	Գավառագետ	77	0.5 կմ գլ. Ծաղկաշենից վերև	Հղումային	40.29327	45.04236
	Գավառագետ	78	Գետաբերան	Գործառնական	40.36399	45.17619
	Սևանա լիճ	115-ՄՄ	Ծափաթաղ-ափամերձ	Հսկողական	40.40914	45.46089
	Սևանա լիճ	115'-ՄՄ	Ծափաթաղ-կենտրոնական	Հսկողական	40.40508	45.44769
	Սևանա լիճ	116-ՄՄ	Փամբակ-ափամերձ	Հսկողական	40.36483	45.53225
	Սևանա լիճ	116'-ՄՄ	Փամբակ-կենտրոնական	Հսկողական	40.36056	45.51911
	Սևանա լիճ	117-ՄՄ	Արեգունի - ափամերձ	Հսկողական	40.32406	45.59022

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Սևան	Սևանա լիճ	117'-ՄՄ	Արեգունի-կենտրոնական	Հսկողական	40.32250	45.58400
	Սևանա լիճ	118-ՄՄ	Գիլի-ափամերձ	Հսկողական	40.25264	45.63047
	Սևանա լիճ	118'-ՄՄ	Գիլի-կենտրոնական	Հսկողական	40.27633	45.59589
	Սևանա լիճ	119-ՄՄ	Արփա -ափամերձ	Հսկողական	40.16525	45.49514
	Սևանա լիճ	119'-ՄՄ	Արփա-կենտրոնական	Հսկողական	40.22492	45.52719
	Սևանա լիճ	120-ՄՄ	Ծովինար-ափամերձ	Հսկողական	40.18842	45.45042
	Սևանա լիճ	120'-ՄՄ	Ծովինար-կենտրոնական	Հսկողական	40.20692	45.45658
	Սևանա լիճ	121-ՄՄ	Մարտունի-ափամերձ	Հսկողական	40.16869	45.30122
	Սևանա լիճ	121'-ՄՄ	Մարտունի-կենտրոնական	Հսկողական	40.18178	45.30433
	Սևանա լիճ	123-ՄՄ	Կարմիր գյուղ-ափամերձ	Հսկողական	40.28600	45.22214
	Սևանա լիճ	123'-ՄՄ	Կարմիր գյուղ-կենտրոնական	Հսկողական	40.28728	45.27681
	Սևանա լիճ	124-ՄՄ	Նորատուս-ափամերձ	Հսկողական	40.39383	45.23767
	Սևանա լիճ	124'-ՄՄ	Նորատուս-կենտրոնական	Հսկողական	40.38058	45.33211
	Սևանա լիճ	125-ՓՄ	Գավառագետ-ափամերձ	Հսկողական	40.42908	45.19636
	Սևանա լիճ	125'-ՓՄ	Գավառագետ-կենտրոնական	Հսկողական	40.44906	45.18486
	Սևանա լիճ	126-ՓՄ	Այրիվանք-ափամերձ	Հսկողական	40.43736	45.11172
	Սևանա լիճ	126'-ՓՄ	Այրիվանք-կենտրոնական	Հսկողական	40.45083	45.12369
	Սևանա լիճ	127-ՓՄ	Մոդելային-ափամերձ	Հսկողական	40.51261	45.00763
	Սևանա լիճ	127'-ՓՄ	Մոդելային-կենտրոնական	Հսկողական	40.51967	45.02730
	Սևանա լիճ	128-ՓՄ	Լճաշեն-ափամերձ	Հսկողական	40.52589	44.96053
	Սևանա լիճ	128'-ՓՄ	Լճաշեն-կենտրոնական	Հսկողական	40.52035	44.98335
	Սևանա լիճ	129-ՓՄ	Ծովագյուղ-ափամերձ	Հսկողական	40.61978	44.98456
	Սևանա լիճ	129'-ՓՄ	Ծովագյուղ-կենտրոնական	Հսկողական	40.61211	44.98269
	Սևանա լիճ	130-ՓՄ	Գյունեյ-ափամերձ	Հսկողական	40.60908	45.04525
	Սևանա լիճ	130'-ՓՄ	Գյունեյ-կենտրոնական	Հսկողական	40.60900	45.04631
	Սևանա լիճ	131-ՓՄ	Շորժա-ափամերձ	Հսկողական	40.48975	45.25161
	Սևանա լիճ	131'-ՓՄ	Շորժա-կենտրոնական	Հսկողական	40.49689	45.26961
	Սևանա լիճ	122'-ՄՄ	24-րդ կայան-կենտրոնական	Հսկողական	40.23294	45.26084
Արարատյան	Արաքս	28	0.5 կմ ք.Արարատից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.79531	44.69093
	Վեդի	80	0.5 կմ գյ. Ուրցաձորից վերև	Հղումային	39.94499	44.87135

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Արարատյան	Վեղի	82	6 կմ ք. Արարատից ներքև	Գործառնական	39.85685	44.65946
	Արփա	83	0.5 կմ ք. Ջերմուկից վերև	Հղումային	39.83813	45.67713
	Արփա	84	0.5 կմ ք. Վայքից վերև	Գործառնական	39.68439	45.49831
	Արփա	85	0.5 կմ ք. Վայքից ներքև	Գործառնական	39.70796	45.42570
	Արփա	86	0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև	Գործառնական	39.74028	45.34383
	Արփա	87	0.5 կմ գյ. Արենիից ներքև	Գործառնական	39.72019	45.15524
	Դարբ	348	Ակունք	Հղումային	39.68577	45.68347
	Դարբ	349	Գետաբերան	Գործառնական	39.69361	45.56767
	Հերհեր	350	Ակունք	Հղումային	39.82403	45.54257
	Հերհեր	351	Գետաբերան	Գործառնական	39.69231	45.52348
	Եղեգիս	352	Գյ. Գետիկվանքից վերև	Հսկողական	39.92165	45.50629
	Եղեգիս	88	0.5 կմ գյ. Շատինից ներքև	Գործառնական	39.74831	45.31175
	Ազատի ջրամբար	113	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.07031	44.59475
	Կեչուտի ջրամբար	114	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	39.79164	45.64919
	Արաքս	29	2 կմ ք. Ագարակից հարավ	Աղտոտիչների տեղափոխման	38.84120	46.16058
Հարավային	Արաքս	30	2.5 կմ ք. Ագարակից հարավ-արևելք	Աղտոտիչների տեղափոխման	38.86553	46.21999
	Մեղրիգետ	89	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև	Հսկողական	38.91993	46.22443
	Մեղրիգետ	90	Գետաբերան	Գործառնական	38.88783	46.26517
	Կարճևան	344	Գետաբերան	Գործառնական	38.85865	46.21273
	Ողջի	91	1.7 կմ ք. Քաջարանից վերև	Հղումային	39.15683	46.09820
	Ողջի	92	1.8 կմ ք. Քաջարանից ներքև	Գործառնական	39.15026	46.19186
	Ողջի	93	0.8 կմ ք. Կապանից վերև	Գործառնական	39.22329	46.34842
	Ողջի	94	0.5 կմ Կապանի օդանավակայանից ներքև	Գործառնական	39.20059	46.46380
	Աճանան (Նորաշենիկ)	346	3 կմ գյ. Աճանանից վերև	Հղումային	39.25450	46.40259
	Աճանան (Նորաշենիկ)	347	գետաբերան	Գործառնական	39.20409	46.46215
	Գեղի	97	0.5 կմ գյ. Աջաբաջից վերև	Հղումային	39.25476	46.07290
	Գեղի	98	Գետաբերան	Գործառնական	39.19999	46.25915
	Որոտան	99	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև	Հղումային	39.68450	45.77656

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հարավային	Որոտան	100	3 կմ ք. Միսիանից վերև	Հսկողական	39.53677	46.01196
	Որոտան	101	6 կմ ք. Միսիանից ներքև	Գործառնական	39.51269	46.04594
	Որոտան	102	0.5 կմ գյ. Տաթև ՀԷԿ- ից ներքև	Գործառնական	39.42683	46.37339
	Որոտան-Արփա ջրատար	353	Թունելի ելքից	Գործառնական	39.786969	45.657948
	Միսիան	103	0.5 կմ գյ. Արևիսից վերև	Հղումային	39.40186	45.90044
	Միսիան	104	Գետաբերան	Գործառնական	39.51006	46.04898
	Վարարակ	106	5 կմ ք. Գորիսից վերև	Հղումային	39.53621	46.29426
	Վարարակ	107	1.5 կմ ք. Գորիսից ներքև	Գործառնական	39.48552	46.35916

Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
Հյուսիսային	2058	Աղբյուր	Տավուշ, գյ. Հաղարծին	44.96478	40.77684
	2059	Աղբյուր	Տավուշ, գյ. Հաղարծին	44.98589	40.76935
Ախուրյան	108	հորատանցք	Արմավիր, գյ. Ակնաշեն	44.27833	40.09361
	2029	Աղբյուր	Շիրակ, ք. Գյումրի (Զերքեզի ձոր)	43.82917	40.78861
	2031	Աղբյուր	Շիրակ, ք. Գյումրի. Վարդգաղ	43.81556	40.80139
	2035	Աղբյուր	Շիրակ, գյ. Մարմաշեն (քիսետկա)	43.76056	40.84306
	2037	Աղբյուր	Շիրակ, ք. Գյումրի. Վարդգաղ	43.81583	40.80083
	2038	Աղբյուր	Շիրակ, գյ. Աշոցք	43.87556	41.02722
	2039	Աղբյուր	Շիրակ, գյ. Աշոցք (Սմբուլի աղբ)	43.85861	41.03361
	2041	Աղբյուր	Շիրակ, գյ. Աշոցք (Ակոնեց աղբ)	43.86139	41.03417
	2077	Աղբյուր	Շիրակ, գյ. Ցողամարգ	43.87222	40.95000
	105	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Եղեգնուտ	44.16444	40.08583
	152	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Առատաշեն-Ապագա	44.22889	40.10972
	192	հորատանցք	Արմավիր, գ. Վարդանաշեն	44.20083	40.06028
	198	հորատանցք	Արմավիր, գյ. Ակնաշեն	44.27833	40.09361
	1533	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Վարդանաշեն	44.19000	40.05000
	1537	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Արագալի	44.17028	40.04806
	1818	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Առատաշեն-Ապագա	44.23000	40.11000
	2018	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Տարոնիկ	44.18056	40.13222
	2024	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Բամբակաշատ	44.01722	40.09167
	2025	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Հայկական	44.03556	40.08528
	2026	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Տարոնիկ	44.18444	40.13972

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
Ախուրյան	2057	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Ապագա	44.25194	40.08944
	2080	Հորատանցք	Արագածոտն, գյ. Արագածավան	43.65528	40.32556
	2081	Հորատանցք	Արագածոտն, գյ. Արտենի	43.76833	40.29167
	2082	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Մյասնիկյան	43.90611	40.18583
	2083	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գյ. Արտամետ	43.83667	40.10444
	2103	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Արմավիր	44.05667	40.09611
	2104	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Այգեշատ	44.03083	40.06444
	1521	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիր, գյ. Գալ	44.31000	40.08944
	2001	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիր, գյ. Ակնաշեն	44.28000	40.09167
	2002	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիր, գյ. Տարոնիկ	44.19222	40.12278
	2021	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիր, գյ. Ջրառատ	44.27139	40.06861
	2055	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիր, գյ. Ակնաշեն. ԵՄ	44.28111	40.09556
	199	Ջրհոր	Արմավիր, գյ. Ակնաշեն	44.27861	40.09361
	2020	Ջրհոր	Արմավիր, գյ. Ապագա	44.25833	40.09028
	2022	Ջրհոր	Արմավիր, գյ. Լուսազյուղ	44.27111	40.09000
	2042	Ջրհոր	Շիրակ, գյ. Առափի	43.80833	40.77861
	2043	Ջրհոր	Շիրակ, գյ. Ախուրյան	43.90389	40.77861
Հրազդան	246	Աղբյուր	Կոտայք, գյ. Բջնի	44.69861	40.46583
	755	Աղբյուր	Արագածոտն, գյ. Ղազարավան	44.32833	40.33833
	970	աղբյուր	Երևան /ԵՄՀԷԿ/	44.48667	40.19111
	1297	Աղբյուր	Կոտայք, գյ. Սոլակ	44.69833	40.46694
	1636	Աղբյուր	Կոտայք, գյ. Կարբի	44.38694	40.32972
	2051	Աղբյուր	Արագածոտն, ք. Ապարան «Միրո աղբյուր»	44.34806	40.59306
	2105	աղբյուր	Կոտայք, գյ. Բուժական /Համոյի/	44.52306	40.45722
	2107	աղբյուր	Արագածոտն, ք. Ապարան (Հետքաշ)	44.36111	40.58194

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
Հրազդան	2108	աղբյուր	Կոտայք, գյ. Բյուրական /Դունի/	44.26778	40.33528
	78	Հորատանցք	Արարատ, գյ. Միս	44.38806	40.05889
	2004	Հորատանցք	Արարատ, գյ. Ջրահովիտ	44.47583	40.04250
	2005	Հորատանցք	Արարատ, գյ. Հայանիստ	44.36722	40.12111
	2056	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Գրիբոյդով	44.27667	40.10861
	2085	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Արագած	44.23139	40.21806
	2086	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Դոդս	44.27056	40.21778
	2087	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Աղավնատուն	44.25389	40.23528
	2088	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Լեռնամերձ	44.26528	40.25611
	2089	Հորատանցք	Արագածոտն, գյ. Կարբի	44.34139	40.02444
	2119	Հորատանցք	Արագածոտն, գյ. Փարպի	44.31194	40.31833
	1519	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, ք. Մասիս	44.42528	40.05583
	1523	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Հովտաշատ	44.34417	40.09139
	1526	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Դաշտական	44.39639	40.10139
	1535	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Միս	44.39861	40.04694
	1536	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Միս	44.37750	40.06306
	2003	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Միս	44.38806	40.05472
	2007	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Ջրահովիտ	44.46917	40.04361
	2008	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Հովտաշեն	44.46028	40.01639
	2053	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Հովտաշեն	44.46333	40.01500
	2010	Ջրհոր	Արագածոտն, գյ. Նիզավան	44.30833	40.61361
	2011	Ջրհոր	Արագածոտն, գյ. Նիզավան	44.29611	40.61667
	2023	Ջրհոր	Արմավիր, գյ. Խորունք	44.24222	40.13028
Սևան	31	Աղբ. խումբ	Գեղարքունիք, գյ. Ակունք	45.71972	40.15250
	902	Աղբ. խումբ	Գեղարքունիք, գյ. Ակունք	45.72306	40.15694
	1053	Աղբյուր	Գեղարքունիք, գյ. Ակունք	45.72917	40.16194
	2014	Աղբյուր	Գեղարքունիք, ք. Գավառ	45.13194	40.35056

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
Հրազդան	2091	աղբյուր	Գեղարքունիք, գ. Աղբերք /Աղբուլյախ/	45.27806	40.53306
	2093	Աղբյուր	Գեղարքունիք, գյ. Խաչաղբյուր	45.69167	40.16528
	2101	Հորատանցք	Գեղարքունիք, գյ. Լիճք	45.23500	40.16056
	1809	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիք, ք. Վարդենիս	45.71000	40.18528
	1810	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիք, ք. Վարդենիս	45.70972	40.18417
	1811	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիք, ք. Վարդենիս	45.70944	40.18639
	1812	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիք, ք. Վարդենիս	45.70917	40.18694
	2013	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիք, գյ. Գանձակ	45.11583	40.31833
	2090	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիք, գյ. Վաղաշեն	45.32944	40.13444
	2095	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիք, գյ. Դարանակ	45.56611	40.36444
Արարատյան	502	Աղբյուր	Վայոց ձոր, գյ. Մալիշկա (Մոզի)	45.40806	39.71806
	785	Աղբյուր	Վայոց ձոր, գյ. Ագարակաձոր	45.34917	39.70444
	787	Աղբյուր	Վայոց ձոր, ք. Եղեգնաձոր	45.33083	39.75917
	2045	Աղբյուր	Կոտայք, գյ. Գառնի (Գևոյի)	44.74056	40.11444
	2046	Աղբյուր	Կոտայք, գյ. Գառնի (Գաբո- Բակո աղբ)	44.74139	40.11361
	2047	Աղբյուր	Կոտայք, գյ. Գառնի (Հեշտոյի աղբ)	44.74333	40.11778
	2048	Աղբյուր	Վայոց ձոր, ք. Ջերմուկ	45.67083	39.84250
	2050	Աղբյուր	Վայոց ձոր, գյ. Զեղեա	45.42389	39.70861
	2060	Աղբյուր	Վայոց ձոր, գյ. Կէչուտ	45.67639	39.81056
	845	Աղբյուր	Կոտայքի մարզ. գ. Գառնի	44.72917	40.11972
	2052	Հորատանցք	Արարատ, գյ. Մրգավետ	44.47889	40.03083
	2064	Հորատանցք	Արարատ, ք. Արտաշատ	44.52028	39.93639
	2065	Հորատանցք	Արարատ, գյ. Եղեգնավան	44.63194	39.83139

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
Արարատյան	2069	Հորատանցք	Արարատ, ք. Արտաշատ (Նորվզլու)	44.54028	39.96389
	2074	Հորատանցք	Արարատ, գյ. Լուսառատ	44.59278	39.87639
	2076	Հորատանցք	Արարատ, գյ. Արարատ	44.70444	39.81944
	2062	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, ք. Արտաշատ	44.53139	39.93444
	2063	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Դալար	44.50917	39.95194
	2067	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Սուրենավան	44.76778	39.78750
	2006	Ջրհոր	Արարատ, ք Վեղի	44.71889	39.90611
	2072	Ջրհոր	Արարատ, գյ. Դալար	44.51083	39.96278
	2073	Ջրհոր	Արարատ, ք Արտաշատ	44.51972	39.93639
	2075	Ջրհոր	Արարատ, գյ. Արմաշ	44.80583	39.76167
Հարավային	529	Աղբյուր	Սյունիք, գյ. Գորայք	45.77722	39.68444
	532	Աղբյուր	Սյունիք, գյ. Շաքի	46.00139	39.56611
	537	Աղբյուր	Սյունիք, գյ. Սպանդարյան	45.91250	39.62333
	899	Աղբյուր	Սյունիքի մ.ք Գորիս	46.34250	39.51278
	1175	Աղբյուր	Սյունիք, գյ. Անգեղակոթ	45.92194	39.57083
	1323	Աղբյուր	Սյունիք, գյ. Անգեղակոթ	45.91528	39.57000
	1399	Աղբյուր	Սյունիքի մ.ք Գորիս	46.32750	39.52111

Հավելված 2. Ցուցանիշների ցանկ

Մթնոլորտային օդում որոշվող

Ակտիվ դիտարկումներ	Պասիվ դիտարկումներ
1. Փոշի	1. Ծծմբի երկօքսիդ
2. Փոշում մետաղներ. անիոններ	2. Ազոտի երկօքսիդ
3. Ծծմբի երկօքսիդ	
4. Ազոտի երկօքսիդ	
5. Գետնաակերձ օդոն	

Մակերևութային ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Ջերմաստիճան	24. Նատրիում
2. Գույն	25. Կալցիում
3. Հոտ	26. Մագնեզիում
4. Թափանցելիություն	27. Լիթիում
5. Կախության չոր նյութեր (ԿՉՆ)	28. Երկաթ
6. Էլեկտրահաղորդականություն	29. Մանգան
7. Լուծված թթվածին	30. Ալյումին
8. Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (ԹՔՊ)	31. Պղինձ
9. Թթվածնի հնգօրյա կենսաքիմիական պահանջարկ(ԹԿՊ ₅)	32. Քրոմ
10. Ջրածնային ցուցիչ	33. Ցինկ
11. Ընդհանուր լուծված աղեր (ԸԼԱ)	34. Կոբալտ
12. Հիդրոկարբոնատ իոն	35. Մոլիբդեն
13. Սուլֆատ իոն	36. Կապար
14. Քլորիդ իոն	37. Վանադիում
15. Ֆոսֆատ իոն	38. Նիկել
16. Ընդհանուր ֆոսֆոր	39. Արսեն
17. Նիտրատ իոն	40. Բերիլիում
18. Նիտրիտ իոն	41. Բարիում
19. Ամոնիում իոն	42. Բոր
20. Սիլիկատ իոն	43. Ծարիր
21. Կալիում	44. Անագ

Ստորերկրյա ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Գույն	21. Կալցիում
2. Հոտ	22. Տիտան
3. Ջրածնային ցուցիչ	23. Վանադիում
4. Ընդհանուր լուծված աղեր (ԸԼԱ)	24. Քրոմ
5. Ընդհանուր կոշտություն	25. Երկաթ
6. Չոր մնացորդ	26. Մանգան
7. Կախության չոր նյութեր (ԿՉՆ)	27. Կոբալտ
8. Նիտրատ իոն	28. Նիկել
9. Նիտրիտ իոն	29. Պղինձ
10. Սուլֆատ իոն	30. Ցինկ
11. Քլորիդ իոն	31. Արսեն
12. Ամոնիում իոն	32. Սելեն
13. Հիդրոկարբոնատ իոն	33. Ստրոնցիում
14. Լիթիում	34. Մոլիբդեն
15. Բերիլիում	35. Կադմիում
16. Բոր	36. Ֆոսֆոր
17. Նատրիում	37. Անագ
18. Մագնեզիում	38. Ծարիր
19. Ալյումին	39. Բարիում
20. Կալիում	40. Կապար

Տեղումներում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Ջրածնային ցուցիչ	19. Երկաթ
2. Նիտրատ իոն	20. Մանգան
3. Սուլֆատ իոն	21. Կոբալտ
4. Քլորիդ իոն	22. Նիկել
5. Ամոնիում իոն	23. Պղինձ
6. Ֆտորիդ իոն	24. Ցինկ
7. Էլեկտրահաղորդականություն	25. Արսեն
8. Լիթիում	26. Սելեն
9. Բերիլիում	27. Ստրոնցիում
10. Բոր	28. Մոլիբդեն
11. Նատրիում	29. Կադմիում
12. Մագնեզիում	30. Ֆոսֆոր
13. Ալյումին	31. Անագ
14. Կալիում	32. Ծարիր
15. Կալցիում	33. Բարիում
16. Տիտան	34. Կապար
17. Վանադիում	35. Բիսմութ
18. Քրոմ	

Հավելված 3. Նորմերի և սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների ցանկ

Բնակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները

(ՀՀ կառավարության 2006թ. փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշում)

Վնասակար նյութի անվանումը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա. մկգ/մ ³		Վտանգավորության դաս
	միջին օրական	առավելագույն միանվագ	
Ազոտի երկօքսիդ	40	200	2
Ծծմբի երկօքսիդ [*]	50	500	3
Փոշի ^{**}	150	500	3
Գետնամերձ օդոն	30	160	1

Հողում քիմիական նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները
ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2010թ. հունվարի 25-ի N 01-Ն հրաման)

Նյութերի անվանում	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա. մգ/կգ
Վանադիում	150
Արսեն	2
Կապար	32
Ծարիր	2
Կոբալտ	5
Պղինձ	3
Նիկել	4
Ցինկ	23
Քրոմ	6
Մանգան	1500

^{**} Անհիդրիդ ծծմբային

^{***} Գախված մասնիկներ (Արարատ և Հրազդան քաղաքներում փոշու ՍԹԳ-ն 0,1 մգ/մ³ է (փոշի անօրգանական (20-70)% SiO₂-ի պարունակությամբ))

Մակերևութային ջրերի էկոլոգիական նորմերը
(ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշում)

Ցուցանիշներ	Որակի դաս					Չափման միավոր
	1-ին (գերազանց)	2-րդ (լավ)	3-րդ (միջակ)	4-րդ (անբավարար)	5-րդ (վատ)	
Լուծված թթվածին	>7 կամՖԿ*	>6	>5	>4	<4	մգ Օ ₂ /լ
Թթվածնի կենսաքիմիական պահանջարկ (5 օր)	3	5	9	18	>18	մգ Օ ₂ /լ
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (բիքրոմատային)	10	25	40	80	>80	մգ Օ ₂ /լ
Ամոնիում իոն	0.2 կամՖԿ	0.4	1.2	2.4	> 2.4	մգ N/լ
Նիտրիտ իոն	0.01 կամՖԿ	0.06	0.12	0.3	>0.3	մգ N/լ
Նիտրատ իոն	1 կամՖԿ	2.5	5.6	11.3	>11.3	մգ N/լ
Ֆոսֆատ իոն	0.05 կամՖԿ	0.1	0.2	0.4	>0.4	մգ P/լ
Ցինկ. ընդհանուր	ՖԿ	100	200	500	>500	մկգ/լ
Պղինձ. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+20	50	100	>100	մկգ/լ
Քրոմ. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (50)	100	250	>250	մկգ/լ
Արսեն. ընդհանուր	ՖԿ	20	50	100	>100	մկգ/լ
Կադմիում. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+1	ՖԿ+2	ՖԿ+4	>ՖԿ+4	մկգ/լ
Կապար. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10	25	50	>50	մկգ/լ
Նիկել. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (20)	50	100	>100	մկգ/լ
Մոլիբդեն. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 25	8xՖԿ կամ 50	>8xՖԿ	մկգ/լ
Մանգան. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 200	8xՖԿ կամ 500	>8xՖԿ	մկգ/լ
Վանադիում. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ+5 կամ 10	4xՖԿ	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Կոբալտ. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 20	4xՖԿ կամ 50	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Երկաթ. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 0.5	0.5	1	>1	մգ/լ
Կալցիում	ՖԿ	100	200	300	>300	մգ/լ
Մագնեզիում	ՖԿ	50	100	200	>200	մգ/լ
Բարիում	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 250	1000	>1000	մկգ/լ
Բերիլիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	100	>100	մկգ/լ
Կալիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Նատրիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Լիթիում	ՖԿ	ՖԿ	-	2500	>2500	մկգ/լ
Բոր	ՖԿ	450	700	1000	>2000	մկգ/լ
Այրումին	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	5000	>5000	մկգ/լ
Սելեն. ընդհանուր	ՖԿ կամ 10	20	40	80	>80	մկգ/լ
Ծարիր. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Անագ. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Ընդհանուր անօրգանական ազոտ	1.5 կամՖԿ	4	8	16	>16	մգ N/լ
Ընդհանուր ֆոսֆոր	0.1 կամՖԿ	0.2	0.4	1	>1	մգ լ
Քլորիդ իոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	200	> 200	մգ/լ
Սուլֆատ իոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	250	> 250	մգ/լ
Սիլիկատներ	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 20	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ Si/լ
Ընդհանուր լուծված աղեր**	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մգ/լ
Էլեկտրահաղորդականություն	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մկՍիմ/սմ
Կոշտություն	2.8	10	20	40	<40	մգէկվ/լ
Կախության չոր նյութեր	ՖԿ	1.2xՖԿ	2xՖԿ (30)	4xՖԿ	>4xՖԿ	մգ/լ
Հոտ (20°C և 60°C)	<2 (բնական)	2 (բնական)	2	4	>4	բալ
Գույն	(բնական)	>5 (բնական)	20	30	>200	աստ.

Օ ս ն ո թ ա գ ռ ո յ յ ո ն . Ջրի քիմիական ընդհանրական գնահատական ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով: Եթե ջրի տարբեր ցուցանիշներ ընկնում են տարբեր դասերի մեջ, այդ վերջնական դասակարգման մեջ հաշվի է առնվում վատագույնը:

ՀՀ 14 խոշոր գետային ավազանների գետերի, գետերի առանձին հատվածների և վտակների ցուցանիշների ֆոնային կոնցենտրացիաները և էկոլոգիական նորմերի ամբողջական ցանկը տրված է <http://www.meteomonitoring.am/> ինտերնետային կայքում:

*Ֆոնային կոնցենտրացիա
 **Հանքայնացում

Մակերևութային ջրերի ձկնատնտեսական սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաներ*

Ցուցանիշները	Վնասակարության Հիմնադրված ցուցանիշը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա. մգ/դմ³
Լուծված թթվածին	Ընդհանուր պահանջներ	6-ից ոչ պակաս
Թթվածնի կենսաքիմիական պահանջարկ (5 օր)	Ընդհանուր պահանջներ	3.0
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (բիքրոմատային)	Ընդհանուր պահանջներ	30.0
Կախյալ նյութեր	Ընդհանուր պահանջներ	Կախյալ նյութերի պարունակությունը բնական ֆոնից չպետք է գերազանցի 0.75 մգ/դմ ³
Ֆոսֆատ իոն	Ընդհանուր պահանջներ	3.5
Նիտրատ իոն	Սանիտարա- թունաբանական	40.0 (N/դմ ³ - 9.0)
Նիտրիտ իոն	Թունաբանական	0.08 (N/դմ ³ - 0.02)
Ամոնիումիոն	Թունաբանական	0.5 (N/դմ ³ - 0.39)
Սուլֆատ իոն	Թունաբանական	100.0
Քլորիդ իոն	Թունաբանական	300.0
Ընդհանուր երկաթ	Թունաբանական	0.5
Սելեն	Թունաբանական	0.001
Պղինձ	Թունաբանական	0.001
Ցինկ	Թունաբանական	0.01
Ալյումին	Թունաբանական	0.04
Վանադիում	Թունաբանական	0.001
Քրոմ	Թունաբանական	0.001
Մանգան	Թունաբանական	0.01
Կալիում	Թունաբանական	50.0
Կալցիում	Թունաբանական	180.0
Մագնեզիում	Թունաբանական	40.0
Նատրիում	Թունաբանական	120.0
Կոբալտ	Թունաբանական	0.01
Նիկել	Թունաբանական	0.01
Արսեն	Թունաբանական	0.05
Կադմիում	Թունաբանական	0.005
Կապար	Թունաբանական	0.1
Բրոմ	Սանիտարա- թունաբանական	0.2
Սոլիբրեն	Թունաբանական	0.5
Ստրոնցիում	Թունաբանական	2.0

* М.Л.Кашинцев, Б.С. Степаненко, С.Н. Анисова Обобщенный перечень предельно допустимых концентраций и ориентировочно-безопасных уровней воздействия вредных веществ для воды рыбохозяйственных водоемов. Москва 1990г.

Ընդհանրացված ցուցանիշներով և բնական ջրերում հաճախ հանդիպող վնասակար քիմիական նյութերի և անտրոպոգեն ծագումով նյութերի թույլատրելի սահմանային կոնցենտրացիաների նորմերը

(ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002թ. դեկտեմբերի 25-ի N 876 հրաման)

Ցուցանիշներ	Միավոր	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա
Զրաձնային ցուցիչ	—	6-9 սահմաններում
Ընդհանուր հանքայնացում	մգ/լ	1000
Ընդհանուր կոշտություն	մմոլ/լ	7.0 (10)
Նիտրատ իոն	մգ/լ	45
Նիտրիտ իոն	մգ/լ	3
Սուլֆատ իոն	մգ/լ	500
Քլորիդ իոն	մգ/լ	350
Նատրիում	մգ/լ	200
Բերիլիում	մգ/լ	0.0002
Բոր	մգ/լ	0.5
Ալյումին	մգ/լ	0.5
Երկաթ	մգ/լ	0.3 (1.0)
Մանգան	մգ/լ	0.1 (0.5)
Նիկել	մգ/լ	0.1
Պղինձ	մգ/լ	1.0
Ցինկ	մգ/լ	5.0
Արսեն	մգ/լ	0.05
Սելեն	մգ/լ	0.01
Ստրոնցիում	մգ/լ	7.0
Սոլիբրդեն	մգ/լ	0.25
Կադմիում	մգ/լ	0.001
Բարիում	մգ/լ	0.1
Կապար	մգ/լ	0.03
Լիթիում	մգ/լ	0.03
Վանադիում	մգ/լ	0.1
Կոբալտ	մգ/լ	0.1
Սիլիցիում	մգ/լ	10

«Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն»
ՊՈԱԿ

Հասցե՝ ՀՀ, ք. Երևան, Չարենցի 46

Տեղեկատվական վերլուծության ծառայություն

Կայք էջ՝ meteomonitoring.am

Էլ. փոստ՝ hmc@env.am

Էլ. փոստ՝ iac@env.am

Հեռախոս՝ [\(010\) 55-21-86](tel:(010)55-21-86)